

มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด:
ศึกษาระณีการควบคุมตัวไว้ในค่ายทหาร

นางสาวสรนันท์ สรณาคมน์

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

LEGAL MEASURES ON REHABILITATION OF OFFENDERS:
A STUDY OF CORRECTIONAL BOOT CAMP PROGRAM

Miss Soranan Saranakom

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด :

โดย

ศึกษาระณีการควบคุมตัวไว้ในค่ายทหาร

สาขาวิชา

นางสาวสรนันท์ สรณาคมน์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

นิติศาสตร์

รองศาสตราจารย์ มัทยา จิตติรัตน์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดา ธนิตกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

.....
..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ มัทยา จิตติรัตน์)

.....
..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์)

.....
..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(พันเอกกฤษณะ บวรรัตนารักษ์)

สรนันท์ สรณาคมน์ : มาตรการทางกฎหมายในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด: ศึกษา
กรณีการควบคุมตัวไว้ในค่ายทหาร. (LEGAL MEASURES ON REHABILITATION OF
OFFENDERS : A STUDY OF CORRECTIONAL BOOT CAMP PROGRAM)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์, 172 หน้า.

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งประเทศไทยใช้เฉพาะแต่ในคดีอาญาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 และเป็นการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในชั้นก่อนฟ้องเพื่อเบี่ยงเบนคดีออกจากการดำเนินคดีอาญาตามปกติ แต่การควบคุมตัวในค่ายทหารในหลายประเทศ มีกฎหมายกำหนดให้ศาลนำการควบคุมตัวไว้ในค่ายทหารมาใช้เป็นโทษทางอาญา กล่าวคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการใช้การควบคุมตัวไว้ในค่ายทหารเป็นรูปแบบหนึ่งของโทษระดับกลางที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการคุมประพฤติและการจำคุกตามปกติ ประเทศแคนาดาและประเทศอังกฤษใช้การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารเป็นโทษที่ถือว่าเป็นการบำบัดฟื้นฟูในชุมชน จึงเห็นได้ว่าการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารในต่างประเทศนั้นมีสภาพบังคับในตัวเอง เพราะศาลสามารถสั่งให้ผู้กระทำความผิดไปควบคุมตัวในค่ายทหารได้อย่างมาตรการเดียวโดยไม่ขึ้นกับเงื่อนไขใดๆ

ด้วยเหตุนี้เอง ประเทศไทยจึงควรนำการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารมาใช้เป็นโทษทางอาญา เพื่อเป็นทางเลือกของศาลในการลงโทษโดยไม่ใช้เรือนจำ โดยให้ถือว่าการควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นโทษอีกประเภทหนึ่งนอกเหนือจากโทษทางอาญาที่มีเพียง 5 ประเภท ทั้งนี้ จึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร เพื่อให้ศาลสามารถใช้การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารเป็นโทษได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องสอบถามความยินยอมของผู้กระทำความผิด เพื่อนำมาใช้กับคดีอาญาในความผิดอื่นๆ เช่น การยกพวกทะเลาะวิวาทกันระหว่างกลุ่มนักเรียน การชกจกจักรยานยนต์อันธพาล เป็นต้น ทำให้การลงโทษนั้นเหมาะสมกับความผิดและทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นได้รับการแก้ไขฟื้นฟูอย่างเหมาะสม อันจะเป็นการพัฒนากระบวนการลงโทษที่เป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดและสังคมมากขึ้น

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติศ.....สรนันท์ สรณาคมน์
ปีการศึกษา.....2553.....ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5186011634 : MAJOR LAWS

KEYWORDS : INTERMEDIATE SANCTION / CORRECTIONAL BOOT CAMPS

SORANAN SARANAKOM: LEGAL MEASURES ON REHABILITATION OF
OFFENFERS: A STUDY OF CORRECTIONAL BOOT CAMP PROGRAM.
THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. MATTAYA JITTIRAT, 172 pp.

A Correctional Boot Camp is one of the forms of rehabilitation which apply to offenders according to a condition of detention under the Drug Rehabilitation Act, B.E. 2545. It shall be applied as an alternative to diversion to crime procedure. However, a correctional Boot Camp in many countries applied to a form of penal measures. For example, a correctional Boot Camp in The United States of America has states that the Court shall apply a form of intermediate sanctions which are middle measures between probation and imprisonment. In Canada and England, a correctional boot camp is used as a form of community punishments. Therefore, it can be seen that a correctional boot camp in those countries shall be applied as a stand-alone punishment without any conditions required by laws.

In Thailand, a new form of correctional boot camp should be suitable to practice as the court's alternative to imprisonment or community punishment. It can be added to the form of punishment currently stated in Thai's criminal justice system. Therefore, amending the Thai provisions related to a correctional boot camp is necessary. As a result, a correctional boot camp can be applied to offenders such as raising their spat between students, illegal motorcycle street racers and so on as a punishment without any legislative conditions of law. The imprisonment, for the purpose of the offender's rehabilitation Therefore, not only offenders but also the Thai community will obtain more benefit from a correctional boot camp.

Field of Study : Laws

Academic Year : 2010

Student's Signature

Advisor's Signature

Soranaw Saranakom
Mattaya Jittirat

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งของท่านรองศาสตราจารย์ มัทยา จิตติรัตน์ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้สละเวลาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ตรวจสอบตราแก้ไขวิทยานิพนธ์ และให้ข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ผู้เขียนวิทยานิพนธ์รู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความเมตตาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ด้วย

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.จิรนิติ หะวานนท์ และท่านพันเอกกฤษณะ บวรรัตนารักษ์ ที่กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อคิดเห็น ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนด้านทุนทรัพย์เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ดี ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เสมอมา ขอขอบคุณเพื่อนๆ และพี่ๆ และขอขอบคุณน้องชายของผู้เขียน ความช่วยเหลือและกำลังใจจากทุกท่านมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะมีคุณค่าอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจ และสังคมอยู่บ้าง ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอกราบขอบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน รวมทั้งสถาบันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ให้โอกาสในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีข้อบกพร่องไม่สมบูรณ์ประการใดของผู้เขียนวิทยานิพนธ์ขอน้อมรับไว้ด้วยความเคารพ

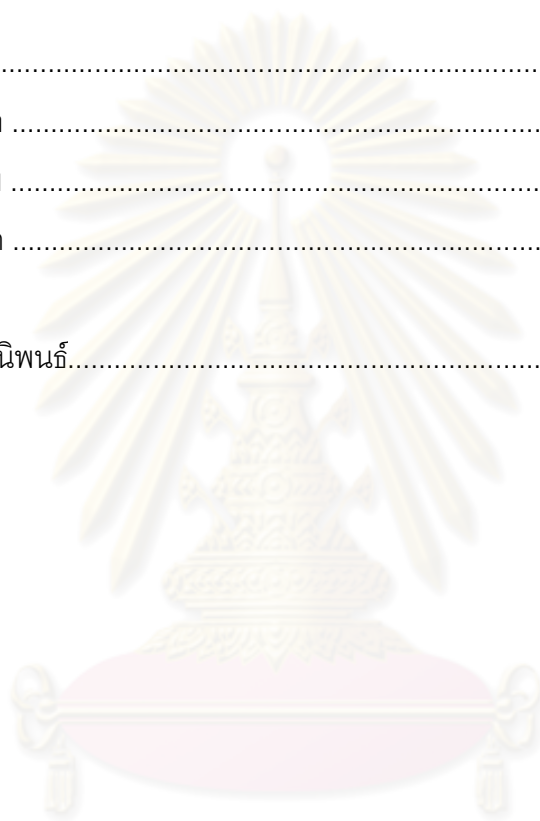
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด.....	7
2.1 การลงโทษผู้กระทำความผิด.....	7
2.1.1 แนวคิดและวิวัฒนาการของการลงโทษผู้กระทำความผิด.....	8
2.1.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำความผิด.....	9
2.1.3 วิธีการลงโทษผู้กระทำความผิด.....	14
2.2 การเลี่ยงการลงโทษผู้กระทำความผิด(Diversion).....	16
2.2.1 หลักการและแนวคิดของการเลี่ยงการลงโทษผู้กระทำความผิด.....	17
2.2.2 การเลี่ยงการลงโทษในชั้นขั้นตอนต่างๆของกระบวนการยุติธรรม.....	18
2.2.3 การเลี่ยงการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา.....	23
2.2.3.1 การรอกการลงโทษ.....	23
2.2.3.2 การคุมประพฤติ.....	26
2.3 การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด.....	28
2.3.1 ความหมายและความเป็นมาของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด.....	29
2.3.2 วัตถุประสงค์ของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด.....	34
2.3.3 วิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด.....	36

2.3.4 สถานที่ใช้แก้ไขฟื้นฟูกระทำผิด.....	39
บทที่ 3 การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหาร.....	44
3.1 การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารในต่างประเทศ.....	44
3.1.1 ความหมาย ความเป็นมาของการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	44
3.1.2 ลักษณะโดยทั่วไปของการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	47
3.1.3 วัตถุประสงค์ของการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	50
3.1.4 สถานะทางกฎหมายของการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	53
3.1.5 หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	58
3.1.5.1 กระบวนการทำคำสั่งให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	64
3.1.5.2 ประเภทความผิดที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	67
3.1.5.3 ประเภทของบุคคลที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	67
3.1.5.4 ระยะเวลาที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	69
3.1.5.5 กิจกรรมที่กำหนดให้ทำในระหว่างควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	71
3.1.5.6 มาตรการบังคับในกรณีฝ่าฝืนการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	73
3.1.5.7 การสิ้นสุดการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	74
3.1.5.8 หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแล.....	75
3.2 การควบคุมตัวในค่ายทหารในประเทศไทย (โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง).....	76
3.2.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการควบคุมตัวในค่ายทหารในประเทศไทย.....	76
3.2.2 กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (Drug Diversion Programs).....	77
3.2.3 หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	84
3.2.3.1 กระบวนการทำคำสั่งให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	84
3.2.3.2 ประเภทความผิดที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	84
3.2.3.3 ความยินยอมของผู้กระทำความผิดในคำสั่งให้ใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	88
3.2.3.4 ระยะเวลาที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	89

3.2.3.5 การควบคุมดูแลผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับก ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด.....	90
3.2.3.6 กิจกรรมที่กำหนดให้ทำในระหว่างควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	92
3.2.3.7 การดำเนินการในเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด.....	93
3.2.3.8 หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแล.....	96
3.3 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์วิธีการในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่า ทหารในต่างประเทศและประเทศไทย.....	97
3.4 ข้อดีและข้อเสียของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหาร.....	103
บทที่ 4 วิเคราะห์แนวทางการนำวิธีการควบคุมตัวในค่ายทหารมาใช้ในคดีอาญาของ ประเทศไทย.....	106
4.1 สถานะทางกฎหมายของการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	106
4.2 หลักเกณฑ์ของการนำการควบคุมตัวในค่ายทหารมาใช้ในคดีอาญาของ ประเทศไทย.....	115
4.2.1 ประเภทความผิดที่จะใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	115
4.2.2 ประเภทบุคคลที่จะใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	118
4.2.3 ความยินยอมของผู้กระทำความผิดในคำสั่งให้ใช้การควบคุมตัวใ ค่ายทหาร.....	120
4.2.4 มาตรการบังคับกรณีมีการฝ่าฝืนการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	122
4.3 วิธีการของการนำการควบคุมตัวในค่ายทหารมาใช้ในคดีอาญาของ ประเทศไทย.....	125
4.3.1 กระบวนการทำคำสั่งให้ใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	125
4.3.2 ระยะเวลาในการใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	127
4.3.3 กิจกรรมที่ให้ทำในระหว่างการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	128
4.3.4 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	128
4.3.5 การสิ้นสุดของการใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร.....	129

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	131
5.1 บทสรุป.....	131
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	138
รายการอ้างอิง.....	141
ภาคผนวก	148
ภาคผนวก ก	149
ภาคผนวก ข	165
ภาคผนวก ค	169
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	172

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มุ่งกำจัดผู้กระทำผิดหรือตัดโอกาสในการอยู่ร่วมกันเพื่อให้ผู้กระทำผิดอยู่ไกลจากสังคมให้มากที่สุดมาเป็นการปฏิบัติที่มุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดเพื่อจะนำไปสู่ความปลอดภัยของชุมชน และได้มีการเรียกร้องให้มีมาตรการในการลงโทษผู้กระทำผิด โดยที่บทลงโทษนั้นยังคงไว้ซึ่งมนุษยธรรมและคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสังคม เพื่อให้สังคมปลอดภัย และเกิดความสงบสุขของประชาชนในสังคม

ในส่วนของ การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดนั้น ได้มีแนวคิดในการพัฒนามาตรการลงโทษที่มีระดับความรุนแรงน้อยกว่าการจำคุก แต่เข้มงวดมากกว่าการคุมประพฤติแบบปกติที่เรียกว่า “มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment)” ซึ่งคล้ายคุมประพฤติแบบเคร่งครัดหรือการคุมประพฤติแบบค่ายทหาร (Probation Boot camp) ก็เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการดังกล่าว ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา และอังกฤษ ได้นำมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษจำคุก ซึ่งช่วยลดปัญหาความแออัดในเรือนจำ และลดงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐ ทำให้เกิดผลดีแก่สังคมรวมทั้งผู้เสียหายด้วย

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นต้นแบบในการใช้มาตรการควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหาร ปัจจุบัน มีการใช้มาตรการดังกล่าวอย่างแพร่หลาย โดยศาลเป็นผู้ออกคำสั่งหรือในบางมลรัฐจะมีหน่วยงานอื่น เช่น กรมราชทัณฑ์ กรมพัฒนาสังคม หรือกรมคุมประพฤติ เข้ามาตรวจสอบคุณสมบัติผู้เข้าควบคุมตัวร่วมกับศาลอีกชั้นหนึ่ง เพื่อให้ผู้กระทำผิดในคดีอาญารฐานต่างๆ เข้าค่ายทหารสำหรับควบคุมตัว โดยพิจารณาจากโทษจำคุกที่จะลงส่วนใหญ่ไม่เกิน 5 ปี และเป็นกระทำผิดครั้งแรก หรือในบางรัฐใช้กับผู้กระทำผิดที่เคยกระทำผิดมาแล้ว แต่ทั้งนี้ต้องมีได้เป็นความผิดที่ร้ายแรง โดยมาตรการควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหารนี้

สามารถนำมาใช้ได้กับการกระทำความผิดทางอาญาเกือบทุกประเภท เช่น ฐานลักทรัพย์ ฐานชิงทรัพย์ ฐานบุกรุกในเคหสถาน ฐานพกพาอาวุธโดยไม่ได้รับอนุญาต ฐานขบถยนต์ โดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย เป็นต้น ส่วนความผิดที่ไม่นำมาตรการดังกล่าวมาใช้ คือ อาชญากรรมขั้นรุนแรง ได้แก่ การฆ่าผู้อื่น การลอบวางเพลิง การกักขังหน่วงเหนี่ยว โดยใช้กำลัง เป็นต้น

นอกจากประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ในประเทศแคนาดาและประเทศอังกฤษก็ได้นำมาตรการดังกล่าวมาใช้เช่นกัน โดยในประเทศอังกฤษได้นำมาตรการนี้ มาใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นเยาวชนซึ่งมีอายุระหว่าง 18-21 ปี เพื่อแก้ไขฟื้นฟูนิสัยไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำอีก ในปี ค.ศ.1996 ประเทศอังกฤษได้ก่อตั้งหน่วยงานขึ้น ๒ หน่วยงาน คือ

1. MCTC (Colchester Military Corrective Training Centre) และ
2. HIT (Thorn Cross High Intensity Training)

แต่ปัจจุบันคงมีเพียง HIT เท่านั้นที่ยังดำเนินการอยู่

ในส่วนของประเทศแคนาดาได้นำมาตรการดังกล่าวมาใช้เช่นกัน โดยกำหนดให้เป็นมาตรการลงโทษระดับกลาง ที่เรียกว่า “การลงโทษในชุมชน (Community Punishment)” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กับการกระทำความผิดที่มีโทษจำคุกไม่มากนัก และนำมาใช้ลงโทษผู้กระทำผิดที่มีโทษจำคุกน้อยกว่า 2 ปีที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลมลรัฐ โดยในมลรัฐออนตาริโอได้เริ่มดำเนินการฝึกอบรมวินัยอย่างเข้มงวดสำหรับเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ ในปี ค.ศ.1995 เรียกว่า “Project Turnaround” ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมแบบทหารที่สร้างขึ้นเพื่อให้เยาวชนสนใจทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ แต่ทั้งนี้ผู้พิพากษาไม่มีอำนาจส่งเยาวชนไปเข้าค่ายทหารได้โดยตรง แต่อาจออกคำสั่งให้ไปควบคุมตัวในสถานที่ที่ปลอดภัยหรือเป็นเรือนจำที่ไม่มีความแน่นอนมากนัก

ส่วนประเทศไทยในปัจจุบัน ได้มีการนำมาตรการดังกล่าวมาปฏิบัติในการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด โดยครูฝึกทหารในโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง ซึ่งไม่เหมือนกับมาตรการใน

¹ Ian Burrell, Boot Camps for the young offenders were a failure, The Independent, (4 April 2002).

ต่างประเทศเสียทีเดียว เพราะเป็นการนำระบบบังคับรักษาซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ใหม่ในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 โดยมีกระบวนการหันเหหรือเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมปกติ แล้วนำมาจัดการโดยวิธีการพิเศษ ที่เรียกว่า “Diversion Program” หรือการแยกออกมาจากระบบปกติ ซึ่งอาศัยแนวความคิดการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพื่อกลับคืนสู่สังคมแทนกระบวนการลงโทษตามปกติ ดังเช่นในกรณีผู้เสพยาเสพติดหรือเป็นผู้ที่มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพียงเล็กน้อย หรือเป็นผู้ที่มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายในปริมาณเพียงเล็กน้อย กระบวนการยุติธรรมจึงจะให้โอกาสผู้กระทำความผิด โดยเมื่อจับกุมแล้วจะไม่ส่งผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมปกติ แต่จะส่งผู้กระทำความผิดไปยังศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ตรวจพิสูจน์ผู้กระทำความผิดว่าเป็นผู้เสพยาเสพติดหรือไม่ โดยสำนักงานคุมประพฤติจะประสานงานกับกรมราชทัณฑ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือสถานที่อื่นๆ เช่นสถานที่ของกองทัพ สำหรับขอควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้เป็นการชั่วคราวเพื่อตรวจพิสูจน์ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสมกับผู้เสพยาเสพติดแต่ละคน หลังจากนั้น กรมคุมประพฤติจะควบคุมตัวผู้เสพยาเสพติดเข้าไปบำบัดฟื้นฟูตามแผนข้างต้นต่อไป

ในกรณีที่ใช้วิธีการฟื้นฟูโดยการควบคุมตัวผู้เสพยาเสพติดแบบเข้มงวด กรมคุมประพฤติจะส่งตัวผู้เสพยาเสพติดไปรับการฟื้นฟูที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี หรือสถานที่ที่กองทัพบก กองทัพเรือ ให้ความร่วมมือ หากผู้เสพยาเสพติดได้รับการบำบัดฟื้นฟูตามกระบวนการที่กรมคุมประพฤติกำหนด ทางกรมคุมประพฤติจะส่งรายงานไปยังสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อให้พนักงานอัยการทำความเห็นส่งไม่ฟ้องผู้เสพยาเสพติดดังกล่าว จะส่งผลให้ผู้เสพยาเสพติดพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และกลับคืนสู่สังคมได้

จากการที่ประเทศไทยได้ใช้การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหาร โดยการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร เพื่อบำบัดรักษา พัฒนาบุคลิกภาพและพฤติกรรมของผู้ติดยาเสพติด ตลอดจนส่งเสริมการประกอบอาชีพให้แก่ผู้ติดยาเสพติดเพื่อไม่ให้หวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก ถือเป็น การลดและป้องกันอาชญากรรม ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ส่งผลดีต่อตัวผู้กระทำ

ความผิดและสังคมโดยรวม ทางกองทัพบกได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและรับผู้ติดยาเสพติดที่ถูกจับกุม เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ป่วยได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในหน่วยทหาร ภายใต้ชื่อ “ศูนย์วิวัฒน์พลเมือง” ในช่วงแรกของการดำเนินงานในปี 2546 กองทัพบกมีศูนย์วิวัฒน์พลเมืองเพียง 8 แห่ง แต่ต่อมา กรมคุมประพฤติเล็งเห็นว่า กองทัพบกมีศักยภาพทางด้านบุคลากรและสถานที่ จึงขอความร่วมมือให้เปิดเพิ่มขึ้น จนในปัจจุบัน มี 31 ศูนย์ทั่วประเทศ ซึ่งการดำเนินงานของศูนย์วิวัฒน์พลเมือง นับได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการลดอุปสงค์ของยาเสพติดลง โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2551 กองทัพบกได้ส่งมอบคนดีเหล่านี้ กลับคืนสู่สังคมแล้วทั้งสิ้น 19,408 คน²

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยถึงการควบคุมตัวผู้กระทำผิดแบบฝึกค่ายทหาร (Correctional Boot Camp) ที่ใช้กับผู้กระทำผิดในคดีอาญาของต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการ เพื่อนำมาปรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีและวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ กระบวนการลงโทษ และการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด
2. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิด ทฤษฎี หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร และการใช้การคุมความประพฤติแบบฝึกค่ายทหารในต่างประเทศ และประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและข้อขัดข้องของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารในประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อปรับใช้กับการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร ว่าเป็นทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาในประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

²ศูนย์ประชาสัมพันธ์กองทัพบก “ศูนย์วิวัฒน์พลเมืองกับภารกิจ คืนคนดีสู่สังคม” เติลินิวส์ (29

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษามาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมความประพฤติแบบฝึกค่ายทหารของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 โดยจะทำการศึกษารอบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษระดับกลางที่ใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา และทำการศึกษารอบคุมตัวในค่ายทหารของประเทศอังกฤษ และแคนาดา เพื่อให้เห็นข้อดีและข้อบกพร่องตลอดจนรูปแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการบังคับใช้เพื่อนำมาปรับใช้กับการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยต่อไป

1.4 สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจุบันประเทศไทยได้นำหลักการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด ซึ่งเป็นวิธีการที่ประกอบด้วยหลักเกณฑ์และกระบวนการที่ช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ แต่การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารนี้ได้นำมาใช้กับคดียาเสพติดเท่านั้น ในขณะที่บางประเทศมีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญาไว้ในค่ายทหาร ดังนั้น จึงควรนำมาตรการทางกฎหมายเรื่องการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารมาใช้กับความผิดฐานอื่นๆ ในคดีอาญาของประเทศไทย

1.5 วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลทางวิชาการที่มีเผยแพร่อยู่ในระบบอินเตอร์เน็ต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎีและวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการลงโทษและกระบวนการเลี้ยงการลงโทษและมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด
2. ทำให้ทราบถึงแนวความคิด ทฤษฎี หลักเกณฑ์ทางกฎหมายของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร และการใช้วิธีการคุมความประพฤติแบบฝึกค่ายทหารในต่างประเทศ และประเทศไทย
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและข้อขัดข้องของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารในประเทศไทย

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อการปรับใช้การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร ในการเป็นทางเลือกในลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาในประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

การที่มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกันจำนวนมากจนกลายเป็นสังคมหรือชุมชนจึงต้องมีกฎระเบียบหรือกฎหมายเพื่อใช้ควบคุมสมาชิกในสังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข หากมีการฝ่าฝืนกฎหมายซึ่งบัญญัติไว้เป็นความผิดก็จะต้องมีการลงโทษ โดยรัฐจะเป็นผู้ใช้อำนาจบังคับแก่บุคคลที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น โทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายมีทั้งโทษร้ายแรงและโทษไม่ร้ายแรง แต่โทษที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้อย่างเพียงพอ จำต้องหามาตรการอื่นมาใช้เป็นทางเลือกเพื่อช่วยในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

2.1 การลงโทษผู้กระทำความผิด

การลงโทษเป็นเครื่องมือสำคัญในการที่จะตอบโต้อาชญากรรม และเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพของกฎหมาย เพื่อตอบสนองของความต้องการของสังคมที่ประสงค์จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

จากเหตุผลดังกล่าว จึงได้มีนักวิชาการได้ให้นิยามเกี่ยวกับ “การลงโทษ” และ “โทษ” ไว้ดังนี้

Sutherland และ Cressey ได้ให้คำจำกัดความของ “การลงโทษ” ว่า จะต้องเป็นการกระทำต่อบุคคลซึ่งอยู่ในสังคมโดยผู้มีอำนาจในสังคมนั้น และการลงโทษจะต้องก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือ ความทุกข์ทรมานแก่ผู้ถูกลงโทษตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนดไว้¹

Johannes Andenaes ให้คำนิยามของ “โทษ” ว่า จะต้องประกอบไปด้วยสาระสำคัญ 3 ประการ ดังนี้

- 1) โทษต้องเป็นผลร้ายที่รัฐนำมาใช้ต่อผู้กระทำความผิด
- 2) การลงโทษจะกระทำได้อต่อเมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมาย

¹Edwin H. Sutherland and Donald R. Cressey, *Principles of Criminology*. 10th ed, New York: Lippincott, 1978. p.308.

3) เป็นสิ่งตอบแทน เพื่อให้ผู้กระทำความผิดรู้ถึงโทษซึ่งเป็นผลร้ายที่ตนได้รับจากการกระทำความผิด²

ศาสตราจารย์เฮอริเบิร์ต แพคเกอร์ (Herbert L. Packer) แห่งมหาวิทยาลัย Stanford ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับคำว่า “โทษ” ไว้ว่า ความหมายของการลงโทษที่แท้จริง หมายถึง การใช้กฎหมาย ทำให้ผู้ที่ต้องรับโทษต้องประสบกับความทุกข์ยากลำบากหรือเหตุการณ์รูปแบบอื่นๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า เป็นสถานะที่ไม่พึงปรารถนา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดผลจากการกระทำที่ถูกกำหนดว่า เป็นความผิดตามกฎหมาย³

การลงโทษจึงเป็นการใช้มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมสังคมเพื่อจำกัดขอบเขตความประพฤติของแต่ละบุคคลในอันที่จะรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดีและเสถียรภาพทางสังคม โดยมีเจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ดูแลให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย

2.1.1 แนวคิดและวิวัฒนาการของการลงโทษผู้กระทำความผิด

แนวความคิดและทฤษฎีการลงโทษนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ยุค⁴ คือ

1. ยุคแรก เป็นยุคที่ยังไม่มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด จึงเป็นการกระทำต่อผู้ฝ่าฝืนข้อห้ามขนบธรรมเนียมประเพณีทางศาสนา หรือทางกฎหมาย รูปแบบอาจมีลักษณะเช่นเดียวกับการลงโทษในปัจจุบัน แต่มิได้มุ่งต่อการลงโทษ เนื่องจากขาดคุณค่าหรือวัตถุประสงค์ในการลงโทษ

2. ยุคที่สังคมเริ่มมีประมุขหรือกษัตริย์ปกครอง การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด รัฐจะเป็นผู้ดำเนินการส่วนปฏิบัติการต่อผู้กระทำความผิดเป็นเรื่องของกลุ่มหรือสังคมมากกว่าเป็น

² Johannes Andenaes, *The General part of the criminal law of Norway*, London: Sweet & Maxwell Limited, 1965.pp. 9-10.

³ Herbert L. Packer. *The Limits of the Criminal Sanction* , California: Stanford University Press, 1968.pp. 21.

⁴ สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ งานราชทัณฑ์เปรียบเทียบ : มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย 2551.หน้า 5.

เรื่องส่วนตัว แต่การลงโทษมิได้มีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิดหรือยับยั้งไม่ให้บุคคลอื่นกระทำความผิด แต่เป็นการลงโทษเพื่อให้ผู้เสียหายพึงพอใจ

3. ยุคปัจจุบัน เป็นยุคที่แสดงให้เห็นปฏิภพที่มุ่งต่อการลงโทษอย่างชัดเจน นั่นคือการลงโทษเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ เพื่อแก้แค้นทดแทน การข่มขู่ป้องกัน การตัดมิให้มีโอกาสกระทำผิดอีก หรือเป็นการปรับปรุงแก้ไข

2.1.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษผู้กระทำความผิด

นักอาชญาวิทยาจำนวนไม่น้อยเริ่มเชื่อว่า เราไม่อาจสรุปสาระสำคัญของ การลงโทษได้ ดังในอดีต จึงมีการเสนอวัตถุประสงค์หลักและผลที่ตามมาของการลงโทษจากแนวคิดทางอาชญาวิทยาในช่วงปี ค.ศ. 1980 ดังนี้⁵

1) การแก้แค้นทดแทน (Retribution)

ในสมัยโบราณ เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น ผู้เสียหายเองหรือญาติพี่น้องของผู้เสียหายมักจะถือสิทธิที่จะตอบแทนแก้แค้นฝ่ายตรงข้าม ถึงขั้น “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” แต่เมื่อมนุษย์ได้รู้จักการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มชน หรือสังคมย่อยๆ จึงได้มอบอำนาจการลงโทษให้แก่ผู้นำหรือหัวหน้ากลุ่ม และเมื่อมนุษย์มีความเจริญทางวัฒนธรรมและสติปัญญา จึงเกิดมีระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ต่างๆ หรือกฎหมายที่ใช้บังคับแก่สมาชิกในสังคม อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่า สังคมปัจจุบันยังมีแรงกระตุ้นเตือนในการที่จะแก้แค้นผู้กระทำความผิด การมีบทลงโทษต่างๆ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ชุมชน ได้แก้แค้นผู้กระทำความผิด โดยผ่านทางกฎหมายของรัฐ ดังที่ ลอร์ด จัสติส เดนนิ่ง (Lord Justice Denning)⁶ ได้กล่าวไว้ครั้งหนึ่งว่า “เหตุผลของการลงโทษก็คือ การปรักปรำของชุมชนต่ออาชญากรรม และเหตุที่มีฆาตกรรมเกิดขึ้นทุกวัน จึงทำให้สาธารณชนต้องการที่จะปรักปรำตัวผู้กระทำความผิดให้สาสมกับความผิด จากถ้อยแถลงนี้ ย่อมเป็นที่เข้าใจว่า ความคิดเห็นของสาธารณชนอันสืบเนื่องมาจากการแก้แค้นได้รับการกระตุ้นเตือนจากความเกลียดชังโดยทั่วๆ

⁵Skyles,G.M. and Cullen F.T. Criminology. 2nd edition. Florida: Harcourt Brace Javanovice.1992.

⁶ อรรถ สุวรรณบุบผา, หลักอาชญาวิทยา, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518,หน้า

ของสังคม ซึ่งมีต่อผู้กระทำผิด อาจอธิบายให้เข้าใจได้ง่าย คือ การที่ข้าทำให้เราเดือดร้อน เราจึงต้องทำให้เขาเดือดร้อนบ้าง ซึ่งในอดีตศาลฎีกาจะใช้คำว่า “ลงโทษให้สาสมกับความรับผิดชอบ”

2) การยับยั้งการกระทำผิด(Deterrent)

การลงโทษแก่ผู้กระทำผิด มีวัตถุประสงค์ที่เห็นเด่นชัด คือ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง และกระทำผิดเช่นนั้นอีก วัตถุประสงค์ในประเด็นนี้ เรียกว่า “การยับยั้งโดยทั่วไป” (General Deterrent) ตัวอย่างเช่น การนำโทษประหารชีวิตมาใช้ โดยเชื่อว่า การประหารชีวิตเป็นการยับยั้งผู้อื่นมิให้เอาเยี่ยงอย่างในการประกอบอาชญากรรมเหตุผลและความเชื่อเช่นนี้ได้รับการยืนยันจากท่าน Sir James Stephen⁷ ซึ่งได้สนับสนุนว่า “ไม่มีบทลงโทษอื่นใดที่จะมีผลยับยั้งบุคคลมิให้กระทำผิดทางอาญาเท่ากับโทษประหารชีวิต” นอกจากนี้ตัวอย่างดังกล่าวแล้ว บางท่านอาจจะมีจินตนาการถึงวิธีการประหารชีวิตเป็นการยับยั้งผู้อื่นมิให้เอาเยี่ยงอย่างในการประกอบอาชญากรรมเหตุผลและความเชื่อเช่นนี้ ได้รับการยืนยันจากท่าน Sir James Stephen⁸ ซึ่งได้สนับสนุนว่า “ไม่มีบทลงโทษอื่นใดที่จะมีผลยับยั้งบุคคลมิให้กระทำผิดทางอาญาเท่ากับโทษประหารชีวิต” นอกจากนี้ตัวอย่างดังกล่าวแล้ว บางท่านอาจจะมีจินตนาการถึงวิธีการลงโทษประเภทต่างๆ เช่น การใช้ ชื่อคา การเขียน การจำคุก และการให้นักโทษทำงานหนัก เป็นต้น การใช้วิธีการลงโทษต่างๆ เหล่านี้เกี่ยวข้องกับหลักธรรมชาติที่ว่า มนุษย์ปรารถนาที่จะได้รับความสุขและหลีกเลี่ยงความทุกข์ทรมาน ฉะนั้น การลงโทษจึงก่อให้เกิดการยับยั้งอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าการยับยั้งเป็นพิเศษ (Special deterrent) หรือการยับยั้งเฉพาะตัว กล่าวคือ เป็นการลงโทษเพื่อให้เป็นบทเรียน ให้ผู้กระทำผิดรู้สำนึกผิด และเข็ดหลาบไม่คิดทำผิดอีกในอนาคต ซึ่งการยับยั้งประเภทนี้ เป็นการเพ่งเล็งหรือเจาะจงเฉพาะตัวผู้กระทำผิด เพื่อให้เกิดความกลัวต่อโทษทัณฑ์ ไม่กล้าที่จะกระทำผิดอีกในอนาคตต่อไป วัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำผิดดังกล่าวมานี้ ได้มีผู้โต้แย้งว่า การลงโทษไม่เป็นการยับยั้งมนุษย์จากการประกอบอาชญากรรมเสมอไป โดยให้เหตุผลว่า “ถ้ามนุษย์มีอิสระในการที่จะตัดสินใจกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวไม่เป็นผลมาจากประสบการณ์ของตนเองแล้ว การลงโทษ จะไม่สามารถยับยั้งการประกอบอาชญากรรมได้เลย ในกรณีนี้ การลงโทษเป็นแต่เพียงข้อกำหนดไว้อย่างเข้มงวดเท่านั้นเองเหตุผลดังกล่าวนี้ อาจได้รับการสนับสนุนจากความจริงที่ว่า ปัจจุบันอาชญากรรมยังเกิดขึ้นทุกหัวระแหงและทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ดูเหมือนว่า เหล่าอาชญากรมิได้เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์แต่ประการใด

⁷ เรื่องเดียวกัน, หน้า 39.

⁸ เรื่องเดียวกัน,

3) การตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม(Removal from Society) หรือการทำให้หมดสภาพในการกระทำผิดอีก (Incapacitation)

การใช้โทษประหารชีวิต โทษจำคุก และโทษกักขัง ถือว่า เป็นการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิต ได้เป็นที่กล่าวขวัญว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติต่อบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม สามารถเป็นหลักประกันไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ๆ เหตุผลการใช้บทลงโทษทั้งสองจึงเป็นกรจำกัดผู้กระทำผิด และเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรม

การลงโทษเพื่อตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมนี้ ในอดีตศาลฎีกาไทยได้ใช้คำว่า‘เพื่อไม่ให้เป็นอันตรายต่อสังคม’ ในคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิด

นอกจากนี้ การลงโทษตามทฤษฎีนี้ ยังเป็นการตัดมิให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกระทำความผิดอีกด้วย โดยในระหว่างที่ผู้ผู้นั้นได้รับโทษ สังคมก็จะปลอดภัยจากการกระทำของผู้ผู้นั้น โทษที่ปรากฏในปัจจุบันที่สนองต่อวัตถุประสงค์แบบนี้ คือ โทษประหารชีวิต โทษจำคุกไม่ว่าจะตลอดชีวิตหรือมีกำหนดเวลา ตลอดจนการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในสถานที่ที่มีโซ่เรือนจำ หรือจะเป็นวิธีการกักกันผู้กระทำความผิดที่ติดนิสัยเอาไว้จนกว่าจะหมดสภาพความเป็นอันตรายต่อสังคม ดังนั้นแนวคิดนี้ จึงมุ่งไปที่ประโยชน์ของสังคมในอันที่จะปลอดภัยจากการกระทำความผิด และเน้นควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเอาไว้อย่างเข้มงวดเพื่อให้สังคมปลอดภัย⁹

4) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด(Rehabilitation)

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด(Rehabilitation) เป็นวัตถุประสงค์ที่ได้รับการเรียกร้องกันมากในปัจจุบันจากข้ออ้างที่ว่า สามารถป้องกันอาชญากรรมได้ด้วยการปรับเปลี่ยนแก้ไขบุคลิกภาพของผู้กระทำผิดให้เคารพกฎหมาย¹⁰

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด(Reformation and Rehabilitation) ซึ่งมีวิวัฒนาการมาจากการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการทดแทนและยับยั้ง เนื่องจากวิธีการลงโทษตามวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อเป็น

⁹ Susan Easton and Christine Piper. *Sentencing and punishment : A Quest for Justice*. Oxford: Oxford University Press, 2005.pp. 132-134.

¹⁰ ศักดิ์ ชัย เลิศพานิชพันธ์. *การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย*, กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2551. หน้า 17

การทดแทนและยับยั้งไม่อาจบรรลุผลสิ้นในการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากภัยได้ อีกทั้งผู้กระทำผิดเมื่อได้รับการปล่อยตัวจากทัณฑสถานแล้วไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีเข้าสู่สังคมได้กลับมีพฤติกรรมผิดมากขึ้น จึงเกิดแนวความคิดหาวิธีลงโทษที่จะเป็นการช่วยแก้ไขหรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิด โดยมุ่งหมายเฉพาะตัวผู้กระทำผิดนั้นโดยตรงเพื่อเป็นการลดความรู้สึกต่อต้านกฎหมาย เมื่อผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขเยียวยาจิตใจให้มีค่านิยมและทัศนคติที่ถูกต้องจะทำให้ผู้นั้นไม่กระทำผิดอีกต่อไป

วัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูนี้ ผู้เขียนจะขอกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

วัตถุประสงค์ของการลงโทษทั้งสี่ประการดังกล่าวข้างต้นเรายังไม่สามารถที่จะตัดสินใจเด็ดขาดลงไปได้ว่า วัตถุประสงค์ข้อใดสำคัญที่สุด หรือสมควรนำมากล่าวอ้าง ทั้งนี้ เพราะในทางปฏิบัติ การใช้บทลงโทษต่อผู้กระทำผิดจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ทั้งสี่ประการร่วมกันหรือมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างไรก็ตาม เป็นที่หวังว่า ถ้าการลงโทษมีประสิทธิภาพในการยับยั้งโดยทั่วไป และการยับยั้งเป็นพิเศษแล้ว บทลงโทษจำเป็นต้องกำหนดให้เหมาะสมแก่สภาพสังคมและมีความผิดของแต่ละบุคคล และในขณะเดียวกันเราต้องไม่ลืมว่า สภาพสังคมในปัจจุบันยังคงมีความรู้สึกที่ต่อสู้ หรือขัดแย้งกันระหว่างความปรารถนาดีที่จะแก้ไข ฝึกอบรมผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดี โดยใช้วิธีการที่ทันสมัยกับความต้องการที่จะปรับปรอง แก้แค้น และซ้ำเติมผู้กระทำผิด ในลักษณะของการใช้อารมณ์มากกว่าหลักเหตุผล และย่อมเป็นที่แน่นอนว่า ความรุนแรงก้าวร้าวของสังคมที่จะปรับปรอง ล้างแค้นผู้กระทำผิดนอกจากจะส่งผลอันเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไข ฝึกอบรมผู้กระทำผิดแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างรอยมลทินให้แก่ตัวผู้กระทำผิด ซึ่งตกเป็นเหยื่อของความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และภาวะไร้มนุษยธรรมในสังคมอีกด้วย

ฉะนั้น เพื่อไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งดังกล่าวและป้องกันความเสื่อมทรามทางศีลธรรมในสังคมประเทศต่างๆ จึงเห็นสมควรที่จะกำหนดหลักการในการแก้ไข ปฏิบัติ หรือการลงโทษผู้กระทำผิดให้สอดคล้องกับปัญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ การศึกษาวัตถุประสงค์ของการลงโทษในปัจจุบัน เห็นได้ว่าวิธีการลงโทษในสมัยโบราณล้วนเป็นวิธีการที่ทารุณโหดร้ายและปราศจากมนุษยธรรม ในปัจจุบันนี้ แทบจะกล่าวได้ว่า ไม่มีประเทศที่มีอารยธรรมประเทศใดใช้ปฏิบัติกันอยู่อีกแล้ว นอกจากโทษประหารชีวิตซึ่งยังคงมีอยู่ในหลายๆ ประเทศ แต่การประหารชีวิตก็ใช้วิธีการสมัยใหม่ เช่น ยิงเป้า นั่งเก้าอี้ไฟฟ้า หรือประหารด้วยการรมแก๊ส เป็นต้น สำหรับประเทศ

ไทยปัจจุบันใช้วิธีฉีดยาพิษเข้าสู่ร่างกายแทนการยิงเป้า ส่วนในสหรัฐฯ ก็ได้มีการประกาศให้เลิกการประหารชีวิตนักโทษในหลายๆ มลรัฐ เนื่องจากถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล แต่ขณะนี้ ก็ยังคงเป็นข้อโต้แย้งกันอยู่ในหลายๆ มลรัฐ

การลงโทษจำคุกในบางกรณีแทนที่จะเป็นการช่วยให้ผู้นี้ รู้สึกสำนึกตนและกลับตัวเป็นคนดี กลับจะทำให้เกิดความแค้นเคืองผูกใจเจ็บต่อสังคมยิ่งขึ้น คนที่ถูกประจานก็กลายเป็นคนที่หมดสิ้นชื่อเสียงเกียรติยศทั้งปวง เป็นที่ดูหมิ่นเหยียดหยามแก่ทุกคนที่ได้พบเห็นจึงยิ่งทำให้ผู้นี้หมดโอกาสที่จะเป็นคนดี เพราะมีแต่คนรังเกียจชิงชังการที่จะหาอาชีพที่สุจริตก็เป็นการยากลำบากเมื่อสังคมของคนดีไม่เปิดโอกาสให้และกลับขับไล่ไล่ส่ง ผู้ที่เคยกระทำผิดก็ต้องถูกบังคับให้อยู่ในสังคมของคนร้ายไปโดยอัตโนมัติ วัตถุประสงค์ของการลงโทษจึงได้เปลี่ยนจากสมัยโบราณที่ใช้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนให้แก่สังคม (Retribution) ซึ่งมุ่งเป็นการตอบแทนแค้นแก่ผู้กระทำผิดในลักษณะ“ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ได้ถูกปรับเปลี่ยนไปสู่แนวความคิดที่จะแก้ไขผู้กระทำผิดตามทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilization theory) ซึ่งการลงโทษมีเป้าหมายพื้นฐานเพื่อรักษาไว้ซึ่งสังคม โดยต้องเลือกรูปแบบให้เหมาะสมกับสภาพหนักเบาของความผิดและบุคลิกภาพของผู้กระทำผิด ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้กระทำผิดเห็นว่าสังคมส่วนรวมจะไม่นิ่งเฉยกับการกระทำเช่นนั้น และเป็นการเตือนบุคคลทั่วไปในสังคมว่า ถ้ามีการกระทำผิดเช่นนี้ ขึ้นอีกก็ต้องได้รับโทษเช่นเดียวกัน ซึ่งถือว่าการลงโทษแบบป้องกันทั่วไป (General prevention) แต่อีกกรณีหนึ่งเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดให้เหมาะสมกับความผิดและความชั่วเพื่อให้โอกาสแก่เขาแก้ไขไม่กระทำผิดอีกและสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้

นักจิตวิทยาและนักอาชญาวิทยา ได้ให้ความสนใจต่อทฤษฎีนี้เป็นจำนวนมาก และได้ให้ทัศนะได้แก่ Ferri¹¹ ให้ความเห็นว่า การพิพากษาเพื่อการลงโทษผู้กระทำผิดควรลดจุดมุ่งหมายเพื่อการแก้แค้นและชดใช้ลง แต่ควรมุ่งเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด อันเป็นแนวทางไปสู่การคุมความประพฤติ และเป็นการป้องกันอาชญากรรม Raymond Sallicilles¹² อธิบายว่าการใช้มาตรการลงโทษให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้กระทำผิด เพื่อมุ่งประโยชน์ในการส่งเสริมให้ผู้กระทำผิด

¹¹ อ่างแล้ว อรรถ สุวรรณบุบผา, หน้า 41.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 42.

กลับความประพฤติเป็นคนดี ด้วยการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยกัน 3 ส่วน คือ การฟื้นฟูบุคลิกภาพทางสังคมของผู้กระทำผิด การแก้ไขปรับปรุงจิตใจผู้กระทำผิดและสภาพปรับสภาพของผู้กระทำผิด

จากประวัติศาสตร์นับเป็นเวลาเกือบ 190 กว่าปีมาแล้ว ที่สังคมมนุษย์เริ่มพัฒนานำเอาระบบเรือนจำมาใช้เป็นมาตรการในการลงโทษที่มีมนุษยธรรมและให้ประโยชน์แก่สังคมมากกว่าการลงโทษโดยการเฆี่ยนตีและทรมานแบบดั้งเดิม แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปความเชื่อมั่นในระบบเรือนจำเริ่มจะลดน้อยลงตามลำดับ เนื่องจากพบว่าเมื่อผู้กระทำผิดถูกปลดปล่อยออกมาจากรือนจำเริ่มจะลดน้อยลงตามลำดับ เนื่องจากพบว่าเมื่อผู้กระทำผิดถูกปลดปล่อยออกมาจากรือนจำแล้วไม่อาจกลับตัวเป็นคนดีเข้าสู่สังคม แต่กลับประพฤติผิดมากยิ่งขึ้น จากปรากฏการณ์เช่นนี้ จึงได้เกิดแรงกระตุ้นหาวิธีการที่จะช่วยเหลือผู้กระทำผิด โดยลดความเชื่อในเรื่องการลงโทษจำคุก และตระหนักถึงผลเสียของการจำคุก จึงได้เกิดแนวคิดศึกษาผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล เพื่อจะเป็นแนวทางในการแก้ไขผู้กระทำผิดให้ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ด้วยวิธีการที่ผ่อนปรนปราณีตามสภาพและความร้ายแรงของความผิด

แนวความคิดในระดับสากลดังกล่าวข้างต้น ประเทศไทยได้นำมากำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติด้วย ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการอำนวยความยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิต่างๆ ของประชาชน โดยสนับสนุนการลดปริมาณคดีชั้นผู้ศาล การแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนและสงเคราะห์เด็ก เยาวชน และผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่เพื่อป้องกันการทำผิดซ้ำ รวมทั้งการหันเหคดีออกจากการลงโทษซึ่งผู้เขียนจะนำเสนอในหัวข้อต่อไป

2.1.3 วิธีการลงโทษผู้กระทำผิด

ตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเมื่อศาลได้สืบพยานหลักฐานจนได้ข้อยุติโดยปราศจากข้อสงสัยแล้ว ศาลจะทำการชี้ขาดตัดสินคดีด้วยการออกคำพิพากษา โดยคำพิพากษาของศาลนั้นแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ¹³

¹³ สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1 .(เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่), หน้า66-69.

1. ยกฟ้อง กรณียกฟ้องนี้ ศาลจะสั่งเมื่อพนักงานอัยการหรือโจทก์ได้ยื่นขอถอนฟ้อง เมื่อโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัดโดยไม่แจ้งเหตุผลอันสมควรต่อศาลหรือที่เรียกว่า“โจทก์ขาดนัด” หรือพยานหลักฐานที่มีอยู่ทั้งหมดไม่เพียงพอในการวินิจฉัยว่าจำเลยได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือได้ช้ข้อยูติว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด หรือมีเหตุตามกฎหมายที่จำเลยไม่ควรถูกต้องรับโทษ หรือคดีขาดอายุความ ศาลจะสั่งยกฟ้องของโจทก์และปล่อยตัวจำเลยไป
2. พิพากษาลงโทษ โดยโทษที่ศาลพิพากษา ตามกฎหมายอาญาความในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา พุทธศักราช 2499 ได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำผิดไว้ 5 ประเภท คือ

(1) ประหารชีวิต

(2) จำคุก จำเลยจะถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ ซึ่งในการคำนวณระยะเวลาจำคุกจะนับวันแรกที่เริ่มจำคุกรวมด้วยและนับเป็น 1 วันเต็มโดยไม่คำนึงถึงจำนวนชั่วโมง ถ้าระยะเวลาจำคุกกำหนดเป็นเดือนก็นับ 30 วันเป็นหนึ่งเดือน ถ้ากำหนดเป็นปี ให้คำนวณตามปีปฏิทิน

“ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแทนการลงโทษอาญาหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ตามที่สมควร การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมยังสถานพินิจ สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งระบุไว้ในคำพิพากษาว่าเมื่อจำเลยมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์แล้วให้ส่งตัวไปจำคุกไว้ในเรือนจำ ตามเวลาที่ศาลกำหนด และหากศาลมีคำสั่งให้ฝึกอบรมก็เป็นหน้าที่ของสถานพินิจฯ ที่จะต้องนำตัวส่งยังศูนย์ฝึกและอบรมฯ ในเขตทัณฑที่ที่มีอำนาจต่อไป”

(3) กักขัง โทษกักขัง จำเลยจะถูกกักขังไว้ในสถานที่สำหรับกักขังโดยเฉพาะ โดยสถานที่ดังกล่าวต้องไม่ใช่เรือนจำ สถานเฝ้าระวัง หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน

(4) ปรับ โทษปรับ จำเลยต้องชำระเงินตามจำนวนที่ศาลสั่งไว้ในคำพิพากษาหากจำเลยไม่ชำระค่าปรับภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลคำพิพากษา จำเลยอาจถูกยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับหรือถูกกักขังแทนค่าปรับ อย่างไรก็ตามหากศาลมีเหตุสงสัยว่าจำเลยจะไม่ชำระค่าปรับ ศาลอาจสั่งให้กักขังจำเลยแทนค่าปรับไปก่อนก็ได้ โดยการ

กักขังแทนค่าปรับจะถืออัตราสองร้อยบาทต่อหนึ่งวัน แต่หากจำเลยเคยถูกควบคุมตัวมาก่อนไม่ว่าจะเป็นชั้นสอบสวนหรือชั้นศาล ศาลจะนำวันที่จำเลยถูกควบคุมตัวมาหักวันขังให้

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องโทษปรับ ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะไม่สั่งกักขังเด็กหรือเยาวชนแทนค่าปรับ แต่ศาลจะส่งตัวไปควบคุมเพื่อฝึกและอบรมในสถานพินิจฯ (ศูนย์ฝึกและอบรมฯ) สถานศึกษา หรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานแนะนำทางจิต ตามเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี และจะนำประมวลกฎหมายอาญาเรื่องการไม่ชำระค่าปรับมาตรา 29 และมาตรา 30 มาอนุโลมใช้อีกไม่ได้ นอกจากนี้ หากศาลพิพากษาลงโทษปรับไม่เกิน 80,000 บาท และจำเลย (เฉพาะบุคคลธรรมดา) ไม่มีเงินชำระค่าปรับนั้น จำเลยอาจยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ เมื่อศาลพิจารณาและเห็นสมควรก็จะอนุญาตให้จำเลยทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ

(5) ทรัพย์สิน โฆษทรัพย์สิน หากเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือเป็นทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยการกระทำความผิดศาลมีอำนาจริบทรัพย์สินนั้น ได้ยกเว้นว่าทรัพย์สินเหล่านั้น เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นที่ไม่ได้มีส่วนร่วมรู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด โดยเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริงสามารถยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินได้และในกรณีที่ เป็นทรัพย์สินซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นของผู้ใดศาลจะสั่งริบทิ้งสิ้น และเจ้าของที่แท้จริงก็ไม่อาจร้องขอคืนได้

2.2 การเลี่ยงการลงโทษผู้กระทำความผิด(Diversion)

การเลี่ยงการลงโทษผู้กระทำความผิด หรือหลักการแทนการดำเนินคดีอาญา(The Principle of Diversion) เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนชั้นศาลโดยหลีกเลี่ยง หรือ เบี่ยงเบนไม่นำกระบวนการยุติธรรมตามแบบพิธีปกติ (Tradition or Typical Justice System) มาใช้กับผู้กระทำความผิดให้ครบทุกชั้นตอน แต่ใช้วิธีอื่นแทน

2.2.1 หลักการและแนวคิดของการเลี้ยงการลงโทษผู้กระทำความผิด

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดทางอาญาในประเทศไทยได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การปฏิบัติโดยใช้เรือนจำ (Custodial treatment) และการปฏิบัติโดยไม่ใช้เรือนจำ (Non-custodial treatment) ซึ่งเป็นลักษณะของการแบ่งแยกโดยใช้ “การกำหนดอิสระของบุคคล” เป็นสิ่งที่ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ล่วงละเมิดต่อกฎหมายแห่งสังคม

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดสมัยใหม่ พยายามใช้การเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดให้ออกไปจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญามากขึ้น ซึ่งวิธีการนี้ มีเหตุผลมาจากแนวคิด ประการ คือ

ประการที่ 1 การดำเนินการกับผู้ที่จะละเมิดกฎหมายของสังคมบางประการ อาจทำได้โดยมีประสิทธิภาพโดยใช้มาตรการควบคุมทางสังคม (Social Control) แบบไม่เป็นทางการอื่นๆ นอกเหนือไปจากมาตรการทางกฎหมาย โดยผ่านกระบวนการยุติธรรมเพียงทางเดียว มาตรการอื่นๆ ได้แก่ การควบคุมทางสังคมโดยใช้สถาบันครอบครัว โรงเรียน ศาสนา กลุ่มวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อกลุ่มของสมาชิกในกลุ่ม

ประการที่สอง การดำเนินการกับผู้ที่จะละเมิดกฎหมายทางสังคมโดยผ่านกระบวนการยุติธรรมจะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบ เช่น เกิดรอยมลทิน (Stigma) แก่ผู้ที่ผ่านมาในกระบวนการยุติธรรม โดยยิ่งผ่านกระบวนการต่างๆ ทั้งของกรมตำรวจ อัยการศาล และราชทัณฑ์ มากยิ่งขึ้นเท่าไร รอยมลทินของการกระทำความผิดก็จะเพิ่มมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะกลายเป็นอุปสรรคในการปรับตัวให้เข้ากับกฎหมายและบรรทัดฐานของสังคมในโอกาสต่อไป

ประการที่สาม ถ้าหากสามารถผลักดันผู้กระทำความผิดบางประเภทออกไปจากกระบวนการยุติธรรมได้แล้ว ก็จะทำให้กระบวนการยุติธรรมสามารถที่จะดำเนินการกับผู้กระทำความผิดส่วนที่เหลือซึ่งมีจำนวนน้อยลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น จึงเกิดความพยายามที่จะดำเนินการกับผู้กระทำความผิดที่ไม่สมควรลงโทษจำคุก ด้วยมาตรการควบคุมทางสังคมแบบไม่เป็นทางการและผลักดันให้ผู้กระทำความผิดเหล่านี้ หลุดออกไปจากระบบการยุติธรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้¹⁴

2.2.2 การเล็งการลงโทษในขั้นตอนต่างๆของกระบวนการยุติธรรม

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้คุกของไทยใช้มาตรการต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดระบบมาตรการตามขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรม ดังนี้¹⁵

1 มาตรการหันเหคดีอาชญากรรมไม่มีผู้เสียหายออกจากอาชญากรรมอื่นๆ (Decriminalization of victimless crimes)

เป็นความพยายามที่จะให้สังคมจำแนกพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกจากพฤติกรรมอาชญากร เช่น การเล่นการพนัน เสพยาเสพติด เป็นต้น และเมื่อสังคมมองว่าเป็นคนเจ็บป่วย หรือผู้มีความบกพร่องทางนิสัยความประพฤติควรแก่การเยียวยารักษามากกว่าเป็นอาชญากร จึงควรใช้มาตรการบำบัดรักษาและแก้ไขฟื้นฟูมากกว่านำตัวเข้าสู่การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีในศาล

2 มาตรการในขั้นตอนก่อนการจับกุม

- การใช้ศูนย์ไกล่เกลี่ยประนอมข้อพิพาท (Mediation/arbitration centers) เช่น ศาลหมู่บ้าน/ ศาลประนอมข้อพิพาท/ กระบวนการยุติธรรมคู่ขนาน เพื่อไกล่เกลี่ยคดีที่ยอมความกันได้ หรือยุติความขัดแย้งในระดับหนึ่ง อันจะช่วยลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ระดับหนึ่งสำหรับสังคมไทย มีการดำเนินการเรื่องนี้ โดยนายเขาวนวิศ สุตลาภา ได้ริเริ่มจัดตั้ง “ศาลาประนอมข้อพิพาท” หรือ “ศาลหมู่บ้าน” ที่จังหวัดกำแพงเพชรและจังหวัดเพชรบุรี เมื่อ พ.ศ. 2526 และ 2527 ตามลำดับ ต่อมาสำนักงานอัยการสูงสุดได้จัดทำ “โครงการประนอมข้อพิพาทระดับ

¹⁴ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เอกสารการสอนชุดวิชา การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด (Treatment of Offenders) หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2540. หน้า 171-176.

¹⁵ สำนักงานกิจการยุติธรรม กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ . (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่), หน้า 28-31.

หมู่บ้าน” และ “โครงการสนับสนุนการระงับข้อพิพาททางแพ่งในระดับท้องถิ่นโดยอนุญาตตุลาการ รวมทั้งกระทรวงยุติธรรมเมื่อครั้งที่ยังอยู่กับศาลยุติธรรมได้จัดให้มีศูนย์ระงับข้อพิพาท” ขึ้น โดยมี อาสาสมัครปฏิบัติหน้าที่นี้ ในส่วนภูมิภาค

- ศูนย์บำบัดรักษาการติดยาเสพติดและการติดสุรา (drug and alcohol centers) เพื่อให้ ผู้สมัครใจเข้ารับการรักษาแทนการถูกจับกุมดำเนินคดีและถูกตราหน้าว่าเป็นอาชญากร ใน กรุงเทพมหานครมีการจัดตั้งศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดขึ้น ตามเขตต่างๆ โดยเป็นการให้บริการแบบ สมัครใจ และปรากฏตามโรงพยาบาลต่างๆ ในส่วนภูมิภาคเช่นกัน

- การให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้นและสิทธิเสรีภาพของบุคคล (citizens right education) การมีสิทธิที่จะรู้ถึงสิทธิเบื้องต้นตามกฎหมายของตนจะช่วยลดความไม่ถูกต้อง เหมาะสมของการจับกุมคุมขังอันเป็นด่านแรกที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมลงได้บางส่วน เรื่องนี้ ก่อน การปฏิรูประบบราชการกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุมประพฤติได้จัดให้มี “การให้ความรู้เกี่ยวกับการ โกล่เกลี่ยข้อพิพาทและการให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน ซึ่งต่อมา ภาระหน้าที่นี้ เป็นของกรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน กระทรวงยุติธรรมดำเนินการอยู่ใน ปัจจุบัน

3 มาตรการในขั้นต้นก่อนดำเนินกระบวนการพิจารณา

- การไกล่เกลี่ยคดีที่ยอมความกันได้โดยเจ้าพนักงานศาล หากการไกล่เกลี่ยในระดับหมู่บ้าน ไม่ได้ผล หรือไม่สามารถยุติลงได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ก็ยังสามารถไกล่เกลี่ยเจรจากันได้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น โดยเจ้าพนักงานศาลมีหน้าที่โดยตรง หากตกลงกันได้ทั้งหมดหรือเพียงบางประเด็นก็สามารถ ช่วยลดภาระงานศาลได้ในระดับหนึ่ง ปัจจุบันศาลยุติธรรมมีการดำเนินการเรื่องนี้ โดยเจ้าพนักงาน ศาล อาสาสมัคร หรือผู้พิพากษา โดยดำเนินการเมื่อคดีขึ้นสู่ศาลยุติธรรมแล้ว

- การเจรจาต่อรองหลังบัลลังก์ (plea bargaining) เป็นการตกลงต่อรองกันสามฝ่าย ระหว่างทนายจำเลย อัยการ และศาล เพื่อลดการสืบพยาน และให้ได้วิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับ ลงโทษจำเลยในคดีดังกล่าว สำหรับประเทศไทยกำลังอยู่ระหว่างการศึกษาร่างกฎหมายโดย สำนักงานอัยการสูงสุด

- การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยวิธีการบังคับรักษา (compulsory treatment) เป็นการสร้างองค์กรใหม่โดยกำหนดให้มีภารกิจโดยตรงในการรองรับผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาแบบบังคับตั้งแต่นั้นตอนการจับกุมเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหันเหกลุ่มผู้ป่วยดังกล่าวออกจากกระบวนการยุติธรรมเข้าสู่ “ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” หากหายขาดจากอาการเสพติดก็ให้ปล่อยตัวไป โดยไม่ต้องย้อนกลับเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอีก สำหรับประเทศไทยขณะนี้มีการปรับเปลี่ยนไปสู่แนวคิดที่ว่า “ผู้เสพยาคือผู้ป่วย” ทำให้กระบวนการยุติธรรมกำหนดวิธีการสำหรับผู้เสพยาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ เบี่ยงเบนผู้เสพยาออกจากระบบพิจารณาคดีและระบบเรือนจำ ปรากฏตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด พศ. 2545 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2545 เริ่มมีการบังคับใช้กฎหมายนี้ เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2546 เป็นต้นมา

- การชะลอการฟ้อง (Suspended in prosecution) เป็นการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการที่จะสั่งชะลอการฟ้องคดีที่อยู่ในหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อลดคดีบางประเภทที่จะขึ้นสู่ศาลได้

- มาตรการทางกฎหมาย : คดีอาญาเล็กน้อยได้ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้เปิดช่องให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้คุกไว้หลายมาตรา ดังเช่นกรณีของคดีอาญาเล็กน้อยได้ตามมาตรา 37 ซึ่งได้แก่ ความผิดลหุโทษ และความผิดที่เปรียบเทียบปรับได้ตามกฎหมายอื่นสามารถใช้วิธีการเปรียบเทียบปรับได้มีผลทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปได้อีกทางหนึ่งตามมาตรา 39 คดีความจึงยุติลงโดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณา

4. มาตรการในชั้นขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี

- การเปิดทำงานศาลในวันหยุดและภาคค่ำ (weekend and night courts) เป็นการเพิ่มเวลาในการทำงานสำหรับหน่วยงานศาล เพื่อให้มีช่วงเวลาที่เหมาะสมและเพิ่มขึ้นในการให้บริการแก่ประชาชน

- การเร่งรัดพิจารณาพิพากษาคดีบางประเภท (short determinate sentences) เป็นแนวคิดเชิงบริหารจัดการที่ช่วยให้คดีความบางประเภทที่สมควรได้รับการพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จโดยเร็ว สามารถดำเนินการได้เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางเสียหายขึ้น

5. มาตรการในขั้น ตอนภายหลังการพิจารณาพิพากษาคดี

กรณีมีโทษจำคุกสถานเบา

- การชดใช้ค่าเสียหายและการปรับ (restitution and fines) เป็นการชดเชยความเสียหาย ที่ได้กระทำการล่วงละเมิดต่อเหยื่อและต่อสังคม ซึ่งควรใช้มาตรการสถานเบาต่างๆ ก่อนจะพิจารณา ใช้การลงโทษจำคุกเป็นมาตรการสุดท้าย เพราะเกิดผลข้างเคียงตามมามากมาย ในสังคมไทยมีการ ใช้โทษปรับอย่างหลากหลายเช่นกัน แต่ในเรื่องของการชดใช้ค่าเสียหายแล้วจากรายงานการวิจัย หลายฉบับพบข้อมูลสอดคล้องกันว่ากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมยังไม่มีกำหนดมาตรการ เพื่อให้ผู้ กระทำผิดชดใช้ค่าเสียหายแก่เหยื่อโดยตรงแต่อย่างใด และบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เองก็ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ เท่ากับที่มุ่งพิจารณาโทษทัณฑ์ของผู้ กระทำผิด

- การคุมประพฤติ (probation /suspended with conditions) เป็นมาตรการควบคุม ผู้กระทำความผิดในคดีที่ไม่ร้ายแรงนักไว้ในชุมชนโดยกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติหรือกำหนดข้อห้ามบาง ประการไว้ภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งมีโทษจำคุกเป็นข้อต่อรอง และใช้ วิธีการสำคัญ 2 ประการ คือ การสืบเสาะและพินิจ (Presentences investigation) และการควบคุม และสอดส่อง (Supervision) มาตรการดังกล่าวมีใช้ในสังคมไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา โดยมี การรวมมาคุมประพฤติเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ (Probationer) และผู้รับการพักการลงโทษ (parolee) เข้าด้วยกันภายหลังการปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา

- การใช้ศูนย์บริการกลางวัน (Community-based programs/Day centers) เป็นเงื่อนไข ประการหนึ่งที่ศาลกำหนดเพื่อควบคุมผู้กระทำความผิดไว้ในชุมชนแบบเคร่งครัดโดยให้เข้ารับการอบรม เพื่อแก้ไขฟื้นฟูความประพฤติตามหลักสูตรและช่วงเวลาที่ศูนย์บริการกลางวันจัดให้ อย่างไรก็ตาม กรมคุมประพฤติได้จัดให้มีบริการดังกล่าวในรูปของโครงการบำบัดฟื้นฟูหลายลักษณะ

- การทำงานบริการสังคมหรือบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (Community service) เป็นการ ทำงานตามคำสั่งศาล และตามที่ยุติธรรมยอม ซึ่งทำงานให้แก่สังคมโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน เป็นการชดเชยความผิดที่ได้ล่วงละเมิดแก่สังคมที่มีผลงานเป็นรูปธรรมวิธีหนึ่งแทนการลงโทษจำคุก และเป็นเงื่อนไขคุมประพฤติข้อหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56(1) และพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2546 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 6 มกราคม

2546 เป็นต้นไป กำหนดให้ผู้ต้องกักขังแทนค่าปรับไม่เกินแปดหมื่นบาทร้องขอต่อศาลเพื่อขอทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้

- การให้ที่พักอาศัยระหว่างการคุมประพฤติ (Probation hostel/Bail hostel) เป็นการ จัดสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ำให้แก่ผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการคุมประพฤติกลุ่มที่ มีความเสี่ยงสูงหากกลับไปพักอาศัยอยู่บ้านหรือแหล่งพักอาศัยที่เอื้อ อำนวยต่อการประกอบ อาชญากรรม เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมอย่างสูงในประเทศญี่ปุ่น' นซึ่งมีชุมชนเข้มแข็งช่วยภาครัฐ ดำเนินการเรื่องนี้

- การใช้อาสาสมัครคุมประพฤติ (Volunteer probation officers/community-based correction) เป็นการนำชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันตนเองและสังคมจากอาชญากรรม และ การกระทำผิดซ้ำ ร่วมกับภาครัฐร่วมกับหน่วยงานคุมประพฤติในชั้น ตอนต่างๆ แก่ เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่และผู้ได้รับการพักการลงโทษ ในสังคมไทยมีการดำเนินการเกี่ยวกับอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรมทั่วประเทศเช่นกัน รวมทั้งมีการจัดตั้งเป็นสมาคมเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้

กรณีที่มีโทษจำคุก

- การพักการลงโทษ (parole) เป็นการให้รางวัลแก่พฤติกรรมดีของนักโทษโดยปล่อยออก จากคุกก่อนกำหนดเวลาและควบคุมไว้ในชุมชนภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดซึ่งช่วยลดความแออัดใน เรือนจำได้ระดับหนึ่ง ปัจจุบันเป็นภารกิจหนึ่งของกรมคุมประพฤติ

- การใช้บ้านกึ่งวิถี (Halfway houses/pre-release guidance centers) เป็นมาตรการ หนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษในระยะแรกได้เข้าพักอาศัยเพื่อปรับตัว ก่อนกลับคืนสู่สังคมต่อไป

- การอภัยโทษ (Pardon) เป็นการปล่อยนักโทษชั้นดีและดีเยี่ยมที่ผ่านการพิจารณาจาก คณะกรรมการออกสู่สังคมในโอกาสพิเศษ เพื่อลดความแออัดในเรือนจำลง ซึ่งในประเทศไทยมีการ ดำเนินการในโอกาสพิเศษเป็นสำคัญ

6 มาตรการในภายหลังโทษจำคุก

- การให้การสงเคราะห์ภายหลังปล่อย (Post prison support services/aftercare services) เป็นการช่วยเหลือสงเคราะห์ตามความเหมาะสมแก่ผู้พ้นโทษหรือผู้พ้นจากสถานที่ฝึกและอบรม เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้ในเบื้องต้น

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยได้มีแนวทางในการหันเหคดี (Diversion) ออกจากกระบวนการยุติธรรมในทุกชั้นตอน และบางแนวทางสมควรมีการศึกษาและพัฒนาเพื่อนำไปใช้ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

2.2.3 การเลี้ยงการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา

โดยในหัวข้อนี้ จะขอกล่าวถึงการรอกการลงโทษและการคุมประพฤติ ซึ่งมีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยมาเป็นเวลานานแล้ว และยังมีการใช้อยู่ในปัจจุบัน

2.2.3.1 การรอกการลงโทษ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56, 57, 58 ให้อำนาจแก่ศาลในการใช้วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี หากศาลเห็นสมควรอาจพิพากษารอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไปเพื่อให้โอกาสผู้นั้น กลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติผู้นั้นไว้ด้วยก็ได้

การรอกการลงโทษเป็นวิธีการที่ศาลใช้เพื่อหลีกเลี่ยงผลร้ายของการลงโทษจำคุกระยะสั้นอย่างหนึ่ง โดยเห็นว่าการฟ้องและคำพิพากษาของโทษก็เป็นการตักเตือนที่เพียงพอสำหรับผู้กระทำความผิดบางคนแล้ว การรอกการลงโทษนั้น ใช้กับผู้กระทำความผิดที่ได้กระทำความผิดเป็นครั้งแรก และสำหรับความผิดที่ไม่ร้ายแรงมากนัก ถ้ามีเหตุผลสมควรที่แสดงว่าผู้นั้น อาจกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ เป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่จะกลับตัวก่อนที่จะได้รับโทษจริงๆ¹⁶ เมื่อผู้นั้นไม่ใช่ผู้ที่มีสภาพเป็นอันตราย จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องป้องกันสังคมแต่อย่างใด การรอกการลงโทษถือว่า

¹⁶ จิตติ ติงศภทิพย์. คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ภาคที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครปริ้นติ้ง 2536. หน้า 999.

เป็นการเหมาะสมกับเขาแล้ว ลักษณะของการรอการลงโทษจึงแตกต่างจากวิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการป้องกันสังคม โดยที่พิจารณาจากสภาพที่เป็นอันตรายของบุคคลเป็นสำคัญ

โดยมาตรา 56 วรรคแรกได้วางหลักเกณฑ์ของการรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจำคุก ไว้ดังนี้

(1) ความผิดที่กระทำต้องมีโทษจำคุก

โดยพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายตามบทมาตราที่ผู้กระทำความผิดถูกฟ้อง เช่น ถ้ากฎหมายนั้น ๆ บัญญัติให้มีโทษปรับแต่เพียงอย่างเดียว ก็เป็นกรณีที่ไม่เข้าหลักเกณฑ์ข้อแรก ทำให้ศาลไม่อาจกำหนดให้ใช้มาตรการคุมประพฤติแก่จำเลย

อย่างไรก็ดีโทษจำคุกที่กำหนดไว้โดยกฎหมายนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นกฎหมายอาญาเท่านั้น อาจเป็นความผิดตามกฎหมายอะไรก็ได้ที่มีโทษจำคุก เช่น ตามพระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติอาวุธปืน พระราชบัญญัติป่าไม้ ฯลฯ ศาลก็สามารถนำวิธีการรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษและวิธีการคุมประพฤติตามมาตรา 56 ไปใช้บังคับได้ เพราะมาตรา 17 แห่งประมวลกฎหมายอาญาวางหลักเกณฑ์ไว้ว่า บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น มาตรา 56 เป็นบทมาตราหนึ่งในภาค 1 ของประมวลกฎหมายอาญา จึงย่อมอยู่ในบังคับของมาตรา 17

(2) ในคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี

โทษจำคุกที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิดต้องไม่เกิน 3 ปี หมายถึงโทษสุทธิที่ศาลจะลงแก่จำเลย โดยพิจารณาเพียงโทษจำคุกเท่านั้น แม้ว่าศาลจะกำหนดโทษปรับหรือกำหนดโทษอื่นด้วย หากโทษจำคุกนั้นไม่เกิน 3 ปี ก็อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ศาลจะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษ และใช้วิธีการคุมความประพฤติได้ ในกรณีที่จำเลยกระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน การวินิจฉัยอัตราโทษ จะต้องวินิจฉัยโทษจำคุกในแต่ละกระทงความผิด ถ้าโทษจำคุกในแต่ละกระทงมีกำหนดไม่เกิน 3 ปีแล้ว ย่อมอยู่ในหลักเกณฑ์ที่รอการลงโทษจำเลยได้¹⁷

¹⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2924/2523 ประชุมใหญ่, 1102/2525, 849/2537

(3) ผู้กระทำผิดไม่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือถ้าเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ตามมาตรา 56 วรรคแรก ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดจะเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่ถ้าเป็นโทษที่เกิดจากความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษแล้วก็ไม่ถือว่าเป็นโทษจำคุกมาก่อนตามความหมายของมาตรา 56 นี้ กล่าวคือ ยังคงใช้วิธีการรอกการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจำคุกได้

การได้รับโทษจำคุก หมายความว่าผู้กระทำผิดนั้น ต้องเคยได้รับโทษจำคุกในคดีก่อนมาแล้วจริงๆ หากในคดีก่อนศาลพิพากษาให้รอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษก็ไม่ถือว่าเป็นโทษจำคุก¹⁸ และคำพิพากษาให้จำคุกนั้น จะต้องถึงที่คุมขังเช่นนี้ ยังถือไม่ได้ว่าจำเลยเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน¹⁹ ดังนั้นหากจำเลยเคยต้องโทษจำคุกมาแล้วศาลก็ไม่อาจรอการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลยได้อีกโดยศาลไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าจำเลยเคยได้รับโทษมาแล้วเพียงใด²⁰ และในกรณีที่ศาลพิพากษาจำคุกแต่ภายหลังได้มีการตราพระราชบัญญัติล้างมลทิน ซึ่งตามพระราชบัญญัติล้างมลทินผู้นั้นได้รับการล้างมลทิน ส่งผลทำให้ถือว่าไม่เคยต้องโทษในความผิดที่ได้กระทำมาก่อน ผู้กระทำผิดดังกล่าวจึงย่อมอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ศาลจะพิพากษาให้รอการลงโทษหรือการกำหนดโทษโดยการกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติได้

อย่างไรก็ตามแม้กรณีจะเข้าตามหลักเกณฑ์ในการรอการลงโทษหรือการรอการกำหนดโทษ ก็ถือเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาตามความเหมาะสมในแต่ละคดี โดยศาลจะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงจาก อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิดตลอดจนสภาพความผิด และเหตุอื่นอันควรปราณี ซึ่งศาลอาจสั่งให้พนักงานคุมประพฤติทำรายงานการสืบเสาะและพินิจเพื่อประกอบการพิจารณา

คดีที่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรา 56 วรรคแรก และศาลเห็นว่าสมควรรอการกำหนดโทษจำคุกนั้น ศาลมีดุลพินิจในการพิจารณาว่าจำเป็นหรือสมควรที่จะใช้มาตรการคุมประพฤติผู้กระทำ

¹⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 452/2523, 1027/2538 ฎีกาสถาบันส่งเสริมข้าราชการ 7 หน้า 52

¹⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6900/2544 หน้า 2100

²⁰ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1041/48 ฎีกาสถาบันส่งเสริมข้าราชการ 1 หน้า 189

ผิดหรือไม่ หากศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นศาลอาจรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษจำคุก โดยไม่กำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติก็ได้

2.2.3.2 การคุมประพฤติ

การคุมประพฤติ (Probation) หมายถึง วิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดได้พิสูจน์ตนเองว่ามีความสามารถเพียงพอที่จะกลับตนเป็นคนดีหรือไม่²¹ ถ้าเห็นว่าเขายังไม่มีความชั่วร้าย หรือสงสัยว่ายังไม่ชั่วร้าย ก็ให้รอการฟ้องร้อง รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษ แล้วแต่กรณี²² แล้วกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตาม ดังนั้น การคุมประพฤติจัดเป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งที่ใช้ควบคู่ไปกับการรอลงอาญา โดยการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดไป เพราะไว้วางใจว่าผู้นั้นจะประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด แต่ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการรอลงอาญาจะถูกจำกัดเสรีภาพบ้างโดยให้อยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของเจ้าพนักงานคุมประพฤติตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลกำหนด²³ ในช่วงเวลาระหว่างที่ถูกคุมประพฤติอยู่นั้น เจ้าพนักงานคุมประพฤติจะชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตในสังคม เพื่อให้ผู้ถูกคุมประพฤติเปลี่ยนแปลงจากสภาวะที่บุคคลนั้นเคยเป็นภัยต่อสังคม ให้กลับไปใช้ชีวิตในสังคมต่อไปได้เยี่ยงสุจริตชนทั้งหลายการคุมประเวติมักใช้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในคดีที่ไม่ร้ายแรงนัก หรือกระทำความผิดโดยมิใช่เนื่องมาจากสันดานชั่วร้าย อันอาจแก้ไขได้โดยไม่ต้องส่งตัวไปจำคุกกระยะสั้นในเรือนจำ

เงื่อนไขการคุมประพฤติของผู้ถูกคุมประพฤติแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามพฤติกรรม บุคลิก ลักษณะ และสภาพปัญหาของผู้ถูกคุมประพฤติแต่ละคน ซึ่งจะเป็นข้อบังคับที่ผู้ถูกคุมประพฤติแต่ละคนนั้น จะต้องปฏิบัติตาม การผิดเงื่อนไขคุมประเวติดังกล่าวจะนำไปสู่การตรวจสอบโดยศาลเพื่อดำเนินการพิจารณาเพิกถอนการคุมประเวติต่อไป ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ถูกคุมประเวติต้องได้รับโทษที่หนักขึ้น หรือได้รับเงื่อนไขการคุมประเวติที่เข้มงวดขึ้น

²¹ สมคิด ศรีสังคม. การคุมประพฤติเด็ก. พระนคร: สำนักพิมพ์เมธี, 2504. หน้า 35.

²² ไชยณัฐ ธีระพัฒนะ. อาชญาวิทยาว่าด้วยการคุมประเวติ. ตุลาคม 4, 10 (ตุลาคม 2500): 703

²³ สุวิทย์ นิ่มน้อย, เดชา ศิริเจริญ และอัษฎางค์ ปาณิกบุตร. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518, หน้า 128.

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 เป็นแม่บทที่ให้ศาลมีอำนาจสั่งใช้งานคุมประพฤติโดยได้กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งว่า ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้น ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามปี ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษา อบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้ นั้น หรือสภาพความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว เห็นเป็นการสมควร ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้น มีความผิดแต่รอการกำหนดโทษไว้หรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสผู้นั้น กลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้ ดังนั้นตามมาตรษ 6 วรรคแรก มาตรการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดจึงเป็นเพียงอุปกรณ์ของการรอการกำหนดโทษหรือการรอการลงโทษจำคุก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการคุมประพฤติจะมีได้ต่อเมื่อในคดีนั้น ศาลรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษไว้กับจำเลยผู้กระทำความผิดเท่านั้น²⁴

เงื่อนไขที่กำหนดในมาตรการคุมประพฤติ

มาตรา 56 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายอาญา ได้วางมาตรการหรือเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติผู้กระทำความผิด ไว้ 5 ข้อด้วยกัน และศาลจะกำหนดให้จำเลยปฏิบัติเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ คือ

- (1) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราวเพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพหรือจัดให้กระทำการกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์ตามที่เจ้าพนักงานและผู้กระทำความผิดเห็นสมควร
- (2) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ
- (3) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก

²⁴ สุรศักดิ์ กิตติพงษ์พัฒนา กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคุมประพฤติกลาง, 2529, หน้า 1-18

(4) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกาย หรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(5) เงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำ นอื่ก

การลี้ นสุดของเงื่อนไขการคุมประพฤติและบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนเงื่อนไขการคุม ประพฤติ

เงื่อนไขที่ศาลกำหนดให้คุมประพฤติผู้กระทำความผิดยอมลี้ นสุดเมื่อครบตามกำหนดระยะเวลาที่ศาลได้กำหนด หากมีเหตุปรากฏตามมาตรา 56 วรรคท้ายว่า เงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ข้างต้น ภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานที่ศาลสั่งให้เป็นผู้คุมความประพฤติว่า พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคก่อนที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมซ้ำ นอื่กก็ได้

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 เมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง หรือความปรากฏตามคำแถลงของพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงาน ศาลอาจตักเตือนผู้กระทำความผิด หรือจะกำหนดการลงโทษที่ยังไม่ได้กำหนดหรือลงโทษซึ่งรอไว้ นอื่กก็ได้

นอกจากนี้ หากความปรากฏแก่ศาลเอง หรือปรากฏตามคำแถลงของโจทก์หรือเจ้าพนักงาน ว่า ภายใต้นเวลาที่ศาลกำหนดตามมาตรา 56 ผู้ที่ถูกศาลพิพากษาได้กระทำความผิดอันมิใช่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดนั้น ให้ศาลที่พิพากษาคดีในคดีหลังกำหนดโทษที่รอการกำหนดไว้ในคดีก่อนเข้ากับโทษในคดีหลังแล้วแต่กรณี

2.3 การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

จากวิวัฒนาการแนวคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เปลี่ยนแปลงไปเชื่อว่า การลงโทษทัณฑ์ไม่สามารถก่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อผู้กระทำผิดได้เสมอไป ซึ่งการทำความผิดอาจเกิดจากการถูกกดดันจากสภาพแวดล้อมหรือแม้แต่สิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีอาจทำให้บุคคลหันไปทำความผิดได้ ดังนั้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดจะต้องให้โอกาสแก่บุคคลเหล่านี้ ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจให้สามารถปรับตัวเข้ากับกฎเกณฑ์และเงื่อนไขในสังคมเมื่อได้รับการฟื้นฟูแล้ว การบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดสามารถดำเนินการได้ทั้งภายในเรือนจำและภายนอกเรือนจำ

2.3.1 ความหมายและความเป็นมาของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

1) ความหมายของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) เป็นหนึ่งในทฤษฎีวิวัฒนาการลงโทษ บางครั้งเรียกว่า (Treatment) หมายถึง การแก้ไขฟื้นฟูและบำบัดรักษาทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือรวมทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ (Modification) เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องโทษเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมายเมื่อพ้นโทษหรือมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม²⁵

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดนี้มีผู้ให้ความเห็นว่าไม่ใช่การลงโทษ เพราะเมื่อกล่าวถึงวิวัฒนาการ เพื่อต้องการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดควรใช้คำว่า “การปฏิบัติ” แทน เนื่องจากการลงโทษไม่ว่าจะทำให้คนประพฤติดีขึ้น และการที่จะถือเป็นการลงโทษได้ต่อเมื่อกระทำโดยมีวิวัฒนาการได้รับความลำบาก และการปฏิบัติในที่นี้ คือ การแก้ไขฟื้นฟูและบำบัดรักษาทั้งทางร่างกาย จิตใจ รวมถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องโทษเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมายหรือมีทัศนคติที่ดีต่อสังคมเมื่อพ้นโทษ²⁶

²⁵ ประธาน วัฒนาวาณิชย์. การปฏิรูประบบการลงโทษ แนวทางสหวิทยาการโดยเน้นทางอาชญาวิทยาการ บทบัญญัติ 54 (ธันวาคม 2541): 17.

²⁶ อุทิศ แสนโกศิก, กฎหมายอาญาภาค 1, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2525., หน้า 33.

2) ความเป็นมาของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ความเจริญทางด้านวัฒนธรรมของสังคม ทำให้มนุษย์เห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน หลักศีลธรรม” และ “มนุษยธรรม” จึงเป็นที่ยึดถือของมนุษย์ นโยบายของการลงโทษซึ่งออกเป็นกฎหมายจึงเป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าทุกข์มิให้กระทำการตอบแทนแค้นต่อผู้กระทำผิดจนเกินสาเหตุ พร้อมกันนั้นก็พยายามที่จะหาทางแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีเป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เพราะเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การแก้แค้นผู้กระทำผิดไม่สามารถจะให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดีได้ ในทางตรงกันข้ามอาจทำให้ผู้กระทำผิดมีสันดานหยาบกระด้างยิ่งขึ้น และผู้ที่ทำโทษเองก็จะกลายเป็นคนเหี้ยมโหดทารุณกักขฬะตามไปด้วย ความจริงอีกประการหนึ่ง ก็คือ การใช้โทษจำคุกโดยควบคุมผู้ต้องขัง หรือนักโทษไว้ในเรือนจำนั้นเป็นที่คาดไว้ว่า สักวันหนึ่งบุคคลเหล่านี้ ก็จะได้รับปลดปล่อยให้กลับเข้าสู่สังคมอีก จึงเห็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ถ้าจะให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไป จะต้องมียุติพลอบประโลมหรือหาวิธีการต่างๆ เพื่อแก้ไขให้นักโทษกลับตนเป็นพลเมืองดีต่อไปด้วย แนวปรัชญาดังกล่าว จึงก่อให้เกิดวิธีการปฏิบัติในแบบต่างๆ แก่ผู้ต้องขัง หรือนักโทษในเรือนจำที่ต้องจำคุกอยู่ อาทิเช่น ให้การศึกษา และให้การบำบัดทางการแพทย์และจิตวิทยา

การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนี้ จะเน้นที่ตัวผู้กระทำความผิดมากกว่าการกระทำความผิด โดยที่จะศึกษาที่ตัวผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลหรือใช้วิธีการจำแนกลักษณะเพื่อหาสาเหตุของการกระทำความผิดและแนวทางในการแก้ไข แนวความคิดในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนี้ จึงเป็นแนวคิดที่ให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้แก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมและกลับเข้าสู่สังคมได้ โดยไม่กระทำความผิดซ้ำ ซ้ำ น้ออีก

นักอาชญาวิทยาสำนักPositiveได้เสนอทฤษฎีการลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เพราะเหตุผลที่ว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วย จึงควรได้รับการแก้ไขฟื้นฟูมากกว่าการถูกลงโทษ นักอาชญาวิทยาซึ่งมีชื่อลอมโบโซ (Cesare Lomboso) เป็นผู้ นำเห็นว่าอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของสังคม ผู้ประกอบอาชญากรรมหาได้มีเจตนาในการกระทำความผิดไม่ เพราะฉะนั้น เมื่อผู้ประกอบอาชญากรรมไม่ได้มีเจตนาประกอบอาชญากรรม การลงโทษผู้ประกอบอาชญากรรมตามโทษที่กฎหมายกำหนดไว้จึงน่าจะเป็นการไม่ถูกต้องนัก นักอาชญาวิทยาสำนักนี้ เน้นการศึกษาที่ตัวผู้กระทำความผิด เพื่อค้นหาสาเหตุโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ นักอาชญาวิทยาร่วม

สำนักที่มีส่วนทำให้ทฤษฎีของสำนักนี้ แพร่หลาย คือ เอนริโก เฟอริ (Enrico Ferri) และราฟาเอล กาโรฟาโล (Raffaele Garofalo)²⁷

นักอาชญาวิทยาสำนักนี้ เน้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล เพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้เป็นคนดี หลักการใหญ่อีกข้อหนึ่ง คือ การลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล วิธีการที่ใช้เน้นการวิเคราะห์หาสาเหตุของการกระทำผิด เมื่อพบสาเหตุแล้วแก้ไขที่สาเหตุนั้น เมื่อแก้ไขผู้กระทำผิดก็จะไม่กระทำความผิดอีกต่อไป การแก้ไขผู้กระทำความผิดทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขภายในสถานี่ควบคุมหรือชุมชน ผู้ที่แก้ไขจะต้องมีความรู้และความชำนาญในการแก้ไข ตามแขนงที่ตนศึกษาอบรมมา เช่น จิตวิทยา จิตเวชศาสตร์ สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์และอาชญาวิทยา เป็นต้น สำหรับผู้ที่แก้ไขไม่ได้ก็ต้องกำจัดให้พ้นไปจากสังคม

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ก็มีที่มาจากทฤษฎีอาชญาวิทยา สำนักโพสิทีฟดังกล่าว โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่า ผู้กระทำความผิดเป็นผู้ป่วยหรือสังคมที่ผู้กระทำผิดอยู่อาศัยเป็นสังคมที่ป่วย เพราะฉะนั้น การจะแก้ไขผู้กระทำผิดให้เป็นคนดีต้องมีขั้นตอนหลายขั้น ๓ ขั้นตอน²⁸

1. ตรวจสอบหาสาเหตุของปัญหา
2. วิเคราะห์สาเหตุ
3. แก้ไขที่สาเหตุนั้น

รูปแบบของการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในการแก้ไขฟื้นฟู มีดังนี้

1. การแก้ไขฟื้นฟูเป็นรายบุคคล (Individual Change) เน้นที่การพัฒนาหรือปรับปรุงผู้กระทำความผิดเพื่อให้สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้ และไม่ประกอบอาชญากรรมอีก โดยใช้วิธีการต่างๆ เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำทางจิต การให้คำปรึกษาแนะนำในการ

²⁷ สุพจน์ สุโรจน์. แนวคิดและทฤษฎีในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด เอกสารการสนธิวิชาการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด หน่วยที่1-7 กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526.

²⁸ กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยา สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์. งานราชทัณฑ์เปรียบเทียบ: มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง รายงานการศึกษาค้นคว้า (2548): 4-11, 6-8.

ประกอบอาชีพ การอบรมศีลธรรม ซึ่งวิธีการเหล่านี้ ต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ให้การแก้ไขและผู้รับการแก้ไข

2. การแก้ไขเป็นรายกลุ่ม (Group Change) คือ การใช้กลุ่มเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของผู้ กระทำความผิด เช่น การจัดกลุ่มให้คำปรึกษา (Group Counseling) เพื่อพัฒนาทัศนคติ ศีลธรรม จริยธรรม โดยใช้พลังกลุ่มในการแก้ไขให้เกิดความคิดที่มีเหตุผลกระตุ้นจิตสำนึกในการปรับตนเป็นคนดี

วิธีการแก้ไขเน้นที่การแก้ไขเป็นรายบุคคล เป็นรายกลุ่มดังกล่าวมาแล้ว มีองค์ประกอบที่ใช้ในการแก้ไขฟื้นฟู 4 ประการ คือ²⁹

- 1) ผู้รับการแก้ไข (Client) เป็นใคร มีปัญหาอะไร เข้าใจปัญหาและร่วมมือในการแก้ไข ปัญหาหรือไม่ ในที่นี้ ผู้รับการแก้ไขอาจเป็นผู้ ถูกคุมความประพฤติ นักโทษในเรือนจำหรือผู้ถูกพักการลงโทษอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้
- 2) ผู้แก้ไข (Change Agent) เป็นใคร มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพมากน้อยแค่ไหน ในที่นี้ ผู้แก้ไขอาจจะเป็นพนักงานคุมประพฤติ พนักงานราชทัณฑ์ พนักงานพักการลงโทษ จิตแพทย์ หรือนักจิตวิทยา แล้วแต่ผู้รับการแก้ไขเป็นใคร
- 3) สถานที่แก้ไข (Correctional Setting) เป็นสถานที่อะไร เช่น บ้านของผู้ กระทำผิด หรือเรือนจำ แต่ละแห่งเอื้ออำนวยต่อการใช้วิธีการแบบใด
- 4) วิธีการแก้ไข (Correctional Methods) จะใช้วิธีการแก้ไขเป็นรายคนหรือเป็นรายกลุ่ม และถ้าจะใช้ทฤษฎีใดในหลายๆ ทฤษฎี เช่น ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ทฤษฎีแก้ไขแบบครอบครัวหรือทฤษฎีแบบกลุ่มที่มีผู้นำ เป็นต้น เพื่อให้เหมาะสมกับผู้รับการแก้ไขและสถานที่แก้ไขปัญหาอีกประการหนึ่ง ในการนำวิธีการแก้ไขปัญหามาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่มไปใช้ในสถานที่ควบคุม เช่น เรือนจำ การใช้วิธีดังกล่าวเกือบเป็นไปไม่ได้ เพราะเหตุผล คือ จำนวนผู้ต้องโทษมีมากจนไม่อาจแก้ไขเป็นรายบุคคลได้ เจ้าหน้าที่ที่แก้ไขไม่ได้มีความรู้ในวิธีการแก้ไข สถานที่ไม่ได้ออกแบบไว้สำหรับการแก้ไขแต่ออกแบบไว้สำหรับการลงโทษ แนวความคิดในการลงโทษแก้ไขฟื้นฟูจึงเป็นแนวคิดที่ให้โอกาสคนกลับตัว ให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตัวโดยการทำผิดไม่ให้เกิดซ้ำต่อไปสู่การกระทำผิดมากขึ้น ทั้งนี้ พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้ กระทำผิดลงโทษในลักษณะที่เป็นการทำลาย

²⁹ เรื่องเดียวกัน หน้า 7-8.

คุณลักษณะหรือศักยภาพในการกลับเข้าสู่สังคมของเขาโดยการให้มาตรการลงโทษที่ไม่ทำให้เกิดรอยมลทินและได้รับการขัดเกลาจากผู้กระทำผิดอื่นๆ วิธีการดังกล่าวได้แก่ การให้มาตรการในชุมชนอื่นๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ไม่ให้ผู้กระทำผิดได้รับผลกระทบทางลบในเรือนจำ นอกจากนี้ ยังใช้วิธีเลี้ยงโทษจำคุกในกรณีที่เข้าไปรับโทษในเรือนจำมาระดับหนึ่งแล้ว ก็ให้อยู่ในเรือนจำให้น้อยที่สุดเพื่อได้รับผลกระทบที่น้อยที่สุด โดยวิธีพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษหรือการทำงานสาธารณะและศูนย์ควบคุม ในขณะที่เขาใช้วิธีการจำคุกก็ให้การอบรมแก้ไขโดยฝึกวิชาชีพ ให้การศึกษา การอบรมทางศีลธรรมและศาสนา การจัดสวัสดิการ การให้การบำบัดแก้ไขเป็นกลุ่ม และรายบุคคล ทั้งนี้ เพื่อมุ่งแก้ไขสาเหตุที่ทำให้ผู้กระทำผิดมีความบกพร่องและเป็นสาเหตุให้กระทำผิด

การแก้ไขผู้กระทำผิดในปัจจุบันแม้จะเป็นแนวทางที่ยอมรับกันในวงราชทัณฑ์โดยทั่วไป แต่ก็ยังเป็นที่ยสงสัยว่าจะได้รับผลตามประสงค์เพียงไร เพราะการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดจะมีอุปสรรคหลายประการ คือ

1. ผู้กระทำผิดได้สูญเสียบุคลิกภาพไปแล้ว โดยถูกหล่อหลอมและขัดเกลาให้มีบุคลิกเช่นนั้นมาเป็นเวลานาน แต่ใช้เวลาในเรือนจำไม่นานในการแก้ไขฟื้นฟูให้กลับคืนมา และปรับตัวเข้ากับคนทั่วไปในสังคมนั้นทำได้ยาก
2. การลงโทษเพื่อการแก้ไขขัดกับความรู้สึกของคนในสังคม ว่าผู้กระทำผิดไม่ควรได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่าคนทั่วไป ตามหลักของ เบ็นทัม (Bentham) ที่เรียกว่า “หลักการได้รับประโยชน์ที่น้อยกว่า” (Principle of less eligibility) ทั้งนี้ เพราะคนโดยทั่วไปจะเห็นว่าเป็นการไม่เป็นธรรมที่ผู้กระทำผิดจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนอื่น เช่น ผู้กระทำผิดจะได้รับการอบรมแก้ไข ฝึกอาชีพ สวัสดิการ อาหาร ที่อยู่อาศัย ตลอดจนงานการศึกษา การหางาน ในขณะที่คนทั่วไปในสังคมอีกจำนวนมากไม่ได้รับบริการดังกล่าว
3. การแก้ไขฟื้นฟูเหมาะสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภทนั้น เช่น ผู้กระทำผิดครั้งแรก ซึ่งได้กระทำผิดไปเพราะอารมณ์ชั่ววูบหรือโดยพลั้งพลาด หรือทำไปเพราะความจำเป็น การแก้ไขฟื้นฟูไม่ให้ผู้กระทำผิดซ้ำซ้ำ นี้ก็ย่อมมีทางสำเร็จได้มาก แต่สำหรับผู้กระทำผิดที่เคยกระทำผิดและเคยถูกลงโทษมาหลายครั้ง แล้ว หรือพวกอาชญากรอาชีพ หรือพวกทำผิดติดนิสัยโอกาสที่จะแก้ไขฟื้นฟูกลับตัวย่อมจะเป็นไปได้ยาก

ทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด สรุปแนวคิดได้ดังนี้³⁰

1. การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะไม่ประสบความสำเร็จได้เลย ถ้าสังคมนั้นๆไม่มีการแก้ไขตัวสังคมเอง
2. การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเฉพาะผู้กระทำความผิดที่มีความบกพร่องทางจิตใจหรือทางสังคมเท่านั้น ส่วนอาชญากรอาชีพการแก้ไขฟื้นฟูจะไม่เกิดผล
3. การแก้ไขฟื้นฟูอาชญากรเป็นรายบุคคลจะไม่ลดอัตราการเกิดอาชญากรรม ถ้าปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และปัจจัยทางด้านจิตใจไม่ได้รับการแก้ไข
4. การแก้ไขฟื้นฟูมีอาจวัดด้วยอัตราการเกิดอาชญากรรมแต่เพียงอย่างเดียว การบำบัดฟื้นฟูควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยไม่คำนึงถึงการวัดผลทางตรง แต่จะเกิดผลดีต่อสังคมเมื่อมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระยะหนึ่ง
5. การแก้ไขฟื้นฟูเป็นงานที่ต้องประกอบด้วยองค์ที่เกี่ยวข้องของหลายวิชาชีพ เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พนักงานคุมประพฤติ และอื่นๆอีกมากมาย

2.3.2 วัตถุประสงค์ของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

วัตถุประสงค์ของการแก้ไข สามารถแบ่งออกได้ดังนี้³¹

1. เพื่อมนุษยธรรม การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยหวังไปทางลงโทษนั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการซึ่งทารุณโหดร้ายและทรมานเพื่อให้สาสมกับความผิด การลงโทษที่ปฏิบัติกันมาจึงไม่พ้นความป่าเถื่อนไร้มนุษยธรรมแม้จะลงโทษด้วยวิธีการหรือจุดมุ่งหมายใดก็ตาม ตัวอย่างเช่น อิทธิพลของศาสนาคริสต์ที่ก่อให้เกิดการขังเดี่ยวนักโทษนั้น แม้จะกระทำไปด้วยจุดมุ่งหมายดีที่ต้องการแก้ไขและถือได้ว่าผู้กระทำความผิดมีสะอาดทำโดยบริสุทธิ์ใจ ก็ได้ผลร้ายอย่างมากหันต่อผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษด้วยวิธีการนี้ มาแล้ว ยิ่งไปกว่านั้น การลงโทษที่เข้มงวดชนิดตาต่อตาฟันต่อฟันด้วยแล้ว จะยิ่งปรากฏผลร้ายและความป่าเถื่อนอย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ตรงกันข้ามกับสิ่งที่มนุษย์ยึดถือว่าตนเองนั้นเป็นผู้มีอารยธรรมสูงส่ง การลงโทษนั้น เป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ แต่เป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่าง

³⁰ Levince,P.Musheno,C. and Palumbo J. Criminal Justice. New York: Brace Jovanovicle Inc. ,1980.

³¹ สุดสงวน สุธีสร, เอกสารคำสอนวิชา สค.467 การป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด , (ม.ป.ท. : ม.ป.พ.), 2545,หน้า 179-182.

ไว้มนุษยธรรมที่มนุษย์ไม่พึงกระทำต่อกัน นอกจากการลงโทษแล้วจึงได้เกิดแนวคิดที่จะ
แก้ไขผู้กระทำผิดนั้น เพราะเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดอย่างมีมนุษยธรรม ก็คือ การ
พยายามแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดนั่นเอง

2. เพื่อปรับปรุงแก้ไข ความเจริญทางด้านศิลปวิทยาการของมนุษย์ได้ให้คำตอบและ
วิธีการแก้ไขความบกพร่องผิดปกติของมนุษย์ด้วยกันหลากหลายแนวทางยิ่งขึ้น การ
ปรับพฤติกรรมจึงไม่จำเป็นต้องกระทำด้วยการลงโทษอย่างเดียว วิธีการทางจิตวิทยา
ชีววิทยา ตลอดจนสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ล้วนมีส่วนช่วยแก้ไขและปรับปรุง
พฤติกรรมของมนุษย์ได้ด้วยกันทั้งสิ้น ตรงกันข้ามกับการลงโทษเพียงอย่างเดียวก็
อาจจะไม่ได้ช่วยกลับพฤติกรรมของคนได้แต่อย่างใด ฉะนั้นหากมีการปฏิบัติต่อ
ผู้กระทำผิดโดยใช้การปรับปรุงแก้ไขลงไปด้วยแล้ว วิธีการที่จะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดจะ
ไม่จำกัดให้มีเพียงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากแต่จะเกิดรูปแบบและแนวทางมากมายที่
จะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ซึ่งจะให้ผลทั้งแก่ผู้กระทำผิดและสังคม
3. เพื่อการประหยัด ปรัชญาที่ว่ามนุษย์เป็นสิ่งมีคุณค่าและศักดิ์ศรีเป็นเหตุผลอย่างหนัก
แน่นที่ชี้ว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยคำนึงว่ามนุษย์มีคุณค่า และศักดิ์ศรีนั้นแม้จะ
ทุ่มเททรัพยากรไปเพียงใดก็เป็นสิ่งที่สมควรกระทำ แต่ยิ่งไปกว่านี้ ได้ปรากฏว่าการ
ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยการไม่ประหารชีวิตประหารฆ่าที่ มนุษย์ แต่พยายามแก้ไขแล้ว
นำเอากลับมาใช้ใหม่นั้นเป็นการประหยัดยิ่งกว่าการลงโทษด้วย กล่าวคือ

- ในแง่ของรัฐ รัฐสามารถประหยัดเงินงบประมาณโดยไม่จำเป็นต้องเสาะแสวงหา
สถานที่ที่จะใช้ลงโทษหรือกักตัวผู้กระทำผิดออกไปจากสังคม เช่น หมู่เกาะ อาณานิคม
เรือนจำ รัฐไม่ต้องจ้างคนมากมายที่จะมาควบคุมและลงโทษผู้กระทำผิด และรัฐไม่ต้อง
สิ้นเปลืองงบประมาณเลี้ยงดูนักโทษอีกต่อไปซึ่งก็ยังจะได้ประโยชน์จากทรัพยากรบุคคลที่
เป็นผู้กระทำผิดที่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้แล้ว

- ในแง่ของสังคม สังคมจะประหยัดค่าใช้จ่ายในการป้องกันการกระทำผิดลง เพราะ
ไม่ต้องคอยหวาดผวารอการกลับมาของนักโทษผู้นั้นอีก และการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วย
การแก้ไขนี้ ยังเท่ากับเป็นการคืนความรับผิดชอบ หรือตัวผู้กระทำผิดมาให้สังคมมีส่วนร่วม
ดำเนินมากขึ้น ซึ่งสังคมย่อมทำได้ดีกว่าเพราะความใกล้ชิดและเป็นคนชุมชนเองย่อมรู้
ปัญหาดี และประหยัดกว่าการเสียภาษีให้รัฐเจียดไปดำเนินการดำเนินนี้ แทนทั้งหมดซึ่งไม่
ได้ผล และผู้กระทำผิดมีมาขึ้นทุกวัน

- ในแง่ของผู้เสียหาย ผู้เสียหายมีโอกาสได้รับค่าเสียหายจากผู้กระทำผิดได้มากกว่า เนื่องจากผู้กระทำผิดยังมีทางทำมาหาได้ สามารถทดแทนความเสียหายเพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนลงไปได้บ้าง ลดค่าใช้จ่ายที่ผู้เสียหายจะต้องใช้เมื่อเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมลง

- ในแง่ของผู้กระทำผิด ผู้กระทำผิดยังหาเลี้ยงตัวเองได้เป็นประโยชน์ต่อสังคมไม่ตกเป็นภาระแก่ครอบครัว แต่กลับมีโอกาสเลี้ยงดูครอบครัวได้เช่นเดิม

4. เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วยวิธีการใดๆก็ตาม ย่อมมีข้อผิดพลาดขาดตกบกพร่องได้เสมอ ฉะนั้นจึงควรมีวิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เน้นการแก้ไขไม่ใช่ความรุนแรงและปัจจุบันทันด่วนเกินไป ซึ่งหากมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นในขั้นต้นตอนใดขั้นต้นตอนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมหนทางที่จะเยียวยาแก้ไขย่อมทำได้ง่ายกว่า ผลร้ายจะได้ไม่ตกแก่จำเลยที่บริสุทธิ์ แต่ต้องมารับโทษทัณฑ์เพราะจุดอ่อนของวิธีการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม และไม่มี การแก้ไขเลย แม้จะอ้างว่าการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเท่าที่ปฏิบัติกันมานั้น ไม่มีข้อผิดพลาด แต่ผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่ผ่านมา นั้นก็ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงจำเป็นที่จะต้องหาวิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในแนวทางใหม่เพิ่มขึ้น อีก

นอกจากนี้ แล้ววัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดนี้ มีผู้ให้ความเห็นว่าไม่ใช่การลงโทษ เพราะเมื่อกล่าวถึงวัตถุประสงค์เพื่อต้องการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิดควรใช้คำว่า “การปฏิบัติ” แทน เนื่องจากการลงโทษไม่น่าจะทำให้คนประพฤติดีขึ้น และการที่จะถือว่าเป็นการลงโทษได้ต่อเมื่อกระทำโดยมีวัตถุประสงค์ให้ลำบาก³² และการปฏิบัติในที่นี้ คือ การแก้ไขฟื้นฟูและบำบัดรักษาทั้งทางร่างกาย จิตใจ รวมทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องโทษเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมายเมื่อพ้นโทษหรือมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม

2.3.3 วิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด

ในการพิจารณาถึงวิธีการที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำผิดที่อยู่ในสถานควบคุม ส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูฐานที่ดำเนินการกันอยู่ทั่วไป ได้แก่

³² อุททิศ แสนโกติก, กฎหมายอาญาภาค1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2525., หน้า 33.

การฝึกอาชีพ การให้การศึกษา และการอบรมทางศีลธรรม อย่างไรก็ตามการแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าว เป็นเพียงการดำเนินการขั้นพื้นฐานซึ่งมักจะจัดให้ผู้ต้องขังทั่วไป ทั้งเรือนจำหรือสถานควบคุม ทั้งนี้ โดยมุ่งที่จะให้ผู้ต้องขังมีวิชาชีพติดตัว มีการศึกษา และผ่านการอบรมทางศีลธรรม การแก้ไขฟื้นฟูด้วยวิธีการดังกล่าวยังไม่ได้ลงลึกถึงสาเหตุและมูลเหตุจูงใจ ตลอดจนพฤติกรรมในการกระทำผิดของผู้ต้องขังแต่ละประเภทแต่ละบุคคล ดังนั้นโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จะต้องเป็นโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูที่ลงลึกถึงผู้ต้องขังแต่ละประเภท ซึ่งมีมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดที่แตกต่างกัน พฤติกรรมต่างกันและควรที่จะได้รับการอบรม บำบัดโดยเฉพาะทางด้านอารมณ์จิตใจ และทัศนคติที่แตกต่างกัน เพื่อมุ่งผลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแบบยั่งยืน โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าวเรียกว่าโปรแกรมเฉพาะตามประเภทคดีและตามพฤติกรรม ซึ่งแต่ละโปรแกรมเฉพาะก็จะประกอบไปด้วยโปรแกรมย่อยหรือหลักสูตรย่อยๆหลายหลักสูตรเพื่อฝึกทักษะและมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติพฤติกรรม

โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูดังกล่าวข้างต้น สามารถจัดประเภทได้ 3 ระดับดังนี้³³

1) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐาน

โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูพื้นฐานได้แก่ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ และการอบรมทางศีลธรรมตลอดจนกิจกรรมทางศาสนา สวัสดิการและนันทนาการต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่มุ่งจัดให้ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ทั้งเรือนจำ ได้รับการฝึกทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม คือการศึกษาอาชีพและหลักศาสนา แต่สิ่งที่ยังขาด คือ การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม โดยเฉพาะพฤติกรรมอาชญากร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูอีกระดับหนึ่ง

2) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะ

โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะเป็นโปรแกรมการแก้ไขที่มุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของผู้กระทำผิด โดยมีหลักสูตรในการให้ความรู้ และฝึกทักษะและใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือในการสร้างวินัยและปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม

³³ นที จิตสง่า.โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด กรุงเทพมหานคร: วัฒนพงศ์การพิมพ์, 2546. ,หน้า

ผู้เข้ารับการอบรมตามโปรแกรมจะต้องรับการอบรมติดต่อกันเป็นหลักสูตรระยะยาว (ประมาณ 6 เดือน – 1 ปี) ซึ่งไม่รวมระยะการเตรียมการปลดปล่อย จึงจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม

โปรแกรมเฉพาะดังกล่าวนี้ อาจแยกตามประเภทคดี หรือแยกตามพฤติกรรมของผู้กระทำผิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการจัดโปรแกรมว่าจะมุ่งแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังกลุ่มใด ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายจึงไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปัญหาอาชญากรรมของแต่ละประเทศ แต่ละท้องถิ่นซึ่งไม่เหมือนกัน เช่น ปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสำหรับสังคมไทย แต่อาจไม่ใช่ของประเทศอื่น ดังนั้นจึงอาจไม่มีการจัดโปรแกรมสำหรับผู้ต้องขังคดียาเสพติดขึ้น ในขณะที่ประเทศไทยจำเป็นต้องจัดโปรแกรมสำหรับผู้ต้องขังกลุ่มนี้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าผู้ต้องขังคดียาเสพติดทุกคนจะถูกคัดเข้าโปรแกรม ต้องมีการจำแนกลักษณะเพื่อคัดกลุ่มผู้ต้องขังที่สามารถแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกลุ่มที่เป็นปัญหาเท่านั้น

ตัวอย่างของโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูเฉพาะที่มีการดำเนินการอยู่ในระบบราชทัณฑ์ของประเทศต่างๆ เช่น โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทางเพศ โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดที่ติดยาเสพติด ซึ่งโดยปกติก็จะเป็นโปรแกรมชุมชนบำบัด และโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในคดีที่ใช้ความรุนแรง เป็นต้น

นอกเหนือจากโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูแล้ว การจัดโปรแกรมเฉพาะยังอาจทำได้ในลักษณะของการจัดโปรแกรมเพื่อสวัสดิการ เช่น โปรแกรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโรคจิต หรือโปรแกรมการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังชาวต่างประเทศ เป็นต้น โปรแกรมเหล่านี้ไม่ได้มุ่งแก้ไขฟื้นฟูแต่มุ่งสวัสดิการและการดูแลสุขภาพ

3) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูย่อย

โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูย่อยเป็นโปรแกรมระยะสั้น ซึ่งจัดเป็นหลักสูตรในการให้ความรู้หรือฝึกทักษะให้ผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมในหลักสูตรดังกล่าวได้รับความรู้หรือฝึกทักษะเฉพาะด้านเฉพาะทาง เช่น การป้องกันการกระทำผิดซ้ำ การจัดการความโกรธการจัดการความขัดแย้ง หรือทักษะการทำงานทำ ทักษะการสัมภาษณ์เพื่อหางาน เป็นต้น หลักสูตรเหล่านี้ อาจจัดเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมในการแก้ไขฟื้นฟูโปรแกรมเฉพาะตามแต่ความเหมาะสมของผู้ต้องหาแต่ละประเภทที่มีความจำเป็นต้องได้รับการอบรมที่แตกต่างกัน

หลักสูตรสำหรับการอบรมตามโปรแกรมย่อยนี้ โดยปกติจะเป็นหลักสูตรระยะสั้น ประมาณ 1-2 วัน เป็นการเน้นให้ความรู้ และฝึกทักษะเป็นหลัก เมื่อจบแล้วอาจเข้าอบรมในโปรแกรมย่อยอื่นๆ ต่อไป ตามแต่ที่จะกำหนดไว้ในโปรแกรมเฉพาะ อีกนัยหนึ่งโปรแกรมแต่ละโปรแกรมอาจประกอบด้วยโปรแกรมย่อยๆ หลายๆ โปรแกรม

2.3.4 สถานที่ใช้แก้ไขฟื้นฟูกระทำผิด

การปรับพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดโดยยึดหลักสถานที่ที่ใช้ปรับพฤติกรรมนิสัยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ³⁴คือ รูปแบบแรก การบำบัดภายในหน่วยงานของรัฐหรือที่เรียกว่า “Institutional treatment” รูปแบบที่สองเป็นการบำบัดภายในชุมชนหรือที่เรียกว่า “Community-based Treatment” การบำบัดภายในองค์กรของรัฐจะดำเนินการภายใต้สถานที่กักขัง คือ เรือนจำสำหรับผู้กระทำผิดผู้ใหญ่ หรือสถานกักขังของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีหน่วยงานที่รับผิดชอบจะมีชื่อเรียกแตกต่างกันในแต่ละประเทศ เช่น กรณีของประเทศไทย กรมราชทัณฑ์ดูแลผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดูแลผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน สำหรับการแก้ไขฟื้นฟูภายใต้ชุมชนจะดูแลโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านคุมประพฤติ (Probation) ซึ่งในกรณีประเทศไทย คือกรมคุมประพฤตินั่นเอง

คำว่า “การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เป็นคำศัพท์ที่แปลจากภาษาอังกฤษ โดยมาจากคำว่า “Community-based Corrections” หรือ “Community Corrections” หมายความว่า กระบวนการปฏิบัติหรือแก้ไขฟื้นฟูที่กระทำต่อผู้กระทำผิดโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับ “การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ” กล่าวคือ แทนที่จะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในเรือนจำ ก็หันมาปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนแทน ทั้งนี้ การจำคุกผู้กระทำผิดในเรือนจำถือว่าเป็นมาตรการในการลงโทษหรือปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบหนึ่ง ซึ่งอาจไม่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดบางประเภทเช่น ผู้กระทำผิดครั้งแรกในคดีเล็กน้อย ซึ่งสามารถปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้ โดยใช้มาตรการ

³⁴ ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์ (กรมราชทัณฑ์), โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การรับรองมาตรฐานเรือนจำกับประสิทธิผลของงานราชทัณฑ์ไทย” เสนอสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม 7 กันยายน 2548, หน้า 25-29.

อื่นๆ แทนการจำคุกไว้ในเรือนจำ โดยจะก่อให้เกิดผลดีต่อการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยในระยะยาวมากกว่า

นอกจากนั้น มีผู้ให้ความเห็นว่า การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำนั้น รวมถึงการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ภายหลังจากที่ผู้กระทำผิดได้ถูกจำคุกในเรือนจำมาก่อนแล้วด้วย เช่น การพักโทษการปล่อยยให้ทำงานนอกเรือนจำ การจำคุกวันสุดสัปดาห์ ทัศนนิคม บ้านกึ่งวิถี แต่เรียกวธีการดังกล่าวนี้ ว่า“วิธีผสม” เพราะมีทั้ง การให้โทษจำและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนรวมกัน

การแก้ไขผู้กระทำผิดในชุมชนนั้น หมายความว่าถึง การใช้มาตรการในการควบคุมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดแบบต่างๆ ที่ได้กระทำในชุมชน โดยอาศัยทรัพยากรในชุมชนเข้ามามีส่วนช่วยในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยการใช้ทรัพยากรชุมชนนั้น อาจจะเป็นไปได้ในลักษณะต่างๆ เช่น การใช้บรรยากาศและสถานที่ฝึกอบรมหรือควบคุมประพฤติในชุมชนแทนการควบคุมผู้กระทำผิดในเรือนจำ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เช่น พนักงานคุมประพฤติอาสาสมัคร รวมทั้งเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนหน่วยงานเอกชน หรือองค์กรส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วย

ทฤษฎีที่มุ่งต่อการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน(Reintegration Ideology) นี้ มีที่มาจากทฤษฎีของนักอาชญาวิทยา สำนักป้องกันสังคม และปรัชญาที่มุ่งต่อการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ การที่คนกระทำความผิด ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากอิทธิพลของสังคมและสิ่งแวดล้อมในสังคม และเมื่อผู้กระทำความผิดพ้นไปจากกระบวนการยุติธรรมแล้ว ก็จะต้องกลับคืนสู่สังคมและสิ่งแวดล้อมเดิมอีก เพราะฉะนั้น ชุมชนและสังคมจึงควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีด้วย และเป็นที่ยอมรับกันว่าประชาชนปัจจุบันมีศักยภาพและพลังความสามารถเพียงพอที่จะสนับสนุนการดำเนินงานเหล่านี้ ได้ โดยการเข้าเป็นสมาชิกอาสาสมัครด้านต่างๆ เช่น สมาชิกป้องกันอาชญากรรม อาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น เพราะการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ตลอดจนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดจะบรรลุผลสำเร็จยาก หากประชาชนไม่ร่วมมือและให้ความช่วยเหลือ³⁵

³⁵ สุพจน์ สุโรจน์ ทฤษฎีการลงโทษและทฤษฎีวิธีการเพื่อความปลอดภัย ใน เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายอาญา 1:ภาคบทบัญญัติทั่วไป เล่มที่ 2 หน่วยที่ 13 หน้า 521 นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช 2536. หน้า 521.

วิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้ระบบเรือนจำ (Non-custodial treatment) หรือวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชน (Community-based Corrections) ซึ่งเกิดขึ้นอย่างจริงจังเมื่อมีการเคลื่อนไหวในปี ค.ศ. 1960 ในประเทศสหรัฐอเมริกา แม้ว่าจะมีการใช้วิธีการคุมประพฤติมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1841 แล้วก็ตาม โดยการเคลื่อนไหวนี้ เกิดขึ้นเมื่อแนวคิดการใช้คุกเริ่มประสบปัญหาหนักโทษสั้นเรือนจำ และความนิยมในการใช้เรือนจำในประเทศตะวันตกลดลง บรรดานักอาชญาและงานยุติธรรมทั้งหลายเริ่มคิดถึงทางเลือกที่คุ้มค่าในการลงทุนนำวิธีการแก้ไขฟื้นฟูมาใช้แทนโทษจำคุก และเป็นแนวคิดที่มีมนุษยธรรมมากกว่า โดยที่มีการเสนอความคิดที่ว่า ถ้าสังคมไม่พยายามปรับเปลี่ยน “ผู้กระทำผิด” ให้กลายเป็น “ผู้ไม่กระทำผิด” หรือ “พลเมืองดี” สังคมเองก็จะกลายเป็นผู้ผลิตประชากร “ผู้กระทำผิด” ให้ทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นโดยอัตโนมัติ

ด้วยเหตุนี้ จึงมีการปฏิรูประบบงานราชทัณฑ์ครั้งใหญ่เพื่อปล่อยถ่ายคนบางกลุ่มออกมารับการบำบัดรักษาอาการเสพติด อาการเจ็บป่วยกายจิต รวมถึงคิดค้นมาตรการให้คนที่ไม่สามารถเข้าเรือนจำมีช่องทางที่เหมาะสมในการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน โดยไม่ต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำเพียงช่องทางเดียวเหมือนเช่นที่เป็นมา การแก้ไขฟื้นฟูหรือปรับพฤติกรรม (Rehabilitation) ของผู้กระทำผิดเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมที่เกิดขึ้น หลังจากศาลได้ตัดสินว่าผู้ต้องหาได้กระทำผิด จากนั้นผู้กระทำผิดต้องอยู่ในการดูแลรับผิดชอบของหน่วยงานที่ทำหน้าที่แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู หรือเรียกว่าปรับพฤติกรรม เพื่อให้ผู้กระทำผิดสำนึกผิดกลับตัวกลับใจเพื่อให้เป็นพลเมืองดีในสังคมโดยไม่กระทำผิดซ้ำ อีก

วัตถุประสงค์ของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชน

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชน เป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแนวใหม่ที่เกิดจากความพยายามของประเทศต่างๆ ในการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเต็มรูปแบบ (ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล และราชทัณฑ์) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้³⁶

³⁶ อรนิติย์ บุญยรัตพันธุ์. มาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2547, หน้า 28-29.

1. ลดความเสียหายที่เกิดจากการจำคุกระยะสั้น หรือลดบรอมลทินแก่ผู้ต้องโทษที่กระทำ ความผิดลหุโทษ โดยผู้กระทำผิดจะพ้นจากการที่ต้องมีประสบการณ์ในการถูกจำคุกและการ ถูกตัดขาดจากชุมชน นอกจากนี้พวกเขายังไม่ต้องถูกตรวจจากสังคมอันจะส่งผลต่อจิตใจอย่าง รุนแรง

2. เปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดได้ปรับชีวิตเข้าสู่สังคมได้ดียิ่งขึ้น เพราะผู้กระทำผิดจะ ได้รับประโยชน์จากการควบคุมสอดส่องในแง่ของการให้คำปรึกษาและการแนะนำ ตลอดจนการ ช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่นการวางเงื่อนไขให้ปฏิบัติตามที่ช่วยปรับสภาพการดำเนินชีวิตในวิถี ชีวิตประจำวัน โดยที่ผู้กระทำผิดยังสามารถประกอบอาชีพ ติดต่อกับครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงได้

3. เพื่อลดความแออัดของเรือนจำ โดยเป็นการเพิ่มพื้นที่ที่เรือนจำไว้สำหรับคุมขังผู้กระทำ ผิดร้ายแรงที่เป็นอันตรายต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ³⁷

4. เพื่อประหยัดงบประมาณรัฐที่จะต้องสูญเสียไปกับการควบคุมกักขังผู้ต้องโทษบาง ประเภทเกินความจำเป็น เพราะการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนประหยัดกว่าการจำคุก ที่ไม่ ต้องมีค่าใช้จ่ายในเรือนจำและผู้กระทำผิด

5. เพื่อให้ผู้กระทำผิดสำนึกและมีโอกาสบรรเทาความเสียหายจากการกระทำ ความผิดของตนเอง โดยผู้กระทำผิดอาจจ่ายค่าชดเชยแก่ผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการ กระทำความผิดรวมถึงค่าใช้จ่ายในศาล ค่าปรับ หรือการชดใช้ความเสียหายแก่ผู้เสียหายและสังคม ในรูปแบบอื่นๆ เช่นการทำงานบริการสังคมโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน เป็นต้น

6. เป็นการลดภาระตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีของกระบวนการยุติธรรม ถ้าหาก การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชนได้ทำการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดออกจาก กระบวนการยุติธรรมก่อนที่คดีจะถึงขั้นพิพากษาตามวิธีพิจารณาคดีตามปกติ

วิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เป็นวิธีการที่รัฐเป็นผู้จัดบริการด้านงานยุติธรรมที่เน้น การให้ความสำคัญการให้บริการแก่ “ผู้กระทำผิด” เป็นสำคัญด้วยการสร้างสมดุลระหว่าง “การ

³⁷ Belinda Rodgers McCarthy, Bernard J. McCarthy and Matthew C. Leone, Community-Based Corrections. United States : Wadsworth, 2001., pp. 40-41.

ลงโทษ-บำบัดฟื้นฟู-สงฆ์” เพื่อช่วยผู้กระทำผิดให้สามารถพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสมต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น การลงโทษเป็นผลร้ายที่ผู้กระทำ ความผิดได้รับอันเนื่องมาจากการกระทำผิดกฎหมาย และเป็นสิ่งที่สังคมใช้ตอบโต้หรือตำหนิความ ประพฤติที่เป็นความชั่วของผู้กระทำผิดซึ่งวิธีการในการตอบโต้หรือตำหนิดังกล่าวมีได้หลาย รูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการลงโทษแม้ว่าการลงโทษจะเป็นการตอบสนองต่อการกระทำ ความผิด แต่การที่นำผู้กระทำผิดมาลงโทษนั้น บางครั้งก็ก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี จึงเกิด แนวทางที่เรียกว่าการเลี่ยงการลงโทษ (Diversion) เพื่อตัดผู้กระทำผิดจากการถูกลงโทษใน ชั้นตอนต่างๆของกระบวนการยุติธรรม

การจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่ได้รับผลร้ายจากการถูกลงโทษนอกจากการเลี่ยงการลงโทษแล้ว ยังมีอีกวิธีการหนึ่ง คือ การลงโทษที่มีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซึ่งหนึ่งในวิธีการ แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดนั้น คือ การควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้สถานที่ไม่ใช่เรือนจำ หรือที่เรียกว่าการ แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้เขียนจะมุ่งศึกษาถึงการควบคุมตัวผู้กระทำผิดไป ในค่ายทหารซึ่งประเทศไทยได้นำมาใช้ในคดียาเสพติด ตามพระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 มีวิธีการในการควบคุมตัวผู้กระทำผิดใช้เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับการบำบัดฟื้นฟู และแก้ไขพฤติกรรม ทำให้ให้เกิดผลดีทั้งต่อตัวผู้กระทำผิดเองและสังคม ดังจะได้นำเสนอในบท ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหาร

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน(Community Correction Centers) เป็นมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ไม่ใช้เรือนจำ แต่จะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเข้ามาอยู่ในศูนย์แก้ไขในชุมชนที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบลักษณะต่างๆที่เหมาะสมกับความต้องการและความจำเป็นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแต่ละคน โดยใช้สถานที่ต่างๆในชุมชน เช่น บ้านกึ่งวิถี ค่ายทหาร เป็นต้นในหัวข้อต่อไป ผู้เขียนจะขอเสนอการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหาร

3.1 การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารในต่างประเทศ

เนื่องจากการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารได้เริ่มมีขึ้นในต่างประเทศคือประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่ใช้ค่ายทหารสำหรับควบคุมหรือลงโทษผู้กระทำความผิดมาตั้งแต่ปีช่วงปี ค.ศ. 1983 เป็นต้นมา การศึกษาเรื่องของการควบคุมตัวในค่ายทหารของต่างประเทศจะทำให้เข้าใจลักษณะโดยทั่วไปของการควบคุมตัวในค่ายทหาร

3.1.1 ความหมายและความเป็นมาของการควบคุมตัวในค่ายทหาร

1) ความหมายของการควบคุมตัวในค่ายทหาร

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร คือ เป็นการเลียนแบบกาฝึกอบรมของทหารและมีประวัติความเป็นมาในตอนต้นเกี่ยวข้องกับการคุมประพฤติแบบให้ตกใจกลัว Shock probation¹

การคุมประพฤติแบบทำให้ตกใจกลัว (Shock Probation หรือ Shock Incarceration) หมายถึง การจำคุกในช่วงระยะเวลาสั้นๆ ก่อนที่จะมีการคุมประพฤติ โดยหวังว่าประสบการณ์จาก

¹ Dennis J. Stevens. Community Corrections an Applied Approach. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall, 2006, p.356.

การถูกจำคุกจะช่วยข่มขู่ยับยั้งไม่ให้กระทำความผิดอีกในอนาคต ซึ่งมีหลายรูปแบบและมีหลายชื่อ เช่น การลงโทษแบบแยกส่วน (Split Sentence) การใช้ค่ายทหาร (Boot Camp) เป็นต้น กลุ่มเป้าหมายคือเยาวชนผู้กระทำความผิดที่ไม่มีประวัติการถูกจำคุกมาก่อน

การคุมประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (Probation Boot Camp) หรือการคุมประพฤติแบบให้ตกใจกลัว (Shock Probation หรือ Shock Incarceration) หรือ คำพิพากษาแบบแยกส่วน (Split Sentence) เพราะว่าส่วนแรกของคำพิพากษาอาจให้เข้าเรือนจำหรือส่งตัวเข้า Boot Camp (ไม่ใช่เรือนจำ) ในส่วนที่สองจะใช้วิธีคุมประพฤติต่อหลังจากออกจากเรือนจำหรือออกจาก Boot Camp เช่น คดีของ Mike Tyson นักมวยชื่อดังก่อคดีข่มขืนผู้เข้าประกวดนางงาม ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 10 ปี แล้วลดเหลือ 6 ปี และให้คุมประพฤติต่ออีก 4 ปีหลังจากพ้นโทษจำคุก Tyson อยู่ในคุกเพียง 3 ปี ก็ได้รับการพักโทษ พร้อมกับถูกคุมประพฤติต่อตามคำพิพากษา ระหว่างถูกคุมประพฤติ Tyson ทำงานบริการสังคมและเข้าโปรแกรมสำหรับผู้กระทำผิดทางเพศด้วย แต่กรณีของ Tyson ค่อนข้างได้รับโทษหนักเพราะปกติศาลจะจำคุกหรือส่งตัวเข้า Boot Camp ระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น²

2) ความเป็นมาของการควบคุมตัวในค่ายทหาร

เหตุผลที่ต้องมีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร³ ก็คือ การที่ผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนไม่มีการเรียนรู้ระเบียบวินัยขั้นพื้นฐานและไม่เคารพต่อกฎหมายอันเนื่องมาจากความล้มเหลวของการอบรมเลี้ยงดู การขาดการขัดเกลาทางสังคม และวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความคึกคะนอง การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหารเป็นการออกแบบมาเป็นหลักสูตรที่เคร่งครัดในเรื่องระเบียบวินัย สอดคล้องกับจำนวนเยาวชนที่กระทำความผิดมากขึ้น ในหลายมลรัฐและท้องถิ่นต่างๆก่อตั้งรูปแบบค่ายทหารสำหรับเยาวชนภายหลังจากที่มีค่ายทหารสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ค่ายทหาร

² ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์. การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย, กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2551., หน้า 43

³ Dennis J. Stevens. Community Corrections an Applied Approach. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall, 2006, p.356-357.

ในระยะเริ่มแรกให้ความสำคัญกับระเบียบวินัยตามแบบทหารและสภาพทางร่างกาย แต่ในปัจจุบันมีแนวโน้มไปในแนวทางการบำบัดรักษาและการให้การศึกษาอบรมเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ในยังมีการฝึกฝนแบบทหารและระเบียบวินัยอีกด้วย

การพัฒนาเรื่องการควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหาร มีจุดประสงค์ดังต่อไปนี้

- บรรเทาความแออัดในเรือนจำ
- เป็นทางเลือกของการจำคุกที่มีมาแต่เดิม
- ลดการกลับมากระทำผิดซ้ำ
- ส่งเสริมความมีระเบียบวินัยในตนเอง
- ให้การศึกษา
- เป็นการแก้ไขฟื้นฟู (แทนที่การลงโทษ)
- ช่วยส่งเสริมสมรรถภาพร่างกาย

วัตถุประสงค์เหล่านี้ สามารถทำให้สำเร็จได้โดยใช้งบประมาณต่อบุคคลจำนวนน้อยกว่าการจำคุกโดยปกติ เนื่องจากระยะเวลาในการควบคุมตัวในค่ายทหารจะใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่า

ในหลายรัฐ ค่ายทหารสำหรับแก้ไขผู้กระทำผิดถูกใช้เพื่อเป็นทางเลือกในการจำคุกเพื่อแก้ปัญหาคนล้นคุกและประกอบกับคนในสังคมต้องการบำบัดที่เข้มงวด ค่ายทหารสำหรับแก้ไขผู้กระทำผิดถูกออกแบบมาเลียนแบบรูปแบบของค่ายทหารสำหรับการฝึกขั้นพื้นฐานและ ผู้เข้าร่วมการฝึกส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นชาย ซึ่งโดยปกติแล้วจะใช้กับความผิดที่ไม่มีความรุนแรงและเป็นการกระทำผิดเป็นครั้งแรก Boot Camp มีวัตถุประสงค์แตกต่างกันออกไป แต่แม้ว่าจะเป็นการก่อตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการลดจำนวนนักโทษ แต่สมมติฐานที่มุ่งเน้นก็คือ การยับยั้งและแก้ไขปรับปรุงนิสัยซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่าการลงโทษจำคุกในระยะยาว

การใช้ค่ายทหาร (Boot Camp) ได้ก่อตั้งขึ้นในสหรัฐอเมริกาครั้งแรกในปี 1983 ในรัฐจอร์เจียและโอกลาโฮมา เป็นอีกทางเลือกหนึ่งนอกจากการลงโทษรูปแบบดั้งเดิมของการจำคุก ซึ่งส่วนมากจะเป็นที่อยู่อาศัยแบบง่าย ๆ สำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมาย หรือผู้ใหญ่ที่กระทำความผิดทางอาญา ในรูปแบบของการฝึกทหารมีกฎระเบียบ และวินัย ขณะที่มีการบอกให้ทราบว่า Boot Camp เป็นนวัตกรรมใหม่ในยุคปัจจุบัน แต่องค์ประกอบพื้นฐานของ Boot Camp ได้เคยถูกนำมาใช้

กับโรงเรียนดัดสันดานใน The Elmira Reformatory ในปี 1876 โดยได้รับการออกแบบจาก Zenulon Reed Brockway ซึ่ง Boot Camp ได้มีการผสมผสานองค์ประกอบของการฝึกทหารขั้นพื้นฐาน รวมทั้งปรัชญาที่เป็นแบบแผนการลงโทษในรูปแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการแก้ไขฟื้นฟู

4

ตอนปลายปี 1988 Boot Camp ได้ดำเนินการใน 8 รัฐ ได้แก่ Georgia, Oklahoma, Mississippi, Louisiana, South Carolina, New York, Florida และ Michigan และมีแผนที่จะดำเนินการใน 3 รัฐ ได้แก่ North Carolina, Kansas และ New Hampshire และกำลังถูกพิจารณาที่จะดำเนินการใน 9 รัฐ และในฤดูร้อนปี 1989 รูปแบบของ Boot Camp ถูกนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการอาชญากรรมในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์สำคัญของชาติในการแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด⁵

ปัจจุบัน Boot Camp สำหรับเด็กและเยาวชนและโปรแกรมโครงสร้างค่ายทหาร มีใช้อยู่ใน 39 รัฐ มากกว่า 75 แห่ง (ข้อมูล ปี ค.ศ. 2002)

3.1.2 ลักษณะโดยทั่วไปของการควบคุมตัวในค่ายทหาร⁶

ในปี 1991 ผลสำรวจของค่ายฝึกทหารสำหรับเยาวชนและผู้ใหญ่ปรากฏว่ามีลักษณะโดยทั่วไปดังนี้

- รูปแบบของสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกองทัพ
- การแยกออกจากกันของผู้ถูกควบคุมตัวในค่ายทหารกับผู้ที่ถูกจำคุกในเรือนจำแบบปกติเมื่อมาอยู่ในสถานที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกร่วมกัน
- เป็นตัวเลือกของการจำคุกในระยะยาว

⁴ Harry E. Allen, Clifford E. Simonsen, Edward J. Latessa. Corrections in America : an introduction , 4th ed. New York : Macmillan Pub., 1986. P.155.

⁵ Susan L. Miller. Crime control and women : feminist implications of criminal justice policy. Thousand Oaks : Sage Publications, 1998, pp.32-35.

⁶ Dennis J. Stevens. Community Corrections an Applied Approach. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall, 2006, pp. 356-357.

- การกักขังในระยะเวลาอันสั้น
- มีการใช้แรงงานหนักบางอย่าง
- มีการควบคุมดูแลภายหลังจากปล่อยตัว

ตัวอย่างเช่น เมื่อมลรัฐจอร์เจียใช้การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารเป็นเครื่องมือในการควบคุมตัวแบบพิเศษ (Special Alternative Incarceration - SAI) ในปี 1983 สำหรับเยาวชนที่กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง โปรแกรมนี้ในระยะแรกได้ถูกออกแบบมาเป็นแบบ การฝึกฝนประสบการณ์ในระยะเวลา 90 วันของการควบคุมดูแลถูกจัดขึ้นเพื่อแก้ไขฟื้นฟูเป็นเหมือนผู้ช่วยเหลือจากการสำรวจทั่วประเทศพบว่ามีหลักเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกันซึ่งเป็นแนวคิดที่คิดว่ากษควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารควรที่จะมีการชี้ ชัดและแผนโดยประมาณมีลักษณะดังต่อไปนี้

- การกระทำผิดครั้งแรก และผู้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง
- เลือกว่าผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอย่างละเอียดถี่ถ้วน
- มีการแบ่งแยกผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับผู้จำคุกในเรือนจำแบบปกติ
- มีโปรแกรมสำหรับผู้เข้ารับการฝึกที่เป็นชายและหญิง
- การควบคุมตัวโดยใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่าการจำคุก
- มีบางรูปแบบของการควบคุมดูแล การสอดส่อง และการสำรวจพฤติกรรมภายหลังการปล่อยตัว
- การยกเลิกหรือการฝ่าฝืนกฎทำให้การควบคุมตัวในค่ายทหารสิ้นสุดลง

การดำเนินการที่ประสบผลสำเร็จในกรอบของโปรแกรมการควบคุมตัวในค่ายทหารขึ้นอยู่กับบุคคลากรที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นพิเศษ จำนวนของบุคคลากรต่อจำนวนผู้กระทำความผิด ทรัพยากรในการดำเนินการ และภารกิจหรือเป้าหมายของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร

1) ขนาดของค่ายทหารที่ใช้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด

การแก้ไขความแออัดในเรือนจำ ค่ายทหารที่มีขนาดใหญ่จึงมีความจำเป็น และในปัจจุบันค่ายทหารที่ใช้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดก็ไม่มีอยู่ในทุกเขตอำนาจศาล ค่ายทหารขนาดเล็กๆ (เช่น ขนาดประมาณ 50 เตียง) ไม่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าลดประชากรในระบบราชทัณฑ์ขนาดใหญ่ได้ นอกจากนี้ การที่รวบรวมสิ่งอำนวยความสะดวกและการดูแลขนาดใหญ่ได้พิสูจน์ให้เห็นถึง

ประสิทธิภาพในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชนและผู้ใหญ่ ในอีกมุมหนึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกในสังคมขนาดเล็กพิสูจน์ให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพทั้งการแทรกแซงผู้กระทำความผิดในแง่ของค่าใช้จ่ายและผู้จัดหา

2) รูปแบบของค่ายทหารที่ใช้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิด

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือรูปแบบของค่ายทหารก็เป็นประเด็นสำคัญ ค่ายทหารอาจตั้งอยู่ในเขตชุมชนทั่วไปหรือตั้งอยู่ห่างออกมา ในบางระบบงานราชทัณฑ์เขตชุมชนที่มีคุกระดับกลางหรือสูงอาจรวมค่ายทหารเข้าไปด้วย การอยู่อาศัยแบ่งแยกออกมาและมีบริเวณของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น โรงยิมหรือโรงอาหารของผู้ที่อยู่ในค่ายทหารหรือเรือนจำในช่วงเวลาที่ต่างกัน นักโทษจะใส่ชุดที่มีสีแตกต่างกันเพื่อแบ่งแยกประเภท ตัวอย่าง Hays State Prison ที่ Trion, GA เป็นคุกที่มีความเข้มงวดระดับปานกลางและมีค่ายทหารที่ใช้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดรวมอยู่ในนี้ด้วย

ค่ายทหารสำหรับผู้ใหญ่ที่ตั้งอยู่โดยลำพังและแยกออกจากนักโทษร้ายแรงช่วยลดปัญหาการลักลอบนำของที่ต้องห้ามเข้ามาขายและการใช้กำลัง และบุคคลากรก็ชอบสถานที่ตั้งที่แยกออกมาโดดเดี่ยว

การคุมประพฤติแบบฝึกค่ายทหารอาจแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม คือ ค่ายทหารแบบคุมประพฤติ และค่ายทหารที่แบบเรือนจำ ผู้กระทำความผิดชายหรือหญิงในค่ายทหารแบบคุมประพฤติ จะถูกส่งเข้าโปรแกรมโดยทันทีโดยศาลและเรียกกว่าเป็นผู้ถูกควบคุมตัว ส่วนค่ายทหารที่แบบเรือนจำหมายถึงกลุ่มที่เป็นนักโทษโดยการที่มีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์ที่จะเข้าไปอยู่ในค่ายทหารและร้องขอที่จะเข้าร่วมหรืออาสาที่จะเข้าร่วมโปรแกรม

3.1.3 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมในค่ายทหาร

โปรแกรม Boot Camp เป็นที่คาดหวังว่าจะช่วยลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ลดค่าใช้จ่ายลง โดยมีเจตนาที่จะลดการกระทำผิดซ้ำ และพฤติกรรมต่อต้านสังคมอีกด้วย และประการสุดท้ายเป็นเรื่องปกติที่เชื่อว่า Boot Camp จะสามารถยับยั้งผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลจากการกระทำ ความผิดในอนาคต ขณะเดียวกันยังช่วยแก้ไขฟื้นฟูพวกเขา กลับคืนสู่สังคมด้วยการกำหนดให้อยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด

ผู้ปฏิบัติงานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดพยายามที่จะให้ที่ ๕ เป้าหมายของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร⁷ ได้แก่

1. การยับยั้งการกระทำผิด
2. การทำให้ไม่สามารถไปกระทำความผิดอีกได้
3. การลงโทษ
4. การแก้ไขฟื้นฟู
5. การควบคุมค่าใช้จ่าย
6. การลดปริมาณความแออัดในเรือนจำ

บางส่วนเชื่อว่าการฝึกพื้นฐานแบบทหารนี้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระยะหลังได้ ดังนั้น เป้าหมายที่หนึ่ง คือ การยับยั้งการกระทำผิดจึงเหมือนเป็นผลที่ได้จากการฝึกอบรมในค่ายทหารเพราะว่าผู้ที่เข้าร่วมสามารถที่จะดำเนินชีวิตที่มีระเบียบวินัยมากขึ้น ภายหลังจากที่ปล่อยตัวออกมาจากการถูกควบคุมตัว การยับยั้งแบบทั่วไปและแบบพิเศษมุ่งที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดเข้ามาอยู่สภาพความเป็นจริงของชีวิตในเรือนจำ ด้วยวิธีดังกล่าวเป็นการยับยั้งพวกเขาจากการกระทำผิดอีกในอนาคตและป้องกันสาธารณชนโดยทั่วไปจากอาชญากรรม

⁷ Dennis J. Stevens. Community Corrections an Applied Approach. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall, 2006, p.356.

เป้าหมายที่ 2 สามารถที่จะบรรลุผลได้เนื่องมาจากการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยการฝึกลอบรมในค่ายทหาร นำตัวผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายออกมาจากสังคมเป็นระยะเวลาหนึ่งและดังนั้นผู้กระทำความผิดก็ไม่สามารถที่จะไปกระทำความผิดต่อ ในชุมชนได้

เป้าหมายที่ 3 การลงโทษ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยการใช้กิจกรรมที่เข้มงวด

เป้าหมายที่ 4 การแก้ไขฟื้นฟู บรรลุผลโดยการที่เกิดการเรียนรู้ในเรื่องของระเบียบวินัยในระหว่างที่มีการฝึก และโดยการบำบัดฟื้นฟูที่จัดไว้ให้

เป้าหมายที่ 5 การควบคุมค่าใช้จ่าย สามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยการใช้การฝึกลอบรมในค่ายทหาร เนื่องจากการควบคุมผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายโดยใช้ระยะเวลาที่สั้นกว่าการควบคุมตัวในเรือนจำโดยปกติ เป้าหมายนี้ มีบทบาทสำคัญใน THE VIOLENT CRIME CONTROL AND LAW ENFORCEMENT ACT OF 1994 ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งกฎหมายนี้ เสนอให้รัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นมีกองทุนที่จะวางแผน สร้างหรือขยายค่ายทหารในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ดังนั้นเป้าหมายที่ 5 ก็สามารถบรรลุได้ด้วยการทำให้เรือนจำมีพื้นที่พอสำหรับผู้กระทำความผิดที่ร้ายแรง

ในส่วนของมลรัฐอิลลินอยส์การควบคุมตัวในค่ายทหารที่เรียกว่า Impact Incarceration Program หรือ IPP มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก 2 ประการ⁸ คือ

1. ส่งเสริมความปลอดภัยของสาธารณชนโดยการจัดการความเสี่ยงในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมและการใช้กลวิธีในการควบคุมดูแลเป็นพิเศษรวมถึงการค่อยๆทำให้ผู้ถูกควบคุมกลับเข้าอยู่ร่วมในสังคมได้ในขณะเดียวกันก็ยังคงเป็นการลดความแออัดในเรือนจำ
2. ส่งเสริมพฤติกรรมที่ถูกกฎหมายสำหรับเยาวชนที่กระทำผิดเป็นครั้งแรกหรือครั้งที่สองโดยการกำหนดวิธีการหรือรูปแบบขึ้นเป็นพิเศษซึ่งช่วยในการพัฒนาความเคารพในตัวเองในขณะเดียวกันก็เป็นการจัดการกับปัญหาพฤติกรรมที่เป็นอาชญากรรมและการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

⁸ Illinois Department of Correction .Appendix A / Impact Incarceration Program Description[Online]AvailableFrom:http://www.idoc.state.il.us/subsections/reports/impactincarceration/ii_p_part4.shtml[2010, September 1]

การที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายทั้งสองประการนี้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ต่อไปนี้⁹

- ก. มีขั้นตอนการตรวจคัดเลือกรายละเอียดเพื่อจะทำให้ได้ผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ ซึ่งมีความเหมาะสมมากที่สุดสำหรับโปรแกรมนี้
- ข. มีการอบรมเจ้าหน้าที่อย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะให้สามารถจัดการบริการและทำหน้าที่ให้สมกับอำนาจและอิทธิพลที่มีต่อผู้กระทำผิดในการกระตุ้นให้ผู้กระทำผิดมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น
- ค. ขยายรูปแบบของกายออกกำลังกายเพื่อพัฒนาสุขภาพและความเคารพในตนเอง
- ง. การพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับความยอมรับของสังคม โดยมีการบริการที่ต่อเนื่องทั้งในศูนย์ควบคุมตัวและการดูแลภายหลังจากปล่อยตัวออกสู่สังคมแล้ว โดยมีทีมงานของเจ้าหน้าที่คอยประสานกับชุมชน
- จ. ช่วยหลีกเลี่ยงวงจรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยจัดให้มีที่ปรึกษาคอยให้คำปรึกษาทั้งแบบเป็นกลุ่มและเดี่ยวเพื่อคอยให้คำปรึกษา
- ฉ. ขยายรูปแบบการพัฒนาตนเองโดยการพัฒนาทักษะในการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน การพัฒนาด้านสุขอนามัยของบุคคล ความพร้อมในการทำงาน การบริหารหารใช้จ่าย และส่งเสริมความเคารพในตนเองโดยมีนักสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือ
- ช. จัดการศึกษาพื้นฐาน และการศึกษาขั้นสูงตามความต้องการ
- ซ. ส่งเสริมความสามัคคีในกลุ่มผู้ถูกควบคุมตัวเพื่อจะนำไปสู่การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและทำให้การควบคุมตัวในค่ายทหารประสบความสำเร็จ
- ฌ. ส่งเสริมทักษะที่จำเป็นโดยให้ทำงานที่ต้องใช้ความอดทนและเป็นการปลูกฝังจริยธรรม
- ฎ. สร้างแผนพัฒนาผู้กระทำผิดที่ช่วยสร้างทักษะและความเข้าใจอย่างถ่องแท้จากการถูกคุมขัง
- ฏ. ช่วยให้ผู้ลดจำนวนผู้ถูกจำคุกในเรือนจำโดยหันเหผู้กระทำผิดมาเข้าสู่โปรแกรม เมื่อการควบคุมตัวประสบความสำเร็จจะส่งผลในระยะเวลาในการที่ต้องอยู่ในเรือนจำสั้นลง

⁹ดูภาคผนวก ข Public Act 095-1052 State of Illinois Sec. 5-8-1.1.

3.1.4 สถานะทางกฎหมายของการควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในประเทศสหรัฐอเมริกา การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร ถือเป็นโทษอย่างหนึ่ง เนื่องจากจัดอยู่ในมาตรการลงโทษระดับกลาง

McCarthy และ McCarthy¹⁰ ได้ให้ความหมายของมาตรการลงโทษระดับกลางว่า หมายถึงทางเลือกแทนการคุมความประพฤติและการจำคุกแบบดั้งเดิม โดยมีกึ่งการระดับกลาง (Mid-range disposition) เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดในชุมชนซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการได้ตอบต่อการกระทำความผิดได้ดีกว่าการใช้การคุมความประพฤติ หรือการจำคุกแต่เพียงอย่างเดียว เพราะในขณะที่ผู้กระทำความผิดจำนวนหนึ่งอาจใช้วิธีการให้กลับคืนสู่สังคมได้เลย อีกจำนวนหนึ่งไม่ควรถูกปล่อยออกมาสู่สังคม แต่กระนั้น ก็ยังมีผู้กระทำความผิดอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรถูกลงโทษที่เบาว่าการจำคุกแต่ต้องหนักกว่าถูกปรับหรือถูกคุมความประพฤติปกติ

Abadinsky¹¹ ได้ให้ความหมายว่า การลงโทษระดับกลางเป็นการลงโทษที่มุ่งเน้นไปที่การบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องประสานกับการกระทำความผิด

ศักดิ์ ชัย เลิศพานิชพันธุ์¹² ได้ให้ความหมายว่า เป็นวิธีการสำหรับผู้กระทำความผิดที่ใช้กระบวนการสอดส่องดูแลหนักกว่าการคุมประพฤติแต่ยังไม่ถึงขั้นจำคุกเต็มรูปแบบ ศาลจะสั่งใช้วิธีการนี้ หากเห็นว่าการคุมความประพฤติแบบเดิมเบาเกินไป แต่การจำคุกก็ไม่จำเป็นหรืออาจจะมีรุนแรงเกินไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁰ McCarthy, Belinda Rodgers and McCarthy, Bernard J, Community-Based Corrections, United States : Wadsworth Publishing Company, 1997,pp.3-5

¹¹ Abadinsky and Howard, Probation and Parole : Theory and Practice , New Jersey : Prentice-Hall Inc.; 1997.pp. 411-412.

¹² สำนักงานกิจการยุติธรรม. กระบวนทัศน์ใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่1 .(เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

จรัล บุรณพันธ์ศรี¹³ ได้ให้ความหมายว่าเป็นมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่มีลักษณะอยู่ระหว่างคาบเกี่ยวว่าควรจะให้ใช้วิธีการคุมความประพฤติหรือจะใช้วิธีการจำคุก

มาตรการลงโทษระดับกลางจึงเป็นทางเลือกหนึ่งของการลงโทษแทนการจำคุก และเป็นมาตรการลงโทษระดับกลางระหว่างการจำคุกกับการคุมประพฤติ เนื่องจากการคุมประพฤตินี้ข้อจำกัด โดยเชื่อว่าการคุมประพฤติไม่มีประสิทธิผลเพียงพอสำหรับผู้กระทำผิดที่รุนแรง แต่โทษจำคุกก็เป็นการลงโทษที่รุนแรงเกินไปสำหรับผู้กระทำผิดเหล่านี้

พื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของมาตรการลงโทษระดับกลางนั้น มีหลักฐานว่ายุโรปช่วงศตวรรษที่ 16 กลุ่มศาสนาได้ให้อาหารและที่พักสำหรับนักโทษผู้ซึ่งถูกปล่อยก่อนกำหนดโทษแต่ไม่สามารถกลับสู่ชุมชนได้ และในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงต้นสุดมีบ้านกึ่งวิถี (Halfway House) ซึ่งให้การช่วยเหลือนักโทษที่พ้นโทษออกมาจากคุกและในศตวรรษที่ 20 รัฐวิสคอนซินได้พัฒนาโปรแกรมงานปลดปล่อยในปี 1914 อย่างเป็นทางการ ซึ่งแตกต่างจากการคุมประพฤติเข้มข้น และในกลางปี 1985-1990 ได้มีการเคลื่อนไหวในการเริ่มโปรแกรมควบคุม เช่น ค่ายทหาร (Boot Camp) การควบคุมด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

การลงโทษระดับกลางนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อประหยัดงบประมาณภาษีที่ต้องนำไปใช้สำหรับเรือนจำ และเป็นทางเลือกหนึ่งในการใช้ต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเป็นการป้องกัน และปราบปรามผู้กระทำผิดและประชาชนจากอาชญากรรม
3. เพื่อเป็นการป้องกันชุมชนโดยการให้การควบคุมที่มากกว่าการคุมประพฤติทั่วไป
4. เพื่อฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยการใช้ทรัพยากรต่างๆ ในการให้ผู้กระทำผิดได้ปรับปรุงพัฒนาตนเอง

มาตรการลงโทษระดับกลางมีความหลากหลายรูปแบบหรือประเภท โดยโปรแกรมต่างๆ ขึ้นอยู่กับการดำเนินการของกระบวนการยุติธรรม ในบางประเทศการควบคุมดูแลอย่างเข้มข้น (Intensive Supervision) ถูกนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุก ในขณะที่ระบบอื่นๆ อาจจะมีการ

¹³ จรัล บุรณพันธ์ศรี, การคุมประพฤติกับความมั่นคงของชาติ. กรุงเทพฯ : กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, 2543, หน้า 43

¹⁴ เตชา สังขวรรณ และคณะ. รายงานผลการวิจัย เรื่องมาตรการเลี้ยงโทษจำคุกระยะสั้น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551. , หน้า26-27

นำมาใช้ผสมผสานกันไป ซึ่งขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรม ยกตัวอย่างเช่น ในกระบวนการยุติธรรมนั้น มีการคาบเกี่ยวของมาตรการลงโทษระดับกลางอยู่ โดยผู้กระทำความผิดอาจจะได้รับการติดตามดูแลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคู่ไปกับการถูกออกแบบมาให้ได้รับโปรแกรมการคุมประพฤติแบบเข้มงวดด้วย

ในประเทศต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร เนเธอร์แลนด์ ฯลฯ ได้มีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เป็นมาตรการทางเลือกแทนการลงโทษจำคุกหรือโทษปรับเป็นเวลากว่าสิบปี ซึ่งช่วยลดปัญหาความแออัดในเรือนจำและงบประมาณค่าใช้จ่ายของรัฐ นอกจากนี้ ยังเพิ่มมูลค่าการทำงานบริการสังคมที่ไม่มีค่าตอบแทน ทำให้สังคมรวมทั้งผู้เสียหายได้รับการชดเชยด้วยผลการทำงานของผู้กระทำความผิดอีกด้วย ในมลรัฐจอร์เจียสหรัฐอเมริกาซึ่งถือเป็นต้นแบบของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางจะมีระดับขั้นของการใช้มาตรการลงโทษระดับกลางซึ่งมีระดับความเข้มข้นของการควบคุมดูแลอยู่ระหว่างการคุมประพฤติแบบปกติ (Basic Probation) ไปจนถึงการใช้เรือนจำ(Prison) โดยเพิ่มระดับความเข้มข้นดังกล่าวขึ้นตามลำดับ ดังนี้

- การคุมความประพฤติแบบปกติ (BASIC PROBATION)

การคุมความประพฤติแบบปกติ เป็นรูปแบบหนึ่งของมาตรการลงโทษระดับกลาง โดยผู้ถูกคุมความประพฤติจะได้รับการประเมินความเสี่ยงและความต้องการเพื่อกำหนดระยะเวลาการรายงานตัว และได้รับการคุมประพฤติ

- การทำงานบริการสังคม (COMMUNITY SERVICE)

การทำงานบริการสังคม เป็นการให้ผู้กระทำความผิดได้ทำงานบริการสังคม ซึ่งเป็นเงื่อนไขพิเศษให้ผู้กระทำความผิดทำงานชดเชยให้ชุมชนโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน ภายใต้การสอดส่องของพนักงานคุมประพฤติ

- การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด (INTENSIVE PROBATION)

พื้นฐานสำหรับการลงโทษด้านการเคลื่อนไหวด้านการลงโทษระดับกลาง เนื่องจากมีการโต้แย้งกันด้านการคุมประพฤติ ที่เป็นการลงโทษที่ไม่เพียงพอสำหรับผู้กระทำความผิด ดังนั้น โปรแกรมใหม่จึงเป็นการเพิ่มการควบคุมดูแลให้มากขึ้น ดังนั้น การคุมประพฤติแบบเข้มงวดจึงเป็นวิธีการสอดส่องที่เข้มข้นกว่าการคุมประพฤติแบบปกติสำหรับผู้กระทำความผิดที่มีโทษหนัก (Felony) และอาจมีความเสี่ยงต่อชุมชน โดยหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้ในกรณีนี้คือ ต้องพบกับพนักงานเจ้าหน้าที่ 1-4 ครั้งต่อสัปดาห์ อาจเป็นที่บ้านที่ทำงานตอนกลางคืน หรือวันหยุดสุดสัปดาห์

การคุมประพฤติแบบเข้มงวดเป็นแนวคิดใหม่ของการแก้ไขผู้กระทำความผิดโดยชุมชน ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้เพิ่มความสำคัญของจำนวนโปรแกรมการควบคุมคุมประพฤติแบบเข้มงวดและเป็นรูปแบบหนึ่งในรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางด้วย และเป็นที่ยอมรับว่าความจำเป็นในปัจจุบันในการแก้ไขผู้กระทำความผิด จะลดจำนวนประชากรของนักโทษในคุกให้ลดน้อยลง รวมถึงจำนวนคุกด้วย ดังนั้น การคุมประพฤติแบบเข้มงวดจึงเป็นกระแสการลงโทษที่จะถูกนำมาใช้มากขึ้นในอนาคตต่อไป

- การลงโทษชดใช้ความเสียหายด้วยการเสียค่าปรับ (FINES)

การเสียค่าปรับมีหลายประเทศนำมาใช้ แต่บางประเทศก็มีการนำมาใช้น้อยมาก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกามีการนำมาตรการเสียค่าปรับมานำใช้น้อยมาก และเมื่อมีการนำมาใช้ก็จะใช้ควบคู่ไปกับการใช้มาตรการลงโทษอื่นๆ ด้วยเช่น การคุมประพฤติ หรือในประเทศเยอรมนี ร้อยละ 81 ของผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ และร้อยละ 73 ของอาชญากรรมที่รุนแรงจะถูกลงโทษเพียงการเสียค่าปรับเป็นต้น ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่า มีความแตกต่างในการนำการลงโทษชดใช้ความเสียหายด้วยการปรับนั้น มีความแตกต่างกันในแต่ละประเทศ

ทิศทางความเข้มข้นในการควบคุมดูแลที่เพิ่มขึ้น (PROBATION DIVERSION) ได้แก่

- ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (CENTER)

ผู้กระทำความผิดต้องเข้าศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก ในกรณีที่ผู้พิพากษาอาจสั่งให้ผู้ถูกคุมความประพฤติต้องเข้าอยู่ในศูนย์นี้ โดยถือว่าเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการคุมคุมประพฤติ การใช้ชีวิตในศูนย์นี้ ก็คือการทำงานปกติของตนในชุมชน ทำงานบริการสังคมกับหน่วยงานทั่วไปและอาจจะต้องเข้าโปรแกรมต่างๆ เช่น โปรแกรมการรับคำปรึกษาแนะแนว โปรแกรมการศึกษา เป็นต้น โดยผู้ถูกคุม

ความประพฤติจะต้องจ่ายเงินเป็นค่าเช่าห้อง ค่าอาหาร ค่าปรับ ค่าชดเชยความเสียหายให้กับผู้เสียหาย และค่าอุปการะของครอบครัวตนเอง

- ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ (PROBATION DETENTION CENTER)

ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ เป็นสถานที่สำหรับพักหรือกักขังผู้ถูกคุมความประพฤติในชุมชน แต่เป็นสถานที่ค่อนข้างแน่นหนาและมีกฎระเบียบเคร่งครัดกว่าศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก ผู้ถูกคุมความประพฤติจะต้องทำงานบริการสังคมด้วย และต้องอยู่ในความดูแลของเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา

- การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (BOOT CAMPS)

การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหารเป็นโปรแกรมที่ใช้กับผู้กระทำผิดอุกฉกรรจ์ (felony) แทนการลงโทษระยะยาว โดยใช้ระยะเวลาในโปรแกรมเป็นช่วงประมาณ 4 เดือนครึ่ง วิธีการที่ใช้จะเป็นการฝึกแบบทหารหลังจากออกจากโปรแกรมแล้วจะถูกคุมความประพฤติต่อ การคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหารถูกเปิดเผยครั้งแรกในรัฐ Oklahoma และ Georgia ในปี ค.ศ. 1983 เป็นโปรแกรมที่ฝึกอย่างเข้มงวดภายใต้การฝึกของทหาร การคุมความประพฤติแบบฝึกค่ายทหารส่วนใหญ่รับผู้กระทำผิดที่เป็นวัยรุ่นและผู้ใหญ่

- การกักขังที่บ้าน (House Arrest หรือ Home Confinement หรือ Home Detention) และการควบคุมติดตามด้วยเครื่อง/ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring)

ในประวัติศาสตร์การกักขังในบ้านจะถูกนำมาใช้เมื่อคนละเมิดกฎหมายที่ดิน แต่ต่อมาแนวความคิดพื้นฐานของการกักขังที่บ้าน คือ ผู้กระทำผิดจะถูกลงโทษโดยการถูกกำหนดให้ผู้กระทำผิดถูกกักขังอยู่ในบ้านของตนเองทุกวันในช่วงเวลาหนึ่ง จะออกนอกบ้านได้เฉพาะในกรณีไปทำงานไปเรียนหรือไปรับคำปรึกษาแนะนำ โดยวิธีนี้ มักใช้เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการคุมความประพฤติแบบเข้มงวดใช้ได้กับทั้งผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ การตรวจสอบการอยู่ที่บ้านนี้ อาจตรวจสอบผ่านทางโทรศัพท์และการออกไปสอดส่องที่บ้าน หรือผ่านทางเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring – EM หรือ Electronic Surveillance) ซึ่งเป็นวิธีการหรือแนวทางที่นิยมมากที่สุดวิธีการหนึ่ง โดยวิธีการดังกล่าวนี้ ถูกพัฒนาครั้งแรกในปี ค.ศ. 1964 โดยนักวิจัยของมหาวิทยาลัย Harvard

การใช้วิธีการกักขังที่บ้านแล้วควบคุมด้วย EM นี้ จะมีการใช้ 2 แบบ คือ การติดต่อแบบต่อเนื่อง (Continuous contact) ด้วยการส่งสัญญาณไปยังเครื่องรับที่ตัวผู้กระทำผิดตลอดเวลา เมื่อใดที่ผู้กระทำผิดออกนอกเขตบ้าน อุปกรณ์จะส่งสัญญาณผ่านโทรศัพท์ไปยังศูนย์ควบคุมกับการติดต่อแบบกำหนด (Programmed Contract) เป็นการติดต่อด้วยการให้คอมพิวเตอร์จากศูนย์ควบคุมส่งสัญญาณโทรศัพท์ไปยังผู้กระทำผิดที่ถูกกักขังที่บ้าน เพื่อตรวจสอบว่ายังคงอยู่ในบ้านหรือไม่

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่าการคุมความประพฤติแบบค่ายฝึกทหาร (BOOT CAMPS) เป็นมาตรการลงโทษอย่างหนึ่งที่เราเรียกว่าโทษระดับกลาง ซึ่งใช้สำหรับลงโทษผู้กระทำความผิด ทำให้โทษมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมสำหรับตัวผู้กระทำความผิดมากขึ้น อีกทั้งยังมีส่วนช่วยในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในการกลับสู่สังคมได้

3.1.5 หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการควบคุมตัวในค่ายทหาร

นอกจากในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการใช้ค่ายทหารเป็นการมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างหนึ่งแล้ว ในประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดา ก็ได้มีการใช้ค่ายทหารในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด ดังนี้

ในประเทศอังกฤษเหตุการณ์ที่จุดประกายความสนใจเกี่ยวกับการกระทำผิดของเยาวชนในประเทศอังกฤษเกิดขึ้น หลังจากคดี James Bulger¹⁶ ถูกฆาตกรรมในปี 1993 และเมื่อเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ Michael Howard ได้ไปดูงานคุมประพฤติแบบทำให้ตกใจกลัว (Shock Incarceration

¹⁶ เป็นคดีที่ James Patrick Bulger เด็กชาวอังกฤษอายุ 2 ขวบถูกลักพาตัว นำไปทรมานและฆ่า โดยผู้กระทำความผิดเป็นเยาวชนอายุ 10 ปี 2 คนคือ Robert Thompson และ Jon Venables ทั้งสองถือเป็นผู้กระทำผิดที่อายุน้อยที่สุดในประวัติศาสตร์อังกฤษสมัยใหม่ จึงเกิดข้อถกเถียงกันในวงกว้างว่าจะจัดการกับเยาวชนที่กระทำความผิดอย่างไร ทั้งในขณะที่ถูกควบคุมตัวหรือภายหลังปล่อยตัว ต่อมา Jon Venables ถูกส่งกลับเข้าเรือนจำอีกครั้งในข้อหาเกี่ยวกับฝ่าฝืนเงื่อนไขการปล่อยตัว ในเดือนมีนาคม ปี 2010 และถูกตัดสินจำคุก 2 ปีในข้อหาเผยแพร่ภาพอนาจารเยาวชนในเดือนกรกฎาคม ปี 2010

programme) หรือการควบคุมตัวในค่ายทหาร (Boot camp) ของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงได้แนวคิดในการควบคุมเยาวชนอย่างเข้มงวดตามแนวทาง Boot camp ของประเทศสหรัฐอเมริกา¹⁷

ในประเทศอังกฤษนั้น มีกาควบคุมตัวที่เข้มงวดสำหรับเยาวชนที่กระทำผิดอยู่ 2 แห่ง คือ HIT (Thorn Cross High Intensity Training) ก่อตั้งขึ้นในเดือนกรกฎาคม ปี 1996 อยู่ทางตอนเหนือของประเทศอังกฤษ และ MCTC (Colchester Military Corrective Training Centre) ก่อตั้งขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 1997 อยู่ทางใต้ของประเทศอังกฤษ ทั้งสองแห่งมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติและลดการกระทำผิดซ้ำ ๆ โดยใช้ระเบียบของทหารในการควบคุมตัว เช่น การฝึกฝน การออกกำลังกาย มีกิจกรรมจัดให้ทำตลอดทั้งวัน

HIT (Thorn Cross High Intensity Training) เป็นการควบคุมที่มีการฝึกวินัยแบบทหารและมีโปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟู เช่น มีการให้การศึกษา ทักษะการดำเนินชีวิตในสังคม การแนะแนวอาชีพ ในขณะที่ MCTC (Colchester Military Corrective Training Centre) เป็นการฝึกแบบทหารที่เข้มงวด เพื่อแก้ปัญหาเยาวชนที่กระทำผิดที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น

เกณฑ์การคัดเลือกให้เข้าโครงการ¹⁸

- เป็นเพศชาย
- อายุระหว่าง 18-21 ปี

¹⁷David P.Farrington,John Ditchfield,Philip Howard and Darrick Jolliffe, Evaluation of two intensive regimes for young offenders, Home Office Research Study 239, pp.2, Development and Statistics Directorate, 2002.,p.2

¹⁸ David P.Farrington,John Ditchfield,Philip Howard and Darrick Jolliffe. Finding 163 Two intensive regimes for young offenders :a follow – up evaluation. [Online] Available from: <http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs2/r163.pdf> [2010,July 2], p.2

- เหลือโทษจำคุกอยู่ประมาณ 6 เดือน (ไม่เคยมีประวัติการหลบหนีหรือเคยกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศมาก่อน)
- มีสภาพร่างกายและจิตใจที่พร้อมสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรม

HIT (Thorn Cross High Intensity Training) ประสบความสำเร็จและช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ ในขณะที่ MCTC (Colchester Military Corrective Training Centre) นั้นไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากผลการศึกษาที่ติดตามเยาวชนเป็นเวลา 2 ปีนับจากปล่อยตัวพบว่า เยาวชนที่ถูกควบคุมในค่ายทหารที่ Colchester นั้นมีแนวโน้มค่อนข้างสูงที่จะกลับมากระทำความผิดภายหลังปล่อยตัวมากกว่าการควบคุมในเรือนจำปกติ และการกระทำผิดซ้ำของบุคคลเหล่านี้ ทำให้รัฐเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 839 ปอนด์มากกว่าผู้กระทำผิดเยาวชนทั่วไป รัฐบาลจึงยกเลิกไปในปี 1998 เนื่องจากเห็นว่าเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ¹⁹

ส่วนในประเทศแคนาดา คณะกรรมการด้านการพิพากษาแห่งแคนาดา (Canadian Sentencing Commission) จะเรียกการลงโทษระดับกลางนี้ว่า “การลงโทษในชุมชน” (Community Punishment) เพื่อที่จะอธิบายวิธีการลงโทษใดๆก็ตามที่ไม่ใช่การควบคุมตัว (Non-custodial punishment) มุ่งใช้กับความผิดที่มีโทษจำคุกไม่มากนักโดยคำนึงประโยชน์ทางด้านทรัพยากรมนุษย์ที่สูญเสียไปจำนวนมากหากใช้การจำคุก²⁰

ในประเทศแคนาดา งานราชทัณฑ์ของแคนาดา (Corrections of Canada) แบ่งความรับผิดชอบออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ รัฐบาลกลาง รัฐบาลมลรัฐ และรัฐบาลท้องถิ่น โดยที่รัฐบาลกลางมีหน่วยงานที่เรียกว่า กรมราชทัณฑ์ของแคนาดา Correctional Service of Canada (CSC)

¹⁹ Ian Burrell, Boot Camps for the young offenders were a failure, *The Independent*, (4 April 2002).

²⁰ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์. การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย, กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2551, หน้า 28

ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กระทรวงความมั่นคงสาธารณะแห่งแคนาดา กรมราชทัณฑ์ของแคนาดา จะรับผิดชอบคดีที่ศาลสั่งลงโทษผู้กระทำความผิดตั้งแต่ ปีที่ 1995 นี้ไป ส่วนรัฐบาลมลรัฐและรัฐบาลท้องถิ่นจะรับผิดชอบคดีที่มีโทษจำคุกน้อยกว่า 2 ปีลงมา รวมถึงงานคุมประพฤติต่างๆ รวมถึงเยาวชนด้วย ดังนั้นการศึกษาเรื่องการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารของประเทศแคนาดาผู้เขียนจึงได้ ทำการศึกษาตัวอย่างการควบคุมผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารของมลรัฐออนตาริโอ²¹

รัฐบาลของออนตาริโอได้ก่อตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเกี่ยวกับระเบียบวินัยอย่างเข้มงวด สำหรับเยาวชนที่กระทำความผิดในปี 1995 ภารกิจคือการพัฒนาปรับปรุงโปรแกรมการฝึกระเบียบวินัยที่เข้มงวดสำหรับเยาวชน คณะกรรมการกำหนดระเบียบวินัยที่เข้มงวดเป็นเหมือนกับการปรับตัวโดยใช้วิธีการที่ประกอบด้วย การสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อที่จะอบรมเยาวชนที่กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำ อีกเพื่อให้ทราบถึงประโยชน์ของการมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับในสังคม

ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจที่ออนตาริโอได้ก่อตั้งสถานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกระเบียบวินัยอย่างเข้มงวดโดยเฉพาะ เรียกว่า Project turn around (PT) เปิดในเดือนกรกฎาคม ปี 1997 ท่ามกลางการพิจารณาถึงผลดีและผลเสียและการติดตามของสื่อมวลชน

การคัดเลือกผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน การที่จะเข้าร่วมโครงการ เยาวชนที่กระทำความผิดต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้²²

- เพศชาย
- ไม่เคยถูกพิพากษาในข้อหาเกี่ยวกับฆ่าผู้อื่น การลอบวางเพลิง หรือความผิดเกี่ยวกับเพศมาก่อน

²¹Correctional Service Canada, Community Corrections , [Online] Available from: <http://www.csc-scc.gc.ca/text/faits/03-eng.shtml> [2010,September 5]

²² The John Howard Society of Ontario, Fact Sheet#14 Updates on Juridicial Review, [Online] 1999. Available from: <http://www.johnhoward.on.ca/pdfs/fctsh-14.pdf> [2010, September 18],p.3-4

- มีอายุตั้งแต่ 16 ถึง 29 ปี
- มีความพร้อมทางด้านสภาพจิตใจและร่างกาย ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมกิจกรรม กล่าวคือ

1. มีระยะเวลาในการจำคุกเหลืออยู่ระหว่าง 4 ถึง 10 เดือน

2. ไม่มีสภาพจิตที่ผิดปกติร้ายแรง เช่น มีความผิดปกติทางอารมณ์ มีสภาพจิตที่ผิดปกติ รวมทั้งอาการซึมเศร้า การอยากการฆ่าตัวตายหรืออยู่ในระหว่างรับการบำบัดทางจิตรายละเอียดยของโครงการ

Project turnaround ถูกออกแบบมาเพื่อนำเสนอวิธีการปฏิบัติต่อเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมในสภาพแวดล้อมของการมีระเบียบวินัยแบบทหาร ดังนั้นจึงประกอบด้วยองค์ประกอบหลายประการ สภาพแวดล้อมแบบทหารที่สร้างขึ้นทำให้เยาวชนมีความตั้งใจที่จะสนใจกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และมีการประเมินความก้าวหน้าและให้รางวัลเพื่อเป็นการสนับสนุน

รูปแบบที่เป็นทหารแสดงให้เห็นได้โดยการแต่งกายและการเรียกชื่อของเยาวชนและเจ้าหน้าที่ เช่น นักเรียนนายทหารและนายสิบ ในแต่ละวันจะเริ่มต้นด้วยการปลูก อาบน้ำ ทานอาหารเช้า การตรวจแถว ตารางประจำวันซึ่งมีช่วงเวลาที่ให้พักเล็กน้อยแต่ตรงเคร่งครัดในเรื่องเวลาแบบทหาร

นอกจากกิจกรรมแบบทหารแล้ว Project Turnaround ได้มีการนำเสนอเกี่ยวกับวิชาการ การแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ และการพักผ่อนหย่อนใจ เช่นเดียวกับการรักษาที่เชี่ยวชาญใน 4 สาขา คือ ทักษะในการคิด การควบคุมอารมณ์ คุณค่าทางด้านจิตใจและศีลธรรม ระบบการให้รางวัลความประพฤติ การทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม และโปรแกรมการดูแลภายหลังปล่อยตัว

ระบบของค่ายทหารสำหรับผู้กระทำความผิดในแคนาดาจะต่างจากของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ระยะเวลา แคนาดาจะไม่มีกรอบระยะเวลา 90-180 วัน และใช้บังคับกับ

เยาวชนอายุตั้งแต่ 17 ปีขึ้นไป และยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับโทษสำหรับผู้หญิง ผู้พิพากษาไม่มีอำนาจส่งเยาวชนไปเข้าค่ายทหารได้โดยตรง แต่อาจออกคำสั่งให้ไปควบคุมตัวในสถานที่ที่ปลอดภัยหรือเป็นเรือนจำที่ไม่มีความแน่นหนามากนัก และโดยสถานะของค่ายทหารในแคนาดาจะมีลักษณะเป็นศูนย์ควบคุมในชุมชน สถานที่สำหรับควบคุมดูแลเยาวชน²³

Project Turnaround ได้ดำเนินการเป็นเวลาประมาณ 2 ปี และมีการประเมินผลในปี 2001 โดยการประเมินผลนี้ มีการเปรียบเทียบการควบคุมตัวในค่ายทหารกับกลุ่มตัวอย่างของเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในเรือนจำปกติ และพบว่า

- ไม่มีผลต่างที่เด่นชัดของการกระทำผิดซ้ำ
- การวัดผลทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการกลับเข้าอยู่ในสังคมโดยทั่วไปค่อนข้างเท่ากัน
- ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการควบคุมตัวในค่ายทหารของมลรัฐออนตาริโอทำให้รัฐบาลที่ได้รับการเลือกเข้ามาใหม่ได้ตัดสินใจที่จะยุติโครงการ Project turn around ในปี 2004²⁴

จะเห็นได้ว่าการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยใช้ค่ายทหารในประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดานั้น ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควรและต่างก็ได้รับต้นแบบมาจากประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น การศึกษาหลักเกณฑ์ของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร จึงเน้นศึกษาหลักเกณฑ์ในการควบคุมตัวของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นหลัก โดยศึกษาหลักเกณฑ์ของมลรัฐจอร์เจียและมลรัฐอิลลินอยส์เป็นตัวอย่าง

²³ www.martinfrost.ws/htmlfiles/jan2008/german_bootcamp

²⁴ The John Howard Society of Ontario, Fact Sheet#23 Updates on Incarceration Trends, [Online] 2007. Available from: <http://www.johnhoward.on.ca/pdfs/fctsh-23.pdf> [2010, September 18], p.3-4

3.1.5.1 กระบวนการทำคำสั่งให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในมลรัฐรัฐอิลลินอยส์ กรมราชทัณฑ์ของรัฐอิลลินอยส์ (The Illinois Department of Correction (IDOC)) ได้เริ่มโครงการ boot camp สำหรับผู้กระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงและได้กระทำความผิดเป็นครั้งแรกๆ โดยใช้ชื่อว่า Impact Incarceration Program (IIP) แม้จะไม่ใช่ boot camp แห่งแรก แต่เป็นหนึ่งใน boot camp ที่แรกๆ ที่ครอบคลุมถึงการควบคุมตัวในที่อยู่อาศัยและมีการดูแลภายหลังปล่อยตัว

เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดจะถูกส่งตัวไปที่กรมราชทัณฑ์ของรัฐอิลลินอยส์ (DOC) หากมีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์ที่กำหนด ศาลก็จะรับรองให้ใช้ Impact Incarceration Program (IIP) boot camp จากนั้นจะมีการขบพบทวนโดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อีกครั้ง ถ้ากรมราชทัณฑ์อนุมัติ ก็เข้าร่วมโปรแกรม ถ้าไม่สมัครใจเข้าร่วมหรือขอยกเลิกก็จะถูกส่งเข้าเรือนจำ กรณีเข้าร่วมโปรแกรม สำเร็จก็เข้าสู่กระบวนการดูแลภายหลังจากปล่อยตัว แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับที่ 1 ควบคุมโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ และระดับที่ 2 ควบคุมดูแลปกติ หลังจากนั้นก็ปล่อยตัวไป ถ้าหากไปกระทำความผิดครั้งใหม่ซ้ำครั้ง ผู้กระทำความผิดก็จะถูกส่งตัวเข้าเรือนจำ

ในกรณีที่ศาลไม่ให้ใช้โปรแกรม boot camp ผู้กระทำความผิดก็จะถูกส่งตัวเข้าเรือนจำ หรือถ้าหากศาลอนุญาตแล้วแต่ราชทัณฑ์ไม่อนุมัติผู้กระทำความผิดก็ต้องถูกส่งตัวเข้าเรือนจำ เช่นเดียวกัน

ตามมาตรา 5-8-1.1 การควบคุมตัวแบบเข้มงวด²⁵

²⁵ ดูภาคผนวก ข Public Act 095-1052 State of Illinois Sec. 5-8-1.1.

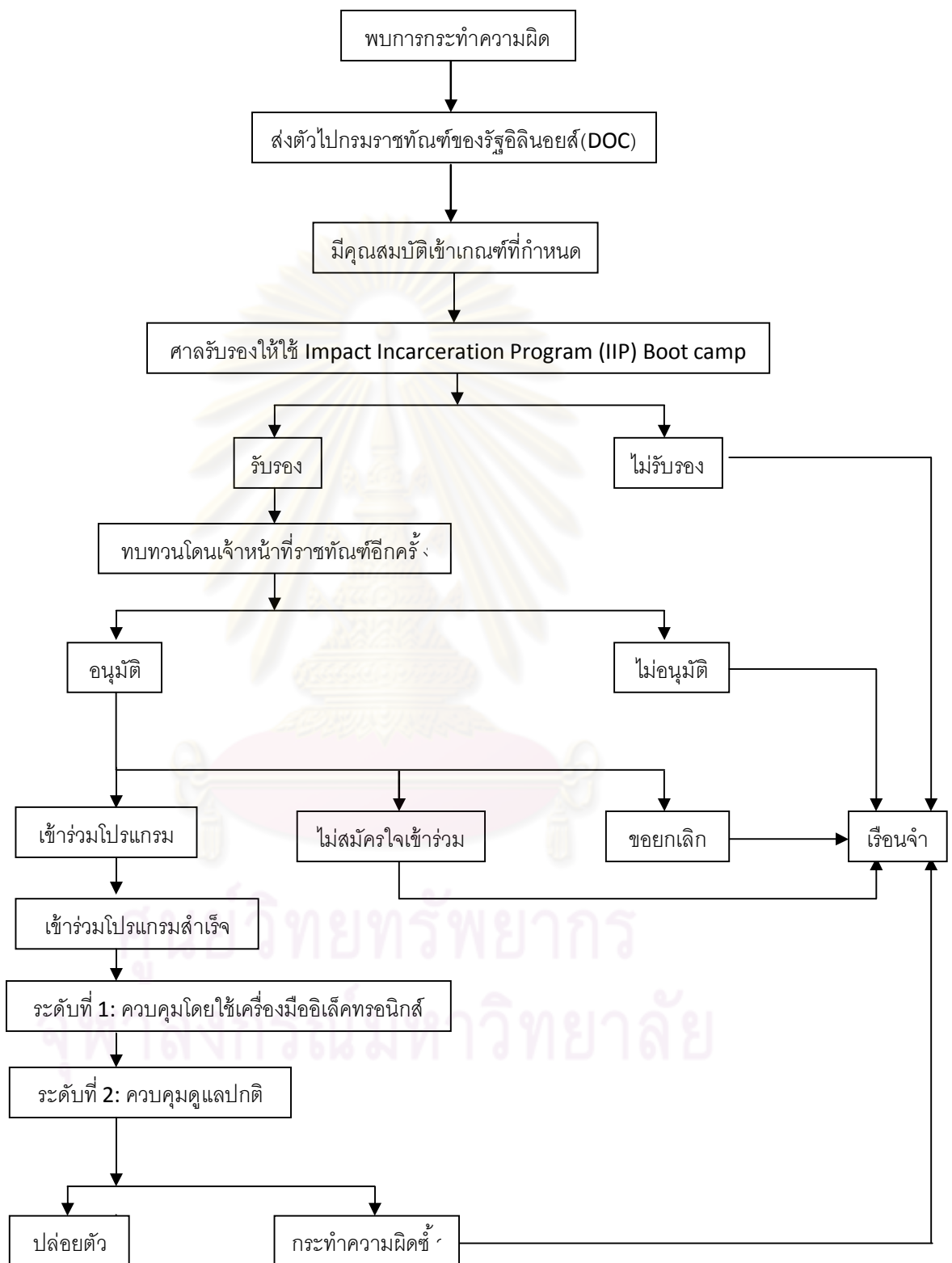
(ก) กรมราชทัณฑ์จะจัดตั้งและดำเนินการควบคุมตัวแบบเข้มงวดสำหรับผู้กระทำผิดที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ถ้าศาลตัดสินว่ามีการกระทำตามมาตรา5-4-1 และผู้กระทำผิดต้องรับโทษจำคุกอาจมีคุณสมบัติเข้าเกณฑ์ของกรมราชทัณฑ์ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาลงโทษจำคุกรับรองให้ผู้กระทำผิดเข้ารับการควบคุมตัวแบบเข้มงวดและขึ้นอยู่กับการรับรองของกรมราชทัณฑ์ อย่างไรก็ตามหลักการควบคุมตัวตามกฎหมายนี้ คำพิพากษาลงโทษอาจจะระบุว่าถ้ากรมราชทัณฑ์รับตัวผู้กระทำผิดเข้าร่วมโครงการและผู้กระทำผิดนั้นประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมโปรแกรม ระยะเวลาในการต้องโทษจำคุกก็จะลดลงโดยพิจารณาจากใบรับรองของกรมราชทัณฑ์ที่ยื่นต่อศาลว่าผู้กระทำผิดนั้นประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมโครงการ ในกรณีที่กรมราชทัณฑ์ไม่รับตัวผู้กระทำผิดเข้าร่วมโครงการ หรือการเข้าร่วมโครงการนั้นไม่ประสบผลสำเร็จระยะเวลาจำคุกนั้นก็บังคับตามคำพิพากษาของศาล

กระบวนการเหล่านี้ แสดงให้เห็นตามแผนภูมิด้านล่าง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กระบวนการและวิธีการเกี่ยวกับการฝึกอบรมในค่ายทหารในมลรัฐอิลลินอยส์²⁶

²⁶ Doris L.MacKenzie, Ph.D, and Eugene E. Hebert, Correctional Boot Camps: A Tough Intermediate Sanction Rasearch Report,1996,p.78

3.1.5.2 ประเภทความผิดที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร

ค่ายทหารส่วนใหญ่รับผู้เข้าฝึกอบรมโดยใช้เกณฑ์คุณสมบัติที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับเขตอำนาจของศาล นโยบายและทรัพยากรที่มีอยู่ ส่วนใหญ่มักจะถูกคัดเลือกโดยผู้พิพากษาและบางครั้งก็ถูกคัดเลือกโดยเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ในระหว่างกระบวนการแยกประเภทและวินิจฉัยผู้กระทำผิดไปยังเรือนจำหลังจากที่ศาลพิพากษาแล้ว ส่วนใหญ่แล้วผู้ที่ทำหน้าที่คัดเลือกในขั้นสุดท้ายจะไม่พิจารณาหนังสือรับรอง

ผู้ที่ถูกส่งไปอยู่ในค่ายทหารมักเป็นคนที่อายุน้อยมากเป็นการกระทำผิดในครั้งแรก และมีความผิดที่ไม่ร้ายแรง การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารนั้นใช้ได้กับความผิดเกือบทุกประเภท ยกเว้นอาชญากรรมชั้นรุนแรง(Class X Felony) ฆาตกรรมชั้นที่1 หรือชั้นที่2 ใช้กำลังคุกคามทางเพศ ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาโดยใช้กำลัง ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับความผิดทางเพศ กักขังหน่วงเหนี่ยวโดยใช้กำลัง ลอบวางเพลิง เป็นต้น²⁷

3.1.5.3 ประเภทของบุคคลที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในมลรัฐอิลลินอยส์เมื่อเห็นได้ว่าการใช้ Impact Incarceration Program (IIP) หรือค่ายนั้น เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดกับเยาวชนที่กระทำผิดไม่ร้ายแรงและเป็นความผิดครั้งแรก ไปจนถึงผู้ใหญ่ที่กระทำผิดเป็นครั้งแรก(IDOC) จึงได้กำหนดประเภทผู้เข้าร่วมโครงการโดยเฉพาะที่ หนึ่งเทียบเคียงกับโปรแกรมอื่นและดูจากประวัติของคุณสมบัติของผู้ที่ถูกส่งเข้าเรือนจำในแต่ละปี IDOC รับผู้กระทำความผิดที่มีคุณสมบัติดังนี้

ตามมาตรา 5-8-1.1 การควบคุมตัวแบบเข้มงวด²⁸

(ข) ในการที่จะเข้าร่วมโครงการควบคุมตัวแบบเข้มงวดนั้น ผู้กระทำความผิดต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ ครบทุกข้อ

²⁷Public Act 095-1052 State of Illinois Sec. 5-8-1.1.

²⁸Public Act 095-1052 State of Illinois Sec. 5-8-1.1.

- (1) มีอายุไม่ต่ำกว่า 17 ปี และไม่เกินกว่า 35 ปี
- (2) ไม่เคยเข้าร่วมโครงการควบคุมตัวแบบเข้มงวดมาก่อนและไม่เคยต้องโทษจำคุกในเรือนจำมากกว่าหนึ่งครั้ง
- (3) ไม่เคยกระทำความผิดที่จัดอยู่ในอาชญากรรมชั้นรุนแรง(Class X Felony) ฆาตกรรมชั้นที่ 1 หรือชั้นที่ 2 ใช้กำลังคุกคามทางเพศ ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาโดยใช้กำลัง ฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับความผิดทางเพศ กักขังหน่วงเหนี่ยวโดยใช้กำลัง ลอบวางเพลิง
- (4) เคยต้องโทษจำคุกตั้งแต่ ปีลงมา
- (5) สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างความแข็งแรงของร่างกายหรือทำงานที่ใช้กำลังได้
- (6) ไม่มีสภาพจิตที่ผิดปกติมีสภาพจิตที่ไม่สามารถจะเข้าร่วมโครงการได้
- (7) มีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการโดยการทำเป็นลายลักษณ์อักษรและยอมรับในหลักการและเงื่อนไขของโครงการด้วย
- (8) มีการรับรองและยืนยันให้เข้าร่วมโครงการโดยมีคำสั่งของศาล

กรมราชทัณฑ์อาจพิจารณาคุณสมบัติอื่นๆ เช่นว่าผู้เข้าร่วมว่ามีระยะเวลาการต้องโทษเหลืออยู่หรือมีหมายอาญาหรือมีประวัติการหลบหนีที่ผู้กระทำความผิดนั้นอาจเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยในการควบคุมตัวหรือต่อบุคคลอื่นๆที่เข้าร่วมโครงการ

ตัวอย่างหลักเกณฑ์การควบคุมตัวในค่ายทหารของมลรัฐจอร์เจีย²⁹

- มีอายุระหว่าง 17-29 ปี โดยคาดหวังว่าจำนวนผู้กระทำความผิดครั้งแรกที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป จะมีแนวโน้มที่จะฝ่าฝืนคำสั่งและทำตัวเป็นหัวโจกในกลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรม
- รับผู้ที่ถูกจำคุกตั้งแต่ ปีลงมา ระยะเวลา 4 เดือนของการฝึกอบรมจะช่วยลดระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ การรับผู้กระทำความผิดที่มีโทษจำคุกระยะเวลานานจะช่วยลดระยะเวลาในการจำคุกในเรือนจำได้มากแต่ก็มีความเสี่ยงเนื่องจากความผิดที่ร้ายแรงที่เขาได้กระทำ

²⁹ GEORGIA CODE TITLE 42. PENAL INSTITUTIONS. Sec. 42-8-35.1.

- สามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่เสริมสร้างความแข็งแรงของร่างกายหรือเป็นงานที่ใช้กำลังได้ ผู้ถูกจำคุกที่มีปัญหาสุขภาพมักจะถูกให้ออกจากโปรแกรมหรือส่งตัวเข้ารับการรักษาทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ ดังนั้นจึงต้องมีการตรวจร่างกายก่อนเข้ารับการฝึก และมีแพทย์รับรองในแบบรับรองการตรวจสุขภาพโดยเฉพาะ

- สมัครใจโดยการทำเป็นลายลักษณ์อักษรที่จะเข้าร่วมโปรแกรมดังกล่าว โปรแกรมนี้ ถูกออกแบบมาโดยให้ผู้ถูกควบคุมสมัครใจที่จะเข้าร่วมหรือถอนตัว การใช้ระบบสมัครใจนี้ จะช่วยลดแนวโน้มในการหลบหนี แบบของหนังสือที่ทำขึ้นนี้ ผู้ถูกควบคุมตัวต้องอ่านและลงชื่อยอมรับก่อนที่จะเข้าร่วมโปรแกรม และผู้ถูกควบคุมตัวที่ต้องการออกจากโปรแกรมต้องลงลายมือชื่อโดยสมัครใจก่อนที่จะสิ้นสุดโปรแกรม

ข้อยกเว้น

- ผู้กระทำผิดเคยได้รับโทษหนัก(Felony) และเคยรับโทษแบบผู้ใหญ่
- ผู้กระทำผิดที่มีปัญหาเกี่ยวกับจิตใจหรือควบคุมจิตใจไม่ได้ซึ่งต้องห้ามมิให้เข้าร่วมใน Impact Incarceration Program (IIP) ผู้ถูกควบคุมตัวต้องสามารถที่จะเข้าใจและทำตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่และไม่ข่มขู่หรือจู่โจมเจ้าหน้าที่หรือเพื่อร่วมศูนย์ควบคุมเมื่อได้รับความกดดัน นอกจากนี้ จะต้องจัดให้มีการทดสอบสภาพจิตใจที่ศูนย์คัดเลือกและแยกประเภท โดยมีนักจิตวิทยารับรองและเซ็นในใบรับรองสุขภาพ

3.1.5.4 ระยะเวลาที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร

ตามมาตรา 5-8-1.1 การควบคุมตัวแบบเข้มงวด³⁰

- (จ) ผู้เข้าร่วมในโครงการควบคุมตัวแบบเข้มงวดจะต้องอยู่เป็นระยะเวลา 120-180 วัน ระยะเวลาดังกล่าวนี้ จะไม่สามารถลดลงโดยใช้วันที่จำคุกสะสม

³⁰ ดูภาคผนวก ข Public Act 095-1052 State of Illinois Sec. 5-8-1.1.

โปรแกรมมีระยะเวลา 120 วัน โดย 2 สัปดาห์แรกเป็นการปรับตัวให้ชินกับการฝึกแบบทหาร และกิจกรรมออกกำลังกายต่างๆ และ 2 สัปดาห์สุดท้ายเป็นการมุ่งไปสู่การดูแลภายหลังจากการปล่อยตัวโดยให้นักโทษมีความพร้อมที่จะกลับสู่ชุมชน และ 90 วันที่เหลือระหว่างช่วงเวลาทั้งสองช่วงนี้ จะมุ่งไปยังการสร้างความเคารพในตนเองโดยใช้โปรแกรมต่างๆ การเรียนการสอนและการรักษา

ในมลรัฐจอร์เจียไม่ว่าจะเป็นนักโทษหรือการคุมประพฤติ ผู้กระทำความผิดจะต้องไปโปรแกรมหรือชั้น ตอนต่อไปนี้³¹

- ระยะเวลาที่ 1 รับเข้า ระยะเวลา นี้ ประกอบด้วย การตรวจวินิจฉัย และการทำกิจกรรมปรับตัว ระยะเวลา ใช้เวลา 1 สัปดาห์
- ระยะเวลาที่ 2 ทำงานหรือฝึกฝนระเบียบวินัย ระยะเวลา นี้ ประกอบด้วย การฝึกฝนและระเบียบวิธีการแต่ไม่หนักมากนัก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่ผู้กระทำความผิดโดยผ่านวิธีการทำซ้ำๆ ระยะเวลา นี้ ผู้กระทำความผิดอาจเริ่มรับการศึกษาหรือทำอย่างอื่นในระหว่างนี้ ระยะเวลา ใช้เวลา 4 สัปดาห์
- ระยะเวลาที่ 3 หลักสูตร (programming) ในระยะเวลา นี้ การฝึกฝนก็ยังไม่เน้นหนักเท่าใดนัก ผู้กระทำความผิดจะได้รับการศึกษาในเรื่องอื่น ๆ รวมทั้งการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ทักษะการใช้ชีวิต การศึกษาคัมภีร์ไบเบิ้ล ระยะเวลา นี้ ใช้เวลา 4 สัปดาห์
- ระยะเวลาที่ 4 ระยะเวลา ก่อนปล่อยตัว สำหรับระยะสุดท้ายของการฝึกค่ายทหารนี้ ผู้กระทำความผิดจะถูกส่งตัวไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น หมอหรือนักสังคมสงเคราะห์ ในระยะเวลา นี้ ผู้กระทำความผิดจะได้รับการให้ความรู้เกี่ยวกับการหางาน การสมัครและการสัมภาษณ์งาน นอกจากนี้ ที่ปรึกษา ก่อนการปล่อยตัวจะให้คำแนะนำในการวางแผนหลังจากที่ได้รับ การปล่อยตัวไปแล้ว เช่น การเดินทางกลับภูมิลำเนา การหาที่อยู่อาศัย การหางานทำ ระยะเวลา นี้ ผู้กระทำความผิดจะได้รับอนุญาตให้ครอบครัวหรือเพื่อนเข้าเยี่ยมได้

³¹Doris L. MacKenzie, Ph.D, and Eugene E. Hebert, Correctional Boot Camps: A Tough Intermediate Sanction Research Report, 1996, p.98.

3.1.5.5 กิจกรรมที่กำหนดให้ทำในระหว่างควบคุมตัวในค่ายทหาร

Impact Incarceration Program (IIP) โปรแกรมพัฒนาต่อเนื่องและร่วมกับการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนเพื่อที่จะขยายการดูแลภายหลังปล่อยตัว กิจกรรมเริ่มขึ้นในในแต่ละวันโดยที่ผู้ถูกควบคุมตัวจะได้รับทราบถึงความคาดหวังของโปรแกรม สิทธิที่จะได้ และข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยตัวมีการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มเข้ามาอยู่ในสถานที่ควบคุม ระหว่างการฝึกอบรมสำเร็จจนกระทั่งการส่งต่อดูแลในชุมชน กลยุทธ์นี้ รวมถึงความมีประสิทธิภาพและผลสำเร็จของโปรแกรมพื้นฐาน และเพิ่มกิจกรรมต่างๆที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดและการเตรียมความพร้อมสำหรับการปล่อยตัว

- ผู้กระทำผิดเข้าร่วมกิจกรรมตามตารางโดยปกติ กิจกรรมบังคับจะเริ่มตั้งแต่ 30 น. ในตอนเช้าจนถึง 9.30 ในตอนกลางวัน กิจกรรมโครงการรวมถึงการเรียนการสอนอย่างเข้มข้นในมารยาท ทหารการฝึกซ้อมและดำเนินการ กิจกรรมเสริมสร้างความอดทนแบบทหารเป็นกิจกรรมเสริมในทุกโปรแกรมตลอดทั้งวัน ผู้ถูกควบคุมตัวจะถูกบังคับให้เข้าร่วมการออกกำลังกายทุกวัน การออกกำลังกายจะเริ่มจากช้าๆจนผู้ถูกควบคุมตัวมีกำลังมากขึ้น ก็ให้ออกกำลังกายยากขึ้น ฝึกซ้อมประจำวันอื่น ๆ ได้แก่ การจัดแถวแบบทหารและเดินขบวน การฝึกอบรมทางกายภาพ จะดำเนินการสองครั้งต่อวัน
- การให้ทำงานที่ใช้แรงงานงานมีการจัดอย่างน้อยห้าวันต่อสัปดาห์โดยเน้นงานบริการสาธารณะ การทำงานที่ใช้แรงงานประกอบด้วยการทำความสะอาดถนนทางหลวง รับผิดชอบทำความสะอาดตัดแปลงบำรุงรักษาสุสานทำความสะอาดสวนสาธารณะของรัฐและสถานที่ที่เหมาะสมอื่น ๆ ที่หน่วยงานของรัฐร้องขอ ผู้ถูกควบคุมตัวยังต้องทำความสะอาดทั้งภายในและภายนอกบริเวณ IIP การทำงานเหล่านี้ นำไปสู่การปลูกฝังจริยธรรมการทำงานและแนวคิดของการพึ่งตัวเอง

ตามมาตรา 5-8-1.1 การควบคุมตัวแบบเข้มงวด³²

³² ฎีกาฉบับที่ ๗ Public Act 095-1052 State of Illinois Sec. 5-8-1.1.

- ค) การควบคุมตัวแบบเข้มงวดอาจรวมถึงสิ่งต่อไปนี้ ด้วย เช่นการสั่งให้ออกกำลังหรือใช้กำลัง การฝึกฝนในรูปแบบทหาร มีกิจกรรมแบบทหาร รูปแบบเครื่องแต่งกายหรือภาพลักษณ์ การศึกษา และการให้คำปรึกษา รวมถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพติดตามความเหมาะสม
- ง) สิทธิพิเศษ ได้แก่ การพบญาติ การซื้อ ของ การรับและเก็บรักษาทรัพย์สินและการรับข่าวสารทางโทรทัศน์วิทยุและห้องสมุดอาจงดชั่วคราวหรือจำกัดแม้ว่าจะขัดกับหลักในกฎหมายนี้
- ภายใน Boot Camp จะมีการฝึกฝนแบบทหาร (Military Basic Training) เช่น ในมลรัฐจอร์เจียจะใช้ตารางประจำวัน ดังนี้³³

เวลา	กิจกรรม
05.00	ตรวจนับจำนวน
05.30	ตื่นนอน
05.30-06.00	ทำความสะอาดห้องพักและหอพัก ตรวจนับจำนวน
06.00-07.00	ออกกำลังกาย
07.00-08.00	รับประทานอาหารเช้า ชักผ้า รับผิดชอบ
08.00	ออกทำงาน (เช่น ทำงานบริการสังคม)
11.30	กลับเข้าที่พัก
12.00	ตรวจนับจำนวน
12.15-13.00	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00-16.40	ทำงาน หรือเข้าโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู
(14.00-15.00)	ซื้อข้าวของ อาหารส่วนตัว(เฉพาะวันศุกร์)
16.40-17.00	กลับที่พัก ทำความสะอาดที่พัก รับผิดชอบ
17.00	นับจำนวน
17.15-18.00	รับประทานอาหาร เก็บล้างทำความสะอาด
18.20-21.30	เข้าโปรแกรมแก้ไขฟื้นฟู ให้โทรศัพท์ได้ ทำพิธีทางศาสนาของตนเอง เข้าโปรแกรมทักษะการใช้ชีวิตในกลุ่ม

³³ คีค ดี ชัย เลิศพานิชพันธ์. การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย, กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2551, หน้า 44

21.30-22.00	เข้าห้องพัก
22.00	ปิดไฟ
24.00	ตรวจนับจำนวน

3.1.5.6 มาตรการบังคับในกรณีที่ฝ่าฝืนการฝึกอบรมในค่ายทหาร

ตามมาตรา 5-8-1.1 การควบคุมตัวแบบเข้มงวด³⁴

- (จ) ผู้กระทำความผิดที่เข้าร่วมในโปรแกรมการควบคุมตัวแบบเข้มงวดจะต้องยึดมั่นในกฎทั้งหมดของกรมราชทัณฑ์และข้อกำหนดต่างๆของโครงการ ผู้กระทำความผิดต้องได้รับทราบถึงกฎระเบียบและการปฏิบัติตัว ระเบียบวิธีการดำเนินการตามกฎหมายนี้ หรือโดยกฎของกรมราชทัณฑ์ที่ไม่สามารถปรับใช้ได้ยกเว้นในกรณีที่กรมราชทัณฑ์นำมาใช้เพื่อยกเลิกการลงโทษจำคุก
- (ข) ผู้กระทำความผิดอาจถูกให้ออกจากโปรแกรมในกรณีที่ฝ่าฝืนข้อบังคับหรือเงื่อนไขของโปรแกรมหรือในกรณีที่บุคคลนั้น มีเหตุที่ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมโปรแกรมต่อไปได้ กรมราชทัณฑ์ต้องประกาศกฎและข้อบังคับที่ใช้บังคับซึ่งเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องออกจากโปรแกรมหรือในการพิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จในการเข้าร่วมโครงการ ผู้กระทำความผิดต้องเข้าเข้าเกณฑ์ที่กำหนดดังกล่าวซึ่งผู้กระทำความผิดนั้นจะได้รับจดหมายเตือนและมีโอกาสที่จะปรากฏตัวและให้ปากคำต่อเจ้าหน้าที่หนึ่งคนหรือหลายคน ผู้กระทำความผิดอาจถูกส่งตัวไปยังส่วนใดของกรมราชทัณฑ์ก็ได้ก่อนการพิจารณา

ผู้ถูกควบคุมตัวจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของIP ระดับความเข้มงวดของข้อบังคับจะขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงในการฝ่าฝืนโดยซ้ำ นแรกอาจจะทำโทษโดยการให้ฝึกหรือใช้แรงงานหนัก

³⁴ ดูภาคผนวก ข Public Act 095-1052 State of Illinois Sec. 5-8-1.1.

ซึ่ง นเรียกมาตักเตือน หรือจำกัดสิทธิบางอย่างที่จะได้ จากนั้นหากมีการกระทำผิดกฎหมายเล็กน้อย หรือฝ่าฝืนกฎในการควบคุมตัวอีกก็อาจขยายระยะเวลาในการควบคุมตัวต่อไป หากมีการกระทำ ความผิดที่รุนแรงผู้ กระทำผิดจะถูกให้ออกจากการควบคุมในค่ายทหารโดยไม่สมัครใจ ให้ไปจำคุกใน เรือนจำตามปกติ โดยเจ้าหน้าที่จะยื่นคำร้องต่อศาลให้ศาลสั่งลงโทษต่อไป

3.1.5.7 การสิ้นสุดการฝึกอบรมในค่ายทหาร³⁵

ตามมาตรา 5-8-1.1 การควบคุมตัวแบบเข้มงวด³⁶

- (ข) ผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับคำสั่งดูแลภายหลังปล่อยตัวตามข้อบังคับในมาตรา 5-8-1
 - (ค) กรมราชทัณฑ์อาจยุติโครงการควบคุมตัวแบบเข้มงวดเมื่อใดก็ได้
 - (ง) กรมราชทัณฑ์จะต้องรายงานต่อมลรัฐและสภาก่อนหรือในวันที่ 30 กันยายน ของ ทุกๆปีเกี่ยวกับโครงการควบคุมตัวแบบเข้มงวดซึ่งรวมถึงองค์ประกอบของโครงการ โดยกล่าวถึงผู้ กระทำความผิด เขตที่กระทำความผิด โทษที่ได้รับ อายุ ประเภท ความผิดและเชื้อ ชาติ
 - (จ) กรมราชทัณฑ์จะต้องพิจารณาแผนปฏิบัติที่ถูกยื่นขึ้นรับรองโดยกรมสิทธิมนุษยชนใน การจัดจ้างเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการควบคุมตัวแบบเข้มงวดก่อนหรือในวันที่ 1 เมษายนของทุกปี เกี่ยวกับอายุ เชื้อ ชาติและสัญชาติของบุคคลที่จะจ้าง
- การเตรียมการปล่อยตัว
 - การเตรียมตัวก่อนที่จะปล่อยตัวมีประโยชน์ต่อผู้ กระทำผิดที่ต้องการใช้ชีวิตแบบที่ไม่ เป็นอาชญากร ผู้ กระทำผิดทำกิจกรรมโดยประสานกับเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่จะกำหนด

³⁵ Illinois Department of Correction . Appendix A / Impact Incarceration Program Description ,[Online] Available from:

http://www.idoc.state.il.us/subsections/reports/impactincarceration/iip_part4.shtml [2010, September 1]

³⁶ ดูภาคผนวก ข Public Act 095-1052 State of Illinois Sec. 5-8-1.1.

เป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวและทบทวนความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดตั้งแต่รับเข้ามาจนกระทั่งปล่อยตัวออกไปแล้ว

- การติดต่อกันครั้งแรกระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้กระทำผิดจะเริ่มในวันที่สองที่เข้ามาอยู่ในค่ายทหาร เมื่อพวกเขาเข้าสู่โปรแกรมการปล่อยตัวคืนอีกประมาณ 2 เจ้าหน้าที่จะทำงานร่วมกับ เพื่อหาที่อยู่ให้กับผู้กระทำผิดและทบทวนกลยุทธ์ในการปล่อยตัว การให้การศึกษาอบรม การฝึกอาชีพ การกลับคืนสู่ชุมชนได้กำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์

ผู้กระทำผิดจะประสานงานกับเจ้าหน้าที่เพื่อจะเตรียมความพร้อมแผนพัฒนาของแต่ละคนซึ่งจะมีความเหมาะสมกับการใช้ชีวิตภายหลังจากได้รับการปล่อยตัว มีการเสนอทางแก้ไขหาพบกับปัญหา และวางแผนระยะสั้นและระยะยาว กิจกรรมต่างได้แก่ การใช้ชีวิตภายหลังจากปล่อยตัวแล้วจากผู้กระทำผิดรุ่นก่อนๆ การสอบใบอนุญาตขับขี่ การเตรียมตัวสำหรับสัมภาษณ์เข้าทำงาน และการทำความคุ้นเคยกับเครื่องมือตรวจจับ

- การเตรียมการปล่อยตัวผู้กระทำผิดผู้กระทำผิดจะได้รับการแนะนำถึงบริการที่จัดไว้ให้พวกเขาในชุมชน ผู้ถูกควบคุมจะได้รับการช่วยเหลือในการออกเอกสารสำคัญ เช่น บัตรประกันสังคม ใบสูติบัตร ใบขับขี่ บัตรสมาชิกห้องสมุดในชุมชน

การดูแลภายหลังปล่อยตัวประกอบด้วย

- ผู้ที่ผ่านการควบคุมตัวจะถูกติดตามด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย 90 วัน ผู้ที่ผ่านการควบคุมตัวจะถูกติดตามโดยคอยคลายความเข้มงวดลงตามระดับของการปรับตัวเข้ากับสังคม

3.1.5.8 หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแล

กฎหมายของรัฐกำหนดให้ทั้งศาลและพนักงานราชทัณฑ์เลือกบุคคลที่จะเข้ารับการศึกษา ฝึกอบรม ผู้พิพากษาจะรับรองผู้ถูกกักกันที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามที่กฎหมายกำหนดในการเข้าร่วมการฝึกอบรม และเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ (IDOC) ก็จะทบทวนคุณสมบัติอีกครั้งหนึ่งเพื่อพิจารณาว่าผู้ถูกกักกันมีความปลอดภัย มีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ หรือไม่มีความเสี่ยงในเรื่องความปลอดภัย

การที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่มีประสบการณ์มีส่วนช่วยในการเข้าร่วมโปรแกรมนี้ มีข้อดี 2 ประการ³⁷ กล่าวคือ ประการแรก การที่ผู้พิพากษาศดตัดสินให้เข้าร่วมโปรแกรมนี้ เพียงฝ่ายเดียว มีแนวโน้มทำให้การเข้ามาอยู่ในสถานที่ควบคุมตัวเพิ่มขึ้น จากประสบการณ์ของผู้อื่นๆ ที่ให้เห็นว่าผู้พิพากษามักจะส่งตัวผู้กระทำความผิดเข้ามาสู่ค่ายทหารแทนที่การส่งเข้าคุมประพฤติโดยปกติ เพื่อที่จะให้บทเรียนแก่ผู้กระทำความผิด และถ้าจำนวนผู้กระทำความผิดถูกส่งตัวเข้าค่ายคุมประพฤติแบบทหารมากเกินไปกว่าจำนวนที่จะรับได้ก็จะส่งไปยังเรือนจำตามปกติ นอกจากนี้ ถ้าไม่ให้ผู้พิพากษามีอำนาจในการตัดสินใจส่งตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่ค่ายทหารทำให้ไม่เกิดความร่วมมือระหว่างศาลและระบบราชทัณฑ์

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นว่าหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารของต่างประเทศจะมีลักษณะเป็นโทษที่มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและอยู่ในความดูแลของกรมราชทัณฑ์ ในหัวข้อต่อไปจะได้ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารในประเทศไทย

3.2 การควบคุมตัวในค่ายทหารในประเทศไทย (โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง)

3.2.1 ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการควบคุมตัวในค่ายทหารในประเทศไทย

เนื่องจากปัญหายาเสพติดในประเทศไทยเป็นปัญหาวิกฤตที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และคุณภาพประชากร โดยเฉพาะปัญหาจำนวนผู้เสพยาเสพติดที่มีจำนวนสูงขึ้น และแพร่ระบาดไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยใช้หลัก “การป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา และ

³⁷ ดูภาคผนวก ข Public Act 095-1052 State of Illinois Sec. 5-8-1.1.

ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด จากนโยบายดังกล่าว ถือว่าผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยมิใช่ อาชญากรจึงต้องได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างทั่วถึง

ในปี 2545 กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และกองทัพบกกระทรวงกลาโหม ได้ร่วมกัน จัดทำโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (เกษตรโยธิน) เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนผู้ต้องขังภายใน เรือนจำที่เพิ่มขึ้น นออยู่ตลอดเวลา นับวันจะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือ ทัศนสถาน ซึ่งเกินขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ควบคุม ดูแล และให้การพัฒนแก้ไขพฤติกรรม นิสัย ประกอบกับรัฐบาลมีงบประมาณจำกัดในการที่จะสร้างเรือนจำเพิ่มเติม โครงการโรงเรียน วิวัฒน์พลเมือง จึงเป็นดำริ ของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีที่มีแนวคิดที่จะเปลี่ยนภาวะให้เป็นพลัง โดย นำพื้นที่ทหารที่มีได้ใช้ประโยชน์ มาดำเนินการควบคุมนักโทษในคดีที่ไม่ร้ายแรงแทนการสร้าง เรือนจำ โดยมอบหมายให้กองทัพบกรับผิดชอบในการควบคุม และดำเนินการฝึกวิชาชีพทางด้าน เกษตรและวิชาชีพอื่น ๆ เพื่อหารายได้เป็นสวัสดิการแก่ผู้ต้องโทษ พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ไป ประกอบอาชีพได้หลังพ้นโทษไปแล้ว

3.2.2 กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (Drug Diversion Programs)³⁸

ความหมายของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดว่าด้วยการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดการควบคุม ตัวและการปฏิบัติต่อผู้ เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้ เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2546

มีดังนี้ ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายความว่า ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ที่ คณะอนุกรรมการมีคำวินิจฉัยให้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ก่อนที่จะกล่าวถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด จะขอกล่าวถึง ระบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในประเทศ โดยที่ผ่านมามี 2 ระบบ คือ

³⁸ กองพัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, รวม กฎหมาย พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง สมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด (ฉบับปรับปรุงใหม่), เอกสารเผยแพร่ หมายเลข 2/2551 (2551):. หน้า 231

ระบบที่ 1 การบำบัดรักษาในระบบสมัครใจ (Voluntary System) เป็นการเปิดโอกาสผู้ติดยาเสพติดซึ่งต้องการเลิกยา สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนซึ่งในการดำเนินการที่ผ่านมาผู้รับการบำบัดรักษาส่วนใหญ่ไม่มีแรงจูงใจเข้ารับการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องจนครบครัน

ระบบที่ 2 การบำบัดรักษาในระบบต้องโทษ (Correctional System) เป็นการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ในทัณฑสถานบำบัดของกรมราชทัณฑ์ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมาสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ และเนื่องจากการควบคุมตัวร่วมกับผู้กระทำความผิดอื่น ๆ ทำให้ผู้ติดยาเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรม นอกจากนี้ เมื่อผู้ติดยาพ้นโทษก็จะมีประวัติอาชญากร ซึ่งสังคมไม่ยอมรับทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีพต่อไป

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาทั้ง 2 ระบบดังกล่าว จึงมีแนวคิดให้มีระบบการบังคับบำบัดขึ้น ด้วยการตราเป็นพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534 แต่ไม่มีผลบังคับใช้ตามกฎหมายด้วยเหตุหลายประการ ต่อมากระทรวงยุติธรรมจึงได้มีการขอแก้ไขพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ในการบังคับใช้และให้สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และได้มีการตราพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ขึ้นใหม่ โดยมีผลยกเลิกพระราชบัญญัติเดิมดังกล่าวข้างต้น ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 119 ตอนที่ 96 ก ลงวันที่ 30 กันยายน 2545 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 ตุลาคม 2545 โดยมีหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ โดยที่ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในปัจจุบันมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งโดยหลักการแล้วผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยอย่างหนึ่ง มิใช่อาชญากรปกติ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจึงสมควรกระทำให้กว้างขวาง และโดยที่ผู้เสพยาเสพติดจำนวนหนึ่งถูกบังคับให้เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดเพื่อแลกกับการได้ยาเสพติดไปเสพด้วย สมควรขยายขอบเขตของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ครอบคลุมถึงผู้เสพและมีไว้ในครอบครอง ผู้เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และผู้เสพและจำหน่ายยาเสพติดจำนวนเล็กน้อย นอกจากนี้ เนื่องจากบุคคลซึ่งติดหรือเสพยาเสพติดมีจำนวนมากและเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ สมควรขยายสถานที่เพื่อตรวจพิสูจน์การเสพหรือติดยาเสพติดและสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะนอกจากมีหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมแล้วยังมีหน่วยงานอื่นของรัฐ และหน่วยงานเอกชนที่มีขีดความสามารถเข้ามาช่วยในการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติดและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของบุคคลดังกล่าว อาทิเช่น สถานที่ของหน่วยงานในราชการทหาร เขต อำเภอ และกิ่งอำเภอ สถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข สถานพยาบาลของเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ซึ่งสมควรรวมทรัพยากรเพื่อ

ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

กระบวนการกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 (Drug Diversion Programs) แบ่งออกได้เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการสอบสวน

ขั้นตอนการสอบสวน(มาตรา 19) เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังต่อไปนี้และเป็นยาเสพติดให้โทษในชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง

- ก. เสพ
- ข. เสพและครอบครอง
- ค. เสพและครอบครองเพื่อจำหน่าย
- ง. เสพและจำหน่าย

พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ต้องนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายใน 48 ชั่วโมง (หากผู้ต้องหาไม่อายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ต้องส่งภายใน 24 ชั่วโมง) นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหานั้นมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหานั้นไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด

เมื่อศาลมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปตรวจพิสูจน์ที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือการควบคุมตัวแล้วแต่กรณีและได้แจ้งให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแห่งท้องที่นั้นทราบแล้ว พนักงานสอบสวนต้องดำเนินกระบวนการสอบสวนคดีต่อไป และเมื่อสอบสวนเสร็จแล้วให้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการโดยไม่ต้องส่งตัวผู้ต้องหาไปด้วยแต่ต้องแจ้งให้พนักงานอัยการทราบว่าผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ ณ สถานที่แห่งใดตามกฎหมายนี้

2. ขั้นตอนการตรวจพิสูจน์การเสพหรือติดยาเสพติด

เมื่อคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแห่งท้องที่ที่พนักงานสอบสวนได้ส่งตัวผู้ต้องหามาตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือติดยาเสพติดตามคำสั่งศาลรับตัวผู้ต้องหาไว้แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำบันทึกประวัติ พฤติกรรมในการกระทำความผิดสภาพแวดล้อมที่ส่งของผู้นั้น และดำเนินการตรวจพิสูจน์โดยต้องกระทำให้แล้วเสร็จภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับตัวผู้นั้น (มาตรา 21)

หากคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพยาหรือติดยาเสพติดคณะกรรมการฯ ต้องจัดให้มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและต้องแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานอัยการทราบเพื่อดำเนินการตาม (5) ต่อไป แต่หากผลการตรวจพิสูจน์ไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาเป็นผู้เสพยาหรือติดยาเสพติด คณะกรรมการฯ ต้องรายงานผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการพิจารณาดำเนินการต่อไปโดยให้ส่งตัวผู้ต้องหาคืนให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการต่อไป (มาตรา 22-23)

3. ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ที่คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าเป็นผู้ติดยาเสพติดผู้นั้น ต้องอยู่รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเวลาไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และหากผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ คณะกรรมการฯ สามารถขยายเวลาออกไปได้อีกกี่ครั้งก็ได้โดยครั้งหนึ่งไม่เกิน 6 เดือน และรวมกันทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี นับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (มาตรา 25) หากผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหลบหนีจากการควบคุมของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัวผู้นั้น ให้ถือว่าผู้นั้นหนีการคุมขังตามมาตรา 190 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 29)

เมื่อคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบถ้วนตามที่กำหนดในแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ถูกกล่าวหา และให้คณะกรรมการฯ มีคำสั่งปล่อยตัวผู้นั้นไป และแจ้งผลให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการทราบ แต่หากผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ ให้

คณะกรรมการฯ รายงานความเห็นไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีผู้ต้องหา (มาตรา 33)

4. ขั้นตอนการชะลอการฟ้องและการดำเนินคดี

เมื่อพนักงานอัยการได้รับแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ผู้ต้องหาเกี่ยวกับการเสพหรือติดยาเสพติดแล้วพนักงานอัยการมีหน้าที่ดังนี้

(ก) กรณีผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่าผู้ต้องหาเป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติด พนักงานอัยการต้องมีความสงสัยชะลอการฟ้องไว้จนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (มาตรา 22)

(ข) กรณีผลการตรวจพิสูจน์ไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาเป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติด พนักงานอัยการต้องสั่งฟ้องและส่งตัวผู้ต้องหาดำเนินคดีต่อไป (มาตรา 22)

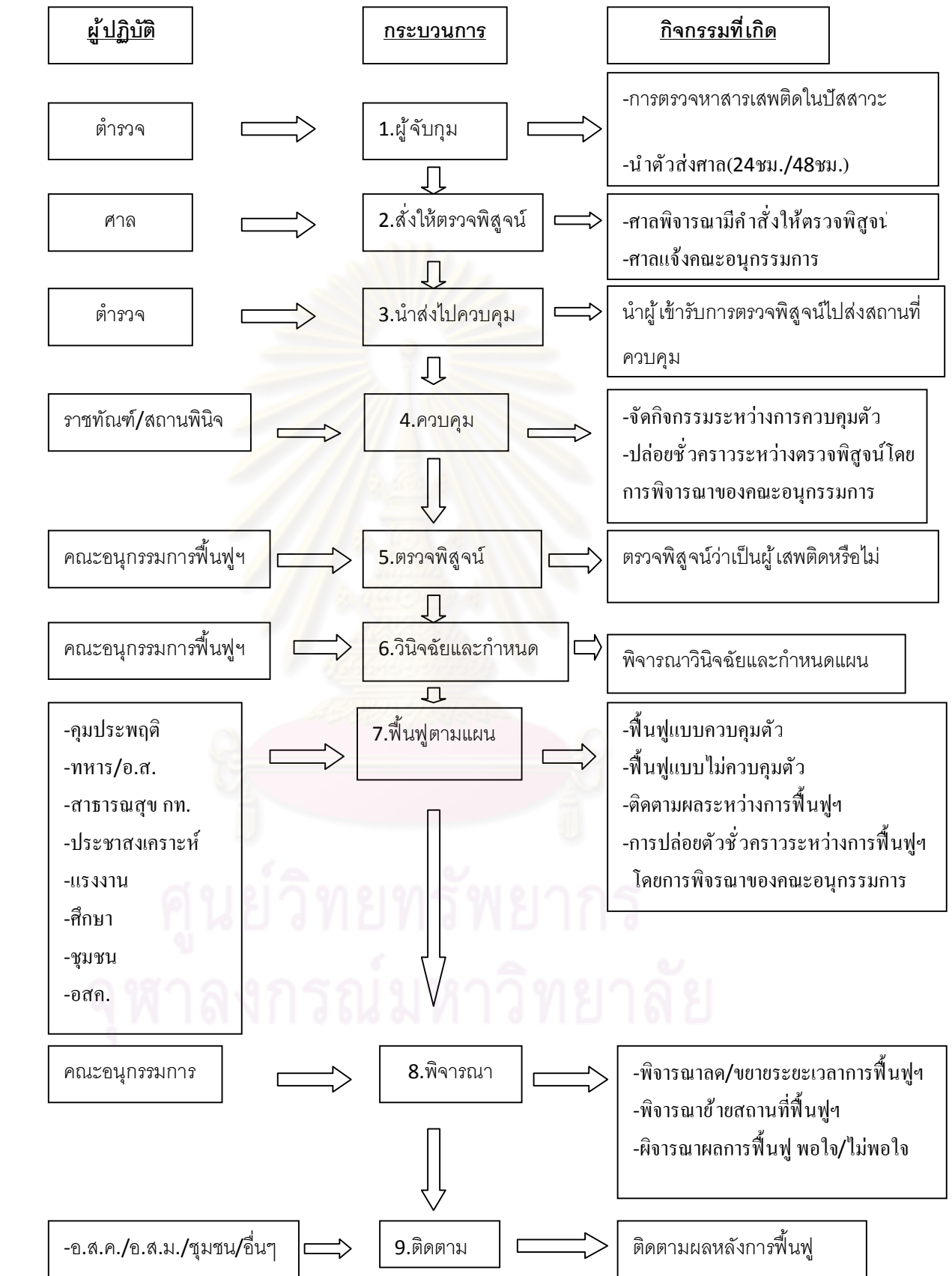
(ค) กรณีผู้ต้องหานี้เป็นผู้ไม่มีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายนี้ พนักงานอัยการต้องสั่งฟ้อง และดำเนินคดีกับผู้ต้องหาต่อไปโดยต้องแจ้งให้คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทราบ (มาตรา 20)

(ง) กรณีผู้ต้องหานี้ได้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแต่ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจพนักงานอัยการต้องพิจารณาสั่งฟ้องและส่งตัวผู้ต้องหาดำเนินคดีต่อไป (มาตรา 33)

5. ขั้นตอนการอุทธรณ์

ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์การเสพหรือติดยาเสพติดมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเกี่ยวกับการเสพหรือติดยาเสพติด หรือคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดยอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง ซึ่งหากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการฯ เป็นประการใด ก็ให้เป็นที่สุด (มาตรา 38)

แสดงกิจกรรมการดำเนินกระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด⁴⁰

3.2.3 หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการควบคุมตัวในค่ายทหาร

3.2.3.1 กระบวนการทำคำสั่งให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร

การกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มาตรา 21 และมาตรา 23 เมื่อคณะอนุกรรมการแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานอัยการทราบ ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งชะลอการฟ้องไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟู ตามมาตรา 22 วรรค 1⁴¹

การกำหนดแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้กำหนดสถานที่และวิธีการสำหรับฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เข้ารับการฟื้นฟู ตามมาตรา 23⁴² และ ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดการควบคุมตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพ.ศ. 2546 ข้อ 16⁴³

3.2.3.2 ประเภทความผิดที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร

ประเภทความผิดที่จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด พ.ศ. 2545 มาตรา 19 คือ กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดดังต่อไปนี้ และเป็นยาเสพติดให้โทษในชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง

ก. เสพ

ข. เสพและครอบครอง

ค. เสพและครอบครองเพื่อจำหน่าย

ง. เสพและจำหน่าย

⁴¹ มาตรา 22 วรรค 1 ฎีกาแผนก ก

⁴² มาตรา 23 ฎีกาแผนก ก

⁴³ ฎีกาแผนก ก

จากวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ ที่ต้องการนำเอาผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งผู้เสพหรือติดยาเสพติดที่มียาเสพติดจำนวนเล็กน้อยไว้ในความครอบครอง เข้ามาสู่การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จึงบัญญัติในการกระทำความผิดในฐานความผิดดังต่อไปนี้ ต้องเข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูฯ ได้แก่⁴⁴ ความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เสพและจำหน่ายยาเสพติด

ทั้งนี้ ต้องเป็นยาเสพติดตามลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงว่าด้วยการกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติดพ.ศ.2546 ซึ่งได้แก่⁴⁵

1. ลักษณะ ชนิด และประเภทของยาเสพติดสำหรับความผิดฐานเสพยาเสพติดตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง มีดังต่อไปนี้

- (1) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 มี 6 ชนิด ได้แก่
 - (ก) เฮโรอีน
 - (ข) เมทแอมเฟตามีน
 - (ค) แอมเฟตามีน
 - (ง) 3,4-เมทิลลีน ไดออกซีเมทแอมเฟตามีน
 - (จ) เมทิลลีน ไดออกซีเมทแอมเฟตามีน
 - (ฉ) เอ็น เอทิล เอ็มดีเอ หรือเอ็มดีอี
- (2) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 มี 2 ชนิด ได้แก่
 - (ก) โคคาอีน
 - (ข) ฟีน
- (3) ยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 มี 1 ชนิด ได้แก่ กัญชา

⁴⁴ มาตรา 19 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ดูภาคผนวก ก

⁴⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 17 ก.ลงวันที่ 2 มีนาคม 2546

ยาเสพติดให้โทษตาม (1) และ (2) ให้รวมถึงวัตถุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น แต่มีสูตรโครงสร้างทางเคมีอย่างเดียวกับยาเสพติดให้โทษดังกล่าว และเกลือใดๆ ของยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย

2. ยาเสพติด ตามข้อ 1 สำหรับความผิดฐานเสพและมีไว้ในครอบครอง ความผิดฐานเสพ และมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และความผิดฐานเสพและจำหน่ายยาเสพติด ตาม มาตรา 19 วรรคหนึ่ง ต้องมีปริมาณดังต่อไปนี้

(1) ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1

- (ก) เฮโรอีนมีน้ำ านหนักสุทธิไม่เกินหนึ่งร้อยมิลลิกรัม
- (ข) เมทแอมเฟตามีนมีปริมาณไม่เกินห้าหน่วยการใช้ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือมีน้ำ านหนักสุทธิไม่เกินห้าร้อยมิลลิกรัม
- (ค) แอมเฟตามีนมีปริมาณไม่เกินห้าหน่วยการใช้ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือมีน้ำ านหนักสุทธิไม่เกินหนึ่งพันสองร้อยห้าสิบลิลลิกรัม
- (ง) 3,4-เมทิลลีน ไดออกซีเมทแอมเฟตามีนมีปริมาณไม่เกินห้าหน่วยการใช้ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือมีน้ำ านหนักสุทธิไม่เกินหนึ่งพันสองร้อยห้าสิบลิลลิกรัม
- (จ) เมทิลลีน ไดออกซีเมทแอมเฟตามีนมีปริมาณไม่เกินห้าหน่วยการใช้ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ หรือมีน้ำ านหนักสุทธิไม่เกินหนึ่งพันสองร้อยห้าสิบลิลลิกรัม

(2) ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 2

- (ก) โคคาอีนมีน้ำ านหนักสุทธิไม่เกินสองร้อยมิลลิกรัม
- (ข) ผีนมมีน้ำ านหนักสุทธิไม่เกินห้าพันมิลลิกรัม

(3) ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ได้แก่ กัญชา มีน้ำ านหนักสุทธิไม่เกินห้าพันมิลลิกรัม

ยาเสพติดให้โทษตาม (1) และ (2) ให้รวมถึงวัตถุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น แต่มีสูตรโครงสร้างทางเคมีอย่างเดียวกับยาเสพติดให้โทษดังกล่าว และเกลือใดๆ ของยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย

ต่อมาได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดให้สารระเหยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหย เป็นยาเสพติดให้โทษตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง ตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดลักษณะ ชนิด ประเภท และปริมาณของยาเสพติด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551 โดยมีเหตุผลที่ว่าสารระเหยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการใช้สารระเหยเป็นยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเป็นยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเป็นยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดด้วย จึงสมควรที่จะให้ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ดังนี้ จึงจำเป็นต้องกำหนดให้สารระเหยเป็นยาเสพติดตามมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 เพื่อให้สามารถนำผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้⁴⁶

นอกจากจะเป็นการกระทำความผิดใน 4 ฐานความผิดและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามลักษณะ ชนิด ประเภทและปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงแล้ว จะต้องไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดนั้นต้องเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ทั้งนี้ ก็เพราะว่ากระบวนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดนั้น จะต้องนำตัวผู้ต้องหาที่เป็นผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติดไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามแบบและวิธีที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น หากผู้ต้องหาไปอยู่ระหว่างเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่น เช่น อยู่ระหว่างต้องหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ หรืออยู่ระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นต้น หรืออยู่ระหว่างต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลแล้ว ก็จะไม่เป็นการสะดวกต่อการนำตัวผู้ต้องหาไปเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁶ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 84 ก. ลงวันที่ 1 กรกฎาคม 2551

กรมคุมประพฤติ กองพัฒนาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หนังสือเวียนที่ ยศ0304 /ว 416 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2551 เรื่องการตรวจพิสูจน์ผู้เสพหรือผู้ติดยาเสพติด

⁴⁷ มาตรา 19 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ฎีกาแผนก ก

3.2.3.3 ความยินยอมของผู้กระทำผิดในคำสั่งให้ใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร

การควบคุมตัวผู้กระทำผิดในค่ายทหารของไทยในคดียาเสพติดเป็นระบบบังคับบำบัด จึงไม่ต้องอาศัยความยินยอมของผู้กระทำผิด แต่อย่างไรก็ตามวิธีการบำบัดผู้ติดยาเสพติดในสถานที่ควบคุมในปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากระบบเดิม กล่าวคือ

วิธีการบำบัดผู้ติดยาเสพติดในสถานที่ควบคุมตามระบบราชทัณฑ์ดั้งเดิมก็คือการใช้กฎระเบียบอย่างเข้มงวด และการฝึกวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้รับอิสรภาพ โดยตั้งสมมติฐานที่ว่าถ้าผู้ถูกควบคุมปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่งของเจ้าหน้าที่แล้ว ผู้ถูกควบคุมจะกลายเป็นพลเมืองดีต่อไป หากแข็งขืนไม่ปฏิบัติตามกฎที่ได้วางไว้ก็จะกลายเป็นปรปักษ์ต่อระบบราชทัณฑ์ หรือเป็นศัตรูกับสมาชิกคนอื่นที่อยู่ในเรือนจำหรือสถานฝึกอบรม ดังนั้นผู้ติดยาเสพติดจึงเรียนรู้อย่างรวดเร็วถึงวิธีการที่จะเอาตัวรอดด้วยการทำตนเป็นคนดี ประพฤติถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์ แต่จิตใจเต็มไปด้วยความเกลียดชัง และหมดความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์หรือพนักงานควบคุม

ระบบการบำบัดผู้ติดยาเสพติดในสถานที่ควบคุมตามแบบดั้งเดิมจึงมีแต่ความเป็นระเบียบที่ฉาบไว้ภายนอกอย่างผิวเผิน แต่ลึกลงไปภายในจิตใจของผู้ติดยาเสพติดยังมิได้รับการเยียวยาแก้ไข บุคคลเหล่านี้เรียนรู้แต่วิธีการที่จะเอาตัวรอดเพื่อให้หลุดพ้นจากสถานที่ควบคุมให้เร็วที่สุด แม้ว่าจะต้องใช้เล่ห์เหลี่ยมหรือความตลบตะแลงโงะก็ตาม

ด้วยเหตุนี้ จึงมีแนวความคิดใหม่ในการนำระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (rehabilitation) เข้าไปใช้ในสถานที่ควบคุม ไม่ว่าจะเป็นเรือนจำ หรือสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนก็ตาม เช่น โครงการ Stay'n Out ที่ทางกรมราชทัณฑ์และแผนกสารเสพติดของรัฐนิวยอร์กได้ทำสัญญาว่าจ้างแบบปีต่อปีให้ New York Therapeutic Communities, Inc. อันเป็นบริษัทเอกชน จัดทำโปรแกรมบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในเรือนจำชาย Arthur Hill บนเกาะ Staton และในเรือนจำหญิง Bayview บนเกาะ Manhattan นครนิวยอร์ก นับตั้งแต่ ค.ศ. 1977

เป็นต้นมา ซึ่งเป็นแบบอย่างให้เรือนจำอื่นได้นำไปเป็นตัวอย่างในการใช้ระบบบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดซึ่งอยู่ในสถานที่ควบคุม รวมทั้งประเทศไทยด้วย⁴⁸

3.2.3.4 ระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน นับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟู ตามมาตรา 25 วรรค 1⁴⁹

การขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเมื่อผลการฟื้นฟูยังไม่เป็นที่พอใจ คณะอนุกรรมการพิจารณาขยายระยะเวลาออกไปได้ และจะกระทำกี่ครั้งก็ได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกิน 6 เดือน และรวมกันทั้งหมดแล้วต้องไม่เกิน 3 ปี ตามมาตรา 25 วรรค 2 และวรรค 4⁵⁰ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดว่าด้วยการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การควบคุมตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพ.ศ. 2546 และข้อ 24 องค์ประกอบของการกำหนดให้ขยายระยะเวลา มีดังนี้

(1) ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือตรวจพบสารเสพติดจากผลการตรวจปัสสาวะในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(2) ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ได้คะแนนจากผลการประเมินพฤติกรรมระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระดับต้องปรับปรุง หรือไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

(3) ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตั้งใจไม่ปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

⁴⁸ วิชา มหาคุณ, การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสร้างเครือข่าย – การส่งต่อ - การติดตามและประเมินผล เด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

, หน้า 36-37.

⁴⁹ มาตรา 25 วรรค 1 ตูภาคผนวก ก

⁵⁰ มาตรา 25 วรรค 2 และมาตรา 25 วรรค 4 ตูภาคผนวก ก

การลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการอาจพิจารณาลดระยะเวลาการฟื้นฟูตามที่เห็นสมควรก็ได้ ตามมาตรา 25 วรรค 3⁵¹ และระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดว่าด้วยการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดการควบคุมตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพ.ศ. 2546 ข้อ 23 ภายใต้บังคับประกอบดังต่อไปนี้

(1) ไม่พบสารเสพติดจากผลการตรวจปัสสาวะของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และไม่มีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

(2) ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ได้คะแนนจากผลการประเมินพฤติกรรมระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระดับดี

(3) หากผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเคยรับการขยายระยะเวลาก่อนการพิจารณาลดระยะเวลาในครั้งหลัง ต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในช่วงขยายระยะเวลาดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าหกสิบวัน

การลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกรณีผลการฟื้นฟูสมรรถภาพอยู่ในระดับดี ให้ลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในแต่ละครั้งได้ไม่เกินสามสิบวัน

3.2.3.5 การควบคุมดูแลผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

หลักการควบคุมดูแลผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดว่าด้วยการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดการควบคุมตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพ.ศ. 2546 ต้องคำนึงถึงหลักศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และอยู่บนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชน รวมถึงสิทธิสตรีและสิทธิเด็กและเยาวชน (ข้อ 36) โดยให้ผู้ อำนวยการหรือผู้ควบคุมสถานที่ปฏิบัติดังนี้

⁵¹ มาตรา 25 วรรค 3 ในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะพิจารณาลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามที่เห็นสมควรก็ได้

(1) ในกรณีที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเด็กและเยาวชน ต้องแยกหน่วยควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนชายและหญิงออกจากกัน สำหรับการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนหญิง ห้ามมิให้ผู้ชายเข้าไปในเขตควบคุมผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหญิงนั้น เว้นแต่มีเหตุฉุกเฉินหรือมีราชการจำเป็น นอกจากนี้ ให้แยกการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนจากการควบคุมดูแลผู้ใหญ่เท่าที่จะสามารถกระทำได้

(2) กรณีที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นหญิงให้จัดเจ้าหน้าที่หญิงเป็นผู้ควบคุมดูแล ห้ามมิให้ผู้ชายหรือเจ้าหน้าที่ชายเข้าไปในเขตควบคุมของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหญิง เว้นแต่มีเหตุฉุกเฉินหรือมีราชการจำเป็น

การควบคุมตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด นอกเหนือจากที่กำหนดในลักษณะนี้ ให้คณะอนุกรรมการกำหนดให้สถานที่ควบคุมตัวหรือสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ออกข้อบังคับภายใน เพื่อกำหนดรายละเอียดการปฏิบัติเพิ่มเติมให้ชัดเจน และเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการควบคุมดูแลผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดด้วยก็ได้ (ข้อ 37)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.3.6 กิจกรรมที่กำหนดให้ทำในระหว่างควบคุมตัวในค่ายทหาร

ตามคู่มือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในค่ายทหารส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมตามตารางดังนี้

เวลา	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.30	ตื่นนอน						
05.40-06.00	ตรวจสอบขยอด/ออกกำลังกาย						
06.00-07.00	ทำความสะอาดเขตรับผิดชอบ/ตรวจความสะอาด/ภารกิจส่วนตัว						
07.00-08.00	รับประทานอาหารเช้า/ภารกิจส่วนตัว						
08.00-08.30	แถวเคารพธงชาติ/วิชาทหารเบื้องต้น						
08.30-09.30	กลุ่มประชุมเช้า						
09.30-10.00	กลุ่มประชุมเจ้าหน้าที่						
10.00-12.00	กลุ่มSelf help(s)	กลุ่มสัมมนา/กลุ่มให้การปรึกษา	กลุ่มปรับความปรับเข้าใจ	กลุ่มจิตบำบัด/กลุ่มสุขศึกษา	งานบำบัด (A)/ครอบครัวบำบัด(F)	บำเพ็ญประโยชน์/ภารกิจส่วนตัว 09.00-12.00น.	
12.00	รับประทานอาหาร						
13.00-16.00	กลุ่มนันทนาการ/กลุ่มสรุปความรู้	งานบำบัด/งานอาชีพ(A)			งานบำบัด (A)/ครอบครัวบำบัด(F)	บำเพ็ญประโยชน์/ภารกิจส่วนตัว	
16.00-17.30	กลุ่มสร้างเสริมสุขภาพภารกิจส่วนตัว						
18.00-19.00	ตรวจสอบขยอดแถวเคารพธงชาติ/รับประทานอาหารเช้า/ภารกิจส่วนตัว						
19.00-20.00	อบรมประจำวัน/กลุ่มประเมินผลงานบำบัด						
20.00-21.00	เขียนบันทึกประจำวัน/ปฏิบัติกิจกรรมศาสนา						
21.00	เข้านอน						

หมายเหตุ วันเวลาในการจัดครอบครัวบำบัดสามารถปรับได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ของหน่วย (สัปดาห์ละไม่เกิน 1 ครั้ง)

3.2.3.7 การดำเนินการในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

1. การปล่อยชั่วคราวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

คณะอนุกรรมการอาจพิจารณาปล่อยชั่วคราวได้ เมื่อมีเหตุอันควร ตามมาตรา⁵² ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขออนุญาตปล่อยชั่วคราว ตามระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดการควบคุมตัวและการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์และผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพ.ศ. 2546 ข้อ 60 ผู้มีสิทธิร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวตามหมวดนี้ ได้แก่

(1) ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์

(2) ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องกับ ได้แก่ บิดา มารดา สามี ภริยา ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา นายจ้าง ผู้ปกครองตามกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการ หรือบุคคลที่บิดามารดายินยอมให้เป็นผู้ปกครองดำเนินการแทน

หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการพิจารณาอนุญาต

ข้อ 59 ในกรณีที่มีเหตุสมควร คณะอนุกรรมการอาจพิจารณาปล่อยชั่วคราว สำหรับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ โดยมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาวินิจฉัย คำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว ดังนี้

(1) การปล่อยชั่วคราวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์จะไม่ใช่เป็นอุปสรรคต่อการตรวจพิสูจน์

(2) ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ไม่มีพฤติการณ์ว่าจะหลบหนี หากได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

(3) ไม่มีภัยอันตราย หรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราว

(4) ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

⁵² คู่มือแผนก ก ในกรณีที่มีเหตุสมควร คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอาจพิจารณาปล่อยชั่วคราวสำหรับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

2. กรณีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหลบหนี(มาตรา 28 วรรค แรก มาตรา 29 วรรคแรก)⁵³

มาตรา 28 การที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดถูกควบคุมตัวในลักษณะเดียวกับถูกคุมขังให้ถือว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แล้วแต่กรณี เป็นผู้ถูกคุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการกรณีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหลบหนี

ตามมาตรา 29 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกติดตามจับกุม

- กรณีจับตัวได้

กรณีความผิดฐานหลบหนีที่สามารถเปรียบเทียบได้ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190 วรรคแรก) ดำเนินการเปรียบเทียบคดีตามมาตรา 29 วรรคท้าย ประกอบระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูว่าด้วยการเปรียบเทียบคดี พ.ศ. 2546 ข้อ 6 เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดกรณีนี้ เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู ต่อไป

กรณีความผิดฐานหลบหนีที่ไม่สามารถเปรียบเทียบได้ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190 วรรคสองและวรรคสาม) ดำเนินการตามมาตรา 24 คือ ยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้มีคำสั่งนำตัวไปดำเนินคดี

ความผิดและโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 190 มิให้นำมาใช้บังคับกับผู้ที่มีอายุไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ ตามมาตรา 19 วรรค 2 ให้นำมาตรา 32 มาใช้บังคับโดยอนุโลม คือ ให้นำมาตรการลงโทษทัณฑ์เด็ก ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

- กรณียังจับตัวไม่ได้

ต้องตามจับตัวผู้นี้ จนกว่าจะได้ และจับได้เมื่อใดต้องนำกลับเข้าสู่กระบวนการตรวจพิสูจน์หรือเข้ารับการฟื้นฟูต่อไปภายในกำหนดอายุความ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 95

⁵³ ดูภาคผนวก ก มาตรา 28-29 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

3. กรณีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ

มาตรา 32 ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 30 ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ควบคุมสถานที่รับตัวผู้นั้นไว้มีอำนาจลงโทษสถานหนึ่งหรือหลายสถาน ดังต่อไปนี้

- (1) ภาคทัณฑ์
- (2) ตัดการอนุญาตให้รับการเยี่ยมหรือการติดต่อไม่เกินสามเดือน
- (3) จัดให้อยู่เดี่ยวครั้งละไม่เกินสิบวัน

ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการลงโทษบุคคลตามวรรคหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุไม่ถึงแปดปี บริบูรณ์ให้นำมาตรการลงทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

4. กรณีผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดป่วย หนีตั้ง ครรภ์หรือถึงแก่ความตาย

กรณีผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดป่วยหรือตั้ง ครรภ์(ข้อ 112 -115) ⁵⁴

กรณีที่ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพถึงแก่ความตายในระหว่างอยู่ในความควบคุม(ข้อ 116-119) ⁵⁵ ให้จัดให้มีการชันสูตรพลิกศพและในข้อ 118 เป็นกรณีการตายผิดธรรมชาติ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 148 ให้ผู้อำนวยการหรือผู้ควบคุมสถานที่แต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงในทันทีและรายงานผลการสอบพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดประจำเขตพื้นที่ พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการทราบโดยเร็ว

⁵⁴ ระเบียบคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การควบคุมตัว และการปฏิบัติต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ข้อ 16-119 และผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พศ. 2545 ข้อ 112-115

⁵⁵ เรื่องเดียวกัน ข้อ 116-119

3.2.3.8 หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแล

ในปี 2545 กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และกองทัพบกกระทรวงกลาโหม ได้ร่วมจัดทำโครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง (เกษตรโยธิน) เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนผู้ต้องขังภายในเรือนจำที่เพิ่มขึ้น น้อยอยู่ตลอดเวลา นับวันจะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือทัณฑสถาน ซึ่งเกินขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ควบคุม ดูแล และให้การพัฒนแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง ประกอบกับรัฐบาลมีงบประมาณจำกัดในการที่จะสร้างเรือนจำเพิ่มเติม

โครงการโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองมาจากแนวคิดที่จะเปลี่ยนภาวะให้เป็นพลัง โดยนำพื้นที่ทหารที่มีได้ใช้ประโยชน์ มาดำเนินการควบคุมนักโทษในคดีที่ไม่ร้ายแรงแทนการสร้างเรือนจำ โดยมอบหมายให้กองทัพบกรับผิดชอบในการควบคุมและดำเนินการฝึกวิชาชีพทางด้านเกษตรและวิชาชีพอื่นๆ เพื่อหารายได้เป็นสวัสดิการแก่ผู้ต้องโทษ พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้หลังพ้นโทษไปแล้ว โดยกองทัพบกให้ความสำคัญสนับสนุน เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและกำลังพลเป็นวิทยากร มีจำนวนค่ายที่เปิดทั้งสิ้น 189 ค่าย เป็นค่ายผู้บรรมชาย 37 ค่าย ผู้บรรมหญิง 2 ค่าย⁵⁶

โดยมีโครงสร้างหลักสูตรตามองค์ประกอบของการบำบัดฟื้นฟูเข้มข้นทางสายใหม่ (FASTMODEL)⁵⁷

F : Family การมีส่วนร่วมของครอบครัว

A : Alternative Treatment Activity กิจกรรมทางเลือกบำบัดรักษา

S : Self Help การช่วยเหลือตนเอง

T.C. : Therapeutic Community ชุมชนบำบัด

จะเห็นได้ว่าการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นการดำเนินการในเชิงบูรณาการเกี่ยวพันกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานพหุภาคีอื่นๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร หน่วยงานของกองทัพต่างๆ เป็นต้น

⁵⁶ กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยา สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์. งานราชทัณฑ์เปรียบเทียบ: มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง รายงานการศึกษาวิจัย (2548):. หน้า 4-11.

⁵⁷ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์รวมใจด้านภัยยาเสพติด 53. คู่มือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด, 2551 (เอกสารไม่ตีพิมพ์), หน้า 8-12.

3.3 เปรียบเทียบหลักเกณฑ์วิธีการในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารในต่างประเทศและประเทศไทย

เมื่อได้ศึกษาถึงหลักเกณฑ์วิธีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารของต่างประเทศและในประเทศไทยแล้ว จะขอนำมาเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่าง โดยอ้างอิงจากรายงานของประเทศสหรัฐอเมริกาในมลรัฐต่างๆ ดังนี้

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค่ายทหาร – อำนาจในการกำหนดให้อยู่ในค่ายทหารและการจัดประเภท⁵⁸

สถานที่	อำนาจในการกำหนด	การจัดประเภท					
		อายุ	เพศ	ความผิดไม่ร้ายแรง/ ความผิดเกี่ยวกับเพศ	ไม่มีความเสี่ยงใน การหลบหนี	กระทำผิด ครั้งแรก	ไม่เกี่ยวกับยา เสพติด
Alaska, Juneau	ศาลหรือ ราชทัณฑ์	15-24+	ช/ญ	ใช่	ใช่	ใช่	-
Arizona, Pima County	ศาลหรือ ราชทัณฑ์	15-17	ช	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่
California, Alameda and Contra Costa County	ศาลหรือ ราชทัณฑ์	14-17	ช/ญ	ใช่	ใช่	ใช่	ไม่ใช่
California, Orange County	ศาลหรือ ราชทัณฑ์	16-17	ช	ใช่	ใช่	-	-
California, San Diego County	ศาล	15-19	ช/ญ	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่
California, Santa Clara County	ศาล	18+	ช/ญ	ใช่	ใช่	ใช่	ใช่
Guam, Barrigada	ศาล	16-17	ช	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่
Illinois, Kane, DeKalb, & Kendall Counties	ศาลหรือ ราชทัณฑ์	13-17	ช	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ใช่
Maryland, Baltimore & Harford Counties	ศาลหรือ ราชทัณฑ์	>16	ช/ญ	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่
Michigan, Lansing	ศาลหรือกรม คุมประพฤติ	15-17	ช/ญ	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ใช่	ไม่ใช่
Mississippi, Jackson (DHS)	ศาล หรือกรม พัฒนาสังคม	<17	ช/ญ	-	-	-	-
Mississippi, Jackson (DHS)	ศาล	18+	ช/ญ	ใช่	ใช่	ใช่	ไม่ใช่
Nebraska, Lincoln	ศาล	17-35	ช/ญ	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ใช่
Oklahoma, Sac and Fox Nation	ศาล	14-16	ช/ญ	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ไม่ใช่
Pennsylvania, Camp Hill	ศาล	18+	ช/ญ	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่
U.S. Virgin Islands	ศาลหรือ ราชทัณฑ์	17-35	ช	ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่
Wisconsin, Milwaukee, Kenosha, & Racine	ศาลหรือ ราชทัณฑ์	14-16	ช	ใช่	ใช่	-	ใช่

⁵⁸R.Alan Lewis ,Michael A.Jones ,Susan M.Plant..Boot Camp Planning Grants : An Analysis of

Correctional Program Planning.Final Report , [Online] Available from:

<http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/192009.pdf>. [2010, August 20]. p.71.

1. กระบวนการทำคำสั่งให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในประเทศสหรัฐอเมริกา การควบคุมตัวในค่ายทหารถือเป็นการลงโทษอย่างหนึ่ง ดังนั้น เมื่อศาลพิพากษาลงโทษแล้วศาลมีอำนาจที่จะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเข้าโครงการควบคุมตัวในค่ายทหารได้ทันที ในบางรัฐ เช่น อลาสกา อิลลินอยส์ เป็นต้น ได้ให้กรมราชทัณฑ์มีหน้าที่ทบทวนคำสั่งของศาลอีกครั้งหนึ่งว่า จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหารหรือไม่ อีกทั้งในรัฐอื่นๆ อาจมีหน่วยงาน เช่น กรมคุมประพฤติ หรือกรมพัฒนาสังคมเข้ามาดูแลรับผิดชอบร่วมกับศาลอีกด้วย

สำหรับประเทศไทย กระบวนการทำคำสั่งให้ควบคุมตัวในค่ายทหารมิใช่อำนาจของศาล เพราะศาลมีเพียงอำนาจในการสั่งให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการตรวจพิสูจน์ โดยแจ้งต่อผู้มีอำนาจ คือ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้แทนของกระทรวงยุติธรรม แพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่เกิน 2 คน และผู้แทนของกรมคุมประพฤติ เป็นผู้ตรวจพิสูจน์ จากนั้นจึงทำการพิจารณาว่า จะให้ควบคุมตัวในค่ายทหารหรือไม่

2. ประเภทความผิดที่ให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในต่างประเทศ การควบคุมตัวในค่ายทหารถือเป็นโทษอย่างหนึ่ง โดยพิจารณาจากอัตราโทษและฐานความผิดที่เข้าเงื่อนไข ซึ่งส่วนใหญ่ใช้กับความผิดที่มีโทษจำคุกไม่มาก หรือเป็นการกระทำความผิดครั้งแรกหรือเป็นความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ก็ได้ ดังในรัฐมิเนโซตา ผู้กระทำความผิดที่เข้าโปรแกรมควบคุมในค่ายทหาร จะเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธโดยผิดกฎหมาย การขับรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การบุกรุกที่รื้อฐาน การลักทรัพย์ การจี้จราวทรัพย์ การขับรถชนผู้อื่นถึงแก่ความตาย การประกอบอาชญากรรมโดยมีอาวุธ หรืออาชญากรรมที่ทำเป็นกลุ่ม รวมถึงอาชญากรรมร้ายแรง และการกระทำความผิดซ้ำ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่เคยถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไปหรือผู้ที่ถูกกล่าวหาว่า

กระทำผิดร้ายแรง (Felony) ตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป

สำหรับประเทศไทย ผู้ที่ยังไม่ถูกพิพากษาว่า เป็นนักโทษ แต่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในฐานความผิดที่กำหนดให้เข้าสู่กระบวนการตามพระราชบัญญัติ⁵⁹ นี้ คือ

- 1) เสพยาเสพติด
- 2) เสพและมีไว้ในครอบครอง
- 3) เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย
- 4) เสพและจำหน่ายตามชนิด และปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง

3. ประเภทของบุคคลผู้ถูกควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในต่างประเทศ ค่ายทหารสำหรับผู้กระทำผิดจะใช้กับเด็กและเยาวชนซึ่งมีอายุระหว่าง 13 – 35 ปี โดยส่วนใหญ่ จะเป็นเพศชาย แต่ในบางมลรัฐของสหรัฐอเมริกา ก็มีค่ายทหารสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นหญิงเช่นกันแต่โครงการวิวัฒน์พลเมืองของประเทศไทยนั้น จะรับผู้กระทำผิดอายุระหว่าง 18 – 45 ปี ทั้งชายและหญิง

4. ความยินยอมให้ควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในมลรัฐอิลลินอยส์ การควบคุมตัวในค่ายทหารจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เข้าร่วมโครงการเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนเข้ารับการควบคุมตัว แต่สำหรับประเทศไทย การนำตัวผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมารักษาในระบบบังคับบำบัดนั้น ไม่จำเป็นต้องอาศัยความยินยอมของผู้กระทำผิดดังเช่นในมลรัฐอิลลินอยส์

5. ระยะเวลาในการควบคุมตัวในค่ายทหาร

⁵⁹ Grant Duwe and Deborah Kerschaer, Removing a nail from the boot camp coffin, an outcome evaluation of Minnesota's challenge incarceration program. *Crime & Delinquency*. 2008. [Online] Available from: <http://cad.sagepub.com/content/54/4/614.full.pdf+html> [2010, September 24], p.641.

ในต่างประเทศ การควบคุมตัวในค่ายทหารถือเป็นการจำคุกระยะสั้นรูปแบบหนึ่งที่จะใช้ระยะเวลาเพียง 90 – 120 วัน แต่ประเทศไทยได้กำหนดระยะเวลาไว้ไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันที่ถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟู ตามมาตรา 25 วรรคหนึ่ง⁶⁰ แต่อาจจะขยายระยะเวลาได้ เมื่อผลการฟื้นฟูไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยต้องมีระยะเวลารวมทั้งหมดไม่เกิน 3 ปี ตามมาตรา 25 วรรคสอง และวรรคสี่⁶¹ หรือลดระยะเวลาลงได้ในแต่ละครั้งไม่เกิน 30 วัน

6. กิจกรรมในระหว่างการควบคุมตัวในค่ายทหาร

การควบคุมตัวในค่ายทหารในประเทศต่างๆ จะทำการฝึกอบรมวินัย แต่ในมลรัฐจอร์เจียได้อนุญาตให้ออกไปทำกิจกรรมข้างนอกได้ เช่น ทำงานบริการสังคม ออกไปซื้อของใช้ส่วนตัว เป็นต้น

แต่โครงการวิวัฒน์พลเมืองของไทย จะทำการฝึกอบรมในวิชาต่างๆ เช่น วิชาทหาร เบื้องต้น วิชาอุดมการณ์ประชาธิปไตย วิชาการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ วิชาศีลธรรมจรรยา ส่วนการเกษตรกรรมและวิชาชีพต่างๆ จะทำการฝึกอบรมและฝึกวิชาชีพให้นักโทษทำการเกษตรกรรมและงานฝีมือเพื่อสร้างรายได้ และมีวัตถุประสงค์ในการประกอบอาหาร อีกทั้งมีพนักงานโทยก็จะมีเงินสะสมไว้เป็นทุนเพื่อประกอบอาชีพได้⁶²

7. มาตรการบังคับกรณีมีการฝ่าฝืนการควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้ใช้มาตรการจากเบาไปหาหนัก เริ่มจากการตักเตือน การใช้แรงงานหนัก การจำกัดสิทธิ การขยายระยะเวลาในการควบคุมออกไป จนในที่สุดคือ การยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งจำคุกในเรือนจำตามปกติ

⁶⁰ คุกภาคผนวก ก

⁶¹ คุกภาคผนวก ก

⁶² ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์รวมใจด้านกายยาเสพติด 53. คู่มือการฟื้นฟู

สำหรับประเทศไทย พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดมาตรา 32 ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 30 ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ควบคุมสถานที่ที่รับตัวผู้นั้นไว้มีอำนาจลงโทษสถานหนึ่งหรือหลายสถาน ดังต่อไปนี้

- (1) ภาคทัณฑ์
- (2) ตัดการอนุญาตให้รับการเยี่ยมหรือการติดต่อไม่เกินสามเดือน
- (3) จัดให้อยู่เดี่ยวครั้งละไม่เกินสิบวัน

ในกรณีที่จะต้องมีการลงโทษบุคคลตามวรรคหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุไม่ถึงแปดปีบริบูรณ์ให้นำมาตรวจลงทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

และในมาตรา 33 วรรคสอง วางหลักไว้ว่า ถ้าการผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูฯ รายงานความเห็นต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการดำเนินคดีกับผู้นั้นต่อไป (หมายความว่า ให้กลับไปดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมต่อไป)

8. การสิ้นสุดการควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการดูแลภายหลังการปล่อยตัว โดยผู้ที่ผ่านกาถูกควบคุมตัวจะถูกติดตามด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อย 90 วัน และจะคลายความเข้มงวดลง สำหรับประเทศไทย กรมคุมประพฤติมีหน้าที่ในการการติดตามและประเมินผล

9. หน่วยงานที่รับผิดชอบการควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา กรมราชทัณฑ์ของแต่ละมลรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบ ส่วนประเทศไทย กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการร่วมกับกองทัพบกในการรับผู้กระทำผิดเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูในค่ายทหารโดยกองทัพบกได้ให้การสนับสนุนในส่วน

ของสิ่งอำนวยความสะดวกและกำลังพลผู้เป็นวิทยากร และยังช่วยควบคุมผู้ต้องขังซึ่ง ค่ายบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวมีจำนวน 25 ค่ายทั่วประเทศ สามารถรับผู้ต้องขังได้ครั้งละ 100 คน ต่อ ค่าย และใช้เวลาในการฝึกอบรมฟื้นฟูรุ่นละ 3 เดือน⁶³

3.4 ข้อดีและข้อเสียของการควบคุมตัวในค่ายทหาร

เมื่อได้ศึกษาถึงการควบคุมตัวผู้กระทำผิดในค่ายทหารของต่างประเทศและประเทศไทยแล้ว ในหัวข้อนี้ จะทำกาวิเคราะห์และเปรียบเทียบผลดีและผลเสียของวิธีการดังกล่าว ดังต่อไปนี้

การควบคุมตัวผู้กระทำผิดในค่ายทหารเป็นมาตรการที่กำหนดให้ผู้กระทำผิดอยู่ภายใต้การ ควบคุมที่เข้มงวดมากกว่าการคุมประพฤติแบบปกติ กล่าวคือ กำหนดให้ผู้กระทำผิดต้องทำ การฝึกฝนและอบรมระเบียบวินัยแบบทหารอย่างเข้มงวด รวมถึงการอยู่ในกฎระเบียบที่ค่อนข้าง เข้มงวด แตกต่างจากการควบคุมตัวในเรือนจำตามปกติ และเนื่องจากการควบคุมตัวในค่ายทหารไม่ สามารถใช้กับผู้กระทำผิดได้ ทุกคน จึงต้องมีการคัดเลือกผู้กระทำผิดตามลักษณะและประเภทของ ผู้กระทำผิดโดยเน้นเฉพาะผู้กระทำผิดในคดีอาญาที่ไม่ร้ายแรง หรือเป็นการกระทำผิดครั้งแรก และ ไม่มีนิสัยเป็นอาชญากรติดตัว เป็นต้น

ฉะนั้นการควบคุมตัวในค่ายทหารจึงมีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยมีข้อดีในแง่ที่ว่าเป็นการ ลงโทษผู้กระทำผิดแนวใหม่ที่สามารถปรับใช้กับผู้กระทำผิดได้เฉพาะเจาะจงมากขึ้นซึ่งทำให้แก้ไข ปัญหาได้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพ และสามารถแยกตัวผู้กระทำผิดออกจากสังคมได้ โดยให้อยู่ใน ความควบคุมที่มีใช้การจำคุกในเรือนจำ

อีกทั้ง การควบคุมตัวผู้กระทำผิดในค่ายทหารมีความยืดหยุ่นสูง กล่าวคือ สามารถ นำไปปฏิบัติได้ในกระบวนการยุติธรรมในชั้น ตอนต่างๆ เช่น ในชั้น ตอนก่อนส่งตัวผู้กระทำผิดเข้าสู่ เรือนจำ (Front – End) การชะลอฟ้อง การรอการลงโทษโดยกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติแทน การลงโทษจำคุก เป็นต้น นอกจากนี้ ยังสามารถใช้มาตรการดังกล่าวในชั้น ตอนหลังการ ลงโทษจำคุก(Back – End) ได้แก่ การพักการลงโทษ อีกด้วย และมาตรการดังกล่าวยังมีส่วนช่วยใน

⁶³ เรื่องเดียวกัน หน้า 1-2.

การลดการกระทำผิดซ้ำๆ ได้ดีกว่าทั้งในส่วนของโปรแกรมการบำบัดรักษา การควบคุมดูแลอย่างเข้มงวด และการควบคุมดูแลภายหลังปล่อยตัว⁶⁴

ส่วนค่าใช้จ่ายในการควบคุมตัวในค่ายทหารในระยะสั้น จะช่วยลดค่าใช้จ่ายได้ พิจารณาได้จาก รายงานของมลรัฐมิเนโซตา พบว่า การที่ผู้กระทำผิดได้ใช้เวลาในการควบคุมตัวดังกล่าวโดยเฉลี่ยน้อยกว่าการจำคุกในเรือนจำถึง 40 วัน ทำให้ค่าใช้จ่ายลดลงถึง 6.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐในระยะเวลา 10 ปี

นอกจากนี้ ผู้กระทำผิดที่ได้รับการควบคุมตัวในค่ายทหารจะได้รับการแก้ไขฟื้นฟูและบำบัดรักษาตามปัญหาของผู้กระทำผิดแต่ละราย ย่อมก่อให้เกิดผลดีแก่ตัวผู้กระทำผิดภายหลังพ้นโทษแล้ว กล่าวคือ การที่ผู้กระทำผิดต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทำให้ผู้กระทำผิดมีทัศนคติที่ดีต่อการดำรงอยู่ในสังคม และได้รับโอกาสในการปรับตัวเข้าสู่สังคมมากกว่าผู้กระทำผิดที่ต้องโทษจำคุกอีกทั้งไม่เป็นภาระรังภาระให้กับสังคมอีกต่อไป

สำหรับ ข้อเสียของการควบคุมตัวในค่ายทหาร คือ เมื่อมีระเบียบกฎเกณฑ์ในการควบคุมมากกว่าการจำคุก ทำให้ผู้กระทำผิดมีการละเมิดกฎเกณฑ์ต่างๆ มากขึ้น โดยลำดับและวิธีการดังกล่าว ทำให้มีการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น เจ้าหน้าที่ควบคุมดูแล สถานที่ที่ใช้ควบคุม เป็นต้น โดยจากรายงานการประเมินผลของมลรัฐมิเนโซตาในส่วนของ การลงทุนเพื่อก่อตั้ง ค่ายทหารแห่งนี้ในช่วงปี ค.ศ. 1993 – 1997 แสดงให้เห็นว่า ควรมีการวางแผนที่ดีที่มีความคล้ายคลึงกับการดำเนินธุรกิจ คือ ต้องมีการลงทุนจำนวนมากในระยะแรกก่อนที่จะได้ผลกำไรในภายหลัง ดังนั้น ในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1998 การควบคุมตัวในค่ายทหารจึงไม่สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายได้แต่อย่างใด เนื่องจากเป็นระยะแรกในการก่อตั้ง ดังกล่าว

อาจกล่าวได้ว่า การควบคุมตัวในค่ายทหารได้ช่วยลดอัตราการกระทำผิดครั้งใหม่ แต่ในทางกลับกัน ผู้กระทำผิดที่อยู่ในค่ายทหารมักกระทำผิดในฐานะฝ่าฝืนการดูแลภายหลังปล่อยตัว โดยมีอัตราการกลับมาอยู่ในเรือนจำเกือบเท่ากับอัตราของกลุ่มผู้กระทำผิดโดยทั่วไป

⁶⁴ Grant Duwe and Deborah Kerschaer, Removing a nail from the boot camp coffin, an outcome evaluation of Minnesota's challenge incarceration program. *Crime & Delinquency*. 2008. [Online] Available from: <http://cad.sagepub.com/content/54/4/614.full.pdf+html> [2010, September 24], p.641.

จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การควบคุมตัวในค่ายทหารในต่างประเทศนั้นจะเป็นการบังคับโทษกับผู้กระทำผิดในคดีอาญาเพื่อให้ผู้กระทำผิดได้รับการแก้ไขฟื้นฟูและไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำ อีกการควบคุมตัวผู้กระทำผิดในค่ายทหารจึงเป็นวิธีการที่น่าสนใจและควรนำมาใช้ในคดีอาญาของไทย โดยในบทถัดไป ผู้เขียนจะกล่าวถึงวิธีการหรือแนวทางในการนำวิธีการดังกล่าวมาปรับใช้ในคดีอาญาของประเทศไทยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

วิเคราะห์แนวทางการนำวิธีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญาไว้ในค่ายทหารมาใช้ในคดีอาญาของประเทศไทย

จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษาการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญาไว้ในค่ายทหารของต่างประเทศและในคดีอาญาเสพติดของประเทศไทยแล้ว ในบทนี้ จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการที่เหมาะสมในการนำการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญาไว้ในค่ายทหารของประเทศไทย โดยในขั้นแรกจะวิเคราะห์ถึงสถานะทางกฎหมายของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหาร

4.1 สถานะทางกฎหมายของการควบคุมตัวในค่ายทหาร

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญาในค่ายทหารของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ ประเทศสหรัฐอเมริกา และแคนาดา นั้นเป็นรูปแบบหนึ่งของการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) ที่มีความรุนแรงของมาตรการอยู่ระหว่างการคุมประพฤติและการจำคุก และถูกนำมาใช้อย่างมาตรการเดียว และมีสภาพบังคับแยกต่างหากจากคำสั่งคุมประพฤติผู้กระทำความผิด ซึ่งมีทั้งการกำหนดให้เป็นโทษประเภทหนึ่งในตัวเอง และกำหนดให้เป็นทางเลือกแทนการลงโทษจำคุก

ดังนั้น มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) ก็คือโทษอย่างหนึ่งหากจะนำการควบคุมตัวในค่ายทหารมาใช้ในคดีอาญาแล้ว การควบคุมตัวในค่ายทหารนั้นก็จะมีลักษณะที่เป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่งเนื่องจากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิด ดังนั้น จึงต้องมีกฎหมายรับรองและให้อำนาจ

การลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนั้น แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนก็มีอิทธิพลต่อระบบการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดด้วย กล่าวคือ จากแนวความคิดที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นมนุษย์ที่ไม่สามารถจำหน่าย จ่าย โอนให้กับผู้อื่นหนึ่งผู้ใด หรือจะตกลงยกเลิก หรือถูกทำลายโดยอำนาจใด ๆ ได้ สิทธิดังกล่าวจึงมีความเป็นสากลและเป็นนิรันดร์ ดังนั้น แม้แต่ผู้กระทำความผิด ซึ่งจะต้องรับโทษจากการกระทำความผิด ก็ยังคงมีสิทธิในความเป็นมนุษย์ และพึงได้รับการปฏิบัติเยี่ยงมนุษย์พึงปฏิบัติต่อกัน จากหลักการดังกล่าวนี้ จึงทำให้เกิดแนวคิดในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษ

ชี้ นมาว่า การลงโทษไม่เพียงแต่จะต้องสามารถป้องกันสังคมจากการทำความผิดได้ แต่การลงโทษจะต้องไม่มีลักษณะทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นการขัดต่อสิทธิมนุษยชน และสิทธิดังกล่าวจะต้องได้รับความคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่แบ่งแยกเพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือภาษาใด ๆ ทั้งสิ้น

แนวความคิดในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการลงโทษดังกล่าว ส่งผลให้มีการปฏิรูประบบการลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้สอดคล้องกับหลักความยุติธรรมและมนุษยธรรม ทำให้การลงโทษและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดมีมนุษยธรรมมากขึ้น มีการผลักดันให้ใช้ระบบลงโทษจำคุกแก่ผู้กระทำความผิดทดแทนวิธีการลงโทษในลักษณะที่เป็นการกระทำทารุณอื่น ๆ ที่มีมาแต่เดิมโดยสิ้นเชิง รวมทั้งได้มีการปรับปรุงสถานที่ลงโทษให้ถูกสุขลักษณะด้วย

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในด้านต่าง ๆ ไว้หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ ซึ่งตามมาตรา 32 วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า “การทรมานทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้” และ

มาตรา 39 บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

นอกจากการควบคุมในคดีอาญาก็มีการควบคุมอย่างอื่น ๆ ด้วย ความหมายของการควบคุมจึงมีอยู่ 2 ด้านคือ²

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 39

การควบคุมทางอาญา คือ การที่บุคคลถูกกักตัวหรือจำกัดเสรีภาพอย่างสำคัญโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจในทางอาญา (Miranda v Arizona, 384 U.S. 436, 1966) คำว่ากักตัวอย่างสำคัญ หมายความว่าต้องเอาตัวไว้ไม่ใช่เพียงให้อยู่เฉยๆ อย่างเคลื่อนไหว

การควบคุมทางบริหาร คือ การกักตัวบุคคลโดยเจ้าพนักงานที่มีอำนาจเพื่อวัตถุประสงค์ในทางบริหาร เช่น วัตถุประสงค์เพื่อการสงเคราะห์ วัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดรักษา เป็นต้น

เมื่อพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 มีวัตถุประสงค์สำคัญคือการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เพื่อให้กลับตนเป็นคนดีและกลับเข้าอยู่กับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขโดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติดอีกต่อไป โดยกฎหมายนี้ ได้มีหลักการสำคัญคือการมองว่าผู้เสพยาหรือผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วย มิใช่อาชญากรตามปกติ และควรที่จะนำบุคคลเหล่านี้ไปรับการบำบัดฟื้นฟูเพื่อให้หายจากสภาวะการเสพยาหรือติดยาเสพติด โดยการบังคับให้เข้ารับการบำบัดรักษา การควบคุมตัวตามพระราชบัญญัตินี้ จึงถือเป็นการควบคุมทางบริหารซึ่งอาศัยอำนาจตามกฎหมายของฝ่ายบริหาร ถือว่าเป็นการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดเพื่อบำบัดฟื้นฟู จึงไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพอันขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ส่วนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญานี้ ถือเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพและเป็นการใช้อำนาจกฎหมายอาญา และศาลเป็นผู้ออกคำสั่งหรือมีคำพิพากษาให้ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนั้น ก่อให้เกิดผลร้ายแก่บุคคล จึงถือเป็นโทษอย่างหนึ่ง หากจะนำการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญามาใช้แล้วจึงมีสถานะเป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญา

บทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญาของประเทศไทย ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ได้กำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดเอาไว้ 5 ประเภท คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน วิธีการอื่นที่กำหนดนอกเหนือไปจากบทบัญญัติแห่งมาตรา 18 จึงมิใช่โทษทางอาญาตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่อาจมีมาตรการบังคับ (sanction) ในลักษณะเดียวกันกับโทษทางอาญาได้

² จิรนิติ หะวานนท์. สิทธิทางวิธีพิจารณาความอาญาตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน 2544.

เมื่อพิจารณาถึงการลงโทษผู้กระทำความผิดของประเทศไทยในปัจจุบันแล้ว จะเห็นได้ว่าสภาพสังคมที่เจริญก้าวหน้าได้ส่งผลต่อการประกอบอาชญากรรมที่ได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ในขณะที่ประเภทของโทษอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 มีอยู่ 5 สถาน คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ซึ่งยังคงขาดความหลากหลาย และอาจไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดหรือลักษณะของการกระทำความผิดบางประเภทที่พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไป ทำให้โทษที่มีอยู่ไม่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ ซึ่งส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ โทษอาญาที่มีอยู่ในปัจจุบันยังคงมีปัญหาหรือข้อจำกัดในการบังคับใช้อยู่บางประการ ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. โทษประหารชีวิต นอกจากจะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องมนุษยธรรมแล้ว ยังเป็นโทษไม่อาจแก้ไขเยียวยาได้ หากเกิดความผิดพลาดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม
2. โทษจำคุก มีปัญหาด้านงบประมาณที่ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการดูแลผู้ต้องขัง ปัญหาความแออัดยัดเยียดในเรือนจำ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลและการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง นอกจากนี้ โทษจำคุกยังส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและจิตใจของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะผู้ที่ถูกคุมขังในเรือนจำเป็นครั้งแรก ซึ่งทำให้การกลับคืนสู่สังคมภายหลังมีการปล่อยตัวเป็นไปได้ยาก และมีโอกาสกลับมาก่อทำผิดซ้ำ อีก
3. โทษกักขัง เป็นโทษอาญาที่ไม่ได้นำมาใช้เป็นโทษโดยตรง หากแต่นำมาใช้แทนโทษประเภทอื่น เช่น การกักขังแทนการจำคุกระยะสั้น การกักขังแทนค่าปรับ หรือนำมาใช้ในกรณีไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่ริบ การกักขังกรณีไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ เป็นต้น และลักษณะของโทษกักขังก็ขาดสภาพของความเป็นผลร้ายที่ชัดเจน อีกทั้งยังมีปัญหาความไม่สะดวกในการควบคุมดูแลของผู้บังคับใช้กฎหมายด้วย
4. โทษปรับ มีปัญหาเกี่ยวกับการไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีฐานะทางการเงินดี เนื่องจากผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อการบังคับโทษปรับ และมีแนวโน้มที่จะกระทำความผิดซ้ำ อีกในภายหน้า ประกอบกับการที่สังคมเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้อัตราโทษปรับตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายหลายฉบับไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของโทษปรับที่ไม่อาจสร้างความเกรงกลัวให้แก่ผู้กระทำความผิดได้ แต่ในทางตรงกันข้าม ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีฐานะยากจน ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ ก็ต้อง

เปลี่ยนโทษเป็นกักขังแทนค่าปรับ ซึ่งไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษปรับที่มุ่งบังคับเอากับ
ทรัพย์สิน มิใช่เสรีภาพของผู้ กระทำความผิด

5. โทษริบทรัพย์สิน การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด มีข้อจำกัดใน
การบังคับโทษ เนื่องจากในทางปฏิบัติมีการใช้โทษริบทรัพย์สินในแนวทางที่แคบเกินไป และในกรณี
ที่ทรัพย์สินถูกแปรรูปหรือเปลี่ยนสภาพไป ก็ไม่อาจริบทรัพย์สินดังกล่าวได้

การที่ประเภทของโทษทางอาญาที่ใช้ในประเทศไทยในปัจจุบันยังขาดความหลากหลายและ
มีปัญหาอยู่หลายประการตามที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ทำให้ผู้พิพากษาได้ใช้ดุลยพินิจในการลงโทษ
ค่อนข้างจะจำกัดมาก โดยเฉพาะดุลยพินิจในการเลือกใช้วิธีการลงโทษแบบต่างๆ หรือการใช้
มาตรการเลี้ยงโทษจำคุก เป็นผลให้มีการนำโทษจำคุกมาใช้เป็นจำนวนมาก แม้ในปัจจุบันจะมีการ
ใช้มาตรการรอลงอาญาโดยมีการคุมประพฤติเพิ่มมากขึ้น แต่โทษจำคุกก็ยังเป็นมาตรการที่ถูก
นำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย เพราะยังมีผู้ กระทำความผิดอีกจำนวนมากที่ไม่สมควรจะใช้โทษจำคุกที่หลง
เข้ามาในระบบเรือนจำ เพียงเพราะกฎหมายของไทยยังขาดมาตรการที่เป็นทางเลือกอื่นๆ โดยเฉพาะ
มาตรการกึ่งควบคุมที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการคุมประพฤติกับมาตรการจำคุก เพราะมาตรการที่เป็น
ทางเลือกแทนการจำคุกอื่นๆ ที่มีอยู่ในขณะนี้ ยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ และเพราะโทษจำคุกเป็น
โทษขอดนิยมนี่ง่ายต่อการนำมาใช้ปฏิบัติต่อคดีทุกประเภท

เรือนจำจึงเป็นที่รวมของผู้ กระทำความผิดที่เป็นคนร้ายและผู้ ที่พลั้ง พลาด และเกิดปัญหาผู้ ต้องขัง
ล้นเรือนจำ ในขณะที่อัตราความจุปกติของเรือนจำทั่วประเทศในขณะนี้ มีอยู่เพียง 80,000 คน แต่
เรือนจำต่างๆ ต้องรับคุมขังผู้ ต้องขังประเภทต่างๆ ถึง 164,232 คน และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น อีก
โดยเพิ่มขึ้น เฉลี่ยเดือนละ 4,500 คน ประมาณว่าในเดือนเมษายน 2542 จะมีผู้ ต้องขังเพิ่มขึ้น ถึง
200,000 คน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าจำนวนผู้ ต้องขังได้เพิ่มมากขึ้น น้อย่างรวดเร็ว ในอัตราถึงปีละ 30,000 คน
และหากพิจารณาจากสถิติแนวโน้มในรอบ 40 ปีที่ผ่านมา จำนวนผู้ ต้องขังได้เพิ่มมากขึ้น โดยตลอด
ยกเว้นในบางปีที่มีการพระราชทานอภัยโทษซึ่งทำให้จำนวนผู้ ต้องขังลดลงไปบ้าง แต่ไม่นานก็กลับ
เพิ่มขึ้น นอากิ

³ นที จิตสง่าง.แนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติต่อผู้ กระทำความผิดในประเทศไทยวิกฤตยุติธรรมกับ
นวัตกรรมใหม่ในการบริหารงานยุติธรรมและการลงโทษผู้ กระทำความผิด ธันวาคม 2541

การเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขังดังกล่าว ก่อให้เกิดความแออัดยัดเยียดในเรือนจำ ทำให้ผู้ต้องขังต้องนอน กิน และถ่ายอย่างแออัด สถานที่นอนคับแคบ ต้องดัดแปลงใช้อาคารสถานที่อื่นๆที่มีอยู่ในเรือนจำ เช่น โรงงาน เรือนพยาบาล เป็นเรือนนอน ผู้ต้องขังจำนวนมากต้องว่างงานเนื่องจากไม่มีสถานที่ฝึกงานเพียงพอที่จะจ่ายให้ ทำให้ผู้ต้องขังคิดฟุ้งซ่านและคิดหลบหนีออกจากเรือนจำ อันเป็นกรณีที่เกิดขึ้น นอญู่เป็นระยะๆ นับตั้งแต่วางต้นปี 2541 เป็นต้นมา ในภาวะเช่นนี้ เจ้าหน้าที่เรือนจำไม่สามารถดูแลผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งไม่สามารถจะปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากสถานที่แออัด และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้น

ในทางตรงข้าม ผู้กระทำผิดในคดีเล็กน้อยที่ไม่มีสันดานเป็นผู้ร้าย ผู้เสพยาเสพติด หรือผู้ทำผิดพลั้งพลาดที่ไม่ร้ายแรง ควรใช้วิธีการปฏิบัติที่เป็นทางเลือกอื่นๆ แทนโทษจำคุก ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น การใช้วิธีเบี่ยงเบนไปจากกระบวนการยุติธรรม (Diversion) หรือการใช้โทษปรับ การชะลอการฟ้อง การรอลงอาญาโดยมีการคุมประพฤติ การมอบตัวผู้กระทำผิดให้อยู่ในความดูแลของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เหมาะสม การควบคุมตัวไว้ที่บ้าน การควบคุมตัวที่สถานควบคุมในชุมชน การฝึกแบบค่ายทหาร (Boot Camp) การทำงานสาธารณะ การจำคุกวันหยุด การชดเชยความเสียหายให้ผู้เสียหาย และนวัตกรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดแบบก้าวหน้าอื่นๆ อีกมากจึงควรที่จะต้องมีโทษหรือมาตรการทางอาญาอื่นที่สามารถลดปัญหาที่เกิดจากการใช้โทษในลักษณะเดิม และในขณะเดียวกันก็สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้ เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ศาลในการนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดและลักษณะของการกระทำความผิด อันจะทำให้การลงโทษมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น จึงควรให้มีการนำการควบคุมตัวในค่ายทหาร (Correctional Boot Camp) อันเป็นวิธีการลงโทษผู้กระทำความผิดแนวใหม่มาใช้ เพื่อสร้างสมดุลของการลงโทษ (Sanctions) การบำบัดฟื้นฟู (Treatment) และการสอดส่องดูแล (Supervision) ต่อผู้กระทำความผิดไปพร้อมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่ต้องมาดูแลรับผิดชอบผู้กระทำความผิด และเป็นทางเลือกเบี่ยงเบนผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมเพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดมีมลทินติดตัว ทั้งยังให้โอกาสผู้กระทำความผิดนั้นกลับไปใช้ชีวิตตามปกติในชุมชน ประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวเช่นเดิม

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารในต่างประเทศนั้น มีสถานะเป็นโทษ ที่เรียกว่า มาตรการลงโทษระดับกลางที่ค่อนข้างรุนแรง ดังนั้นหากมีการจัดลำดับเป็นโทษทางอาญาประเภทหนึ่งแล้ว ที่ต้องมีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 แล้ว เมื่อมีการจัดเรียงลำดับชั้นของโทษตามความเป็นผลร้ายต่อผู้กระทำความผิด การทำควบคุมตัวในค่ายทหารควรเป็นโทษทางอาญาที่อยู่ในลำดับต่ำกว่าการจำคุก แต่อยู่สูงกว่ากักขัง และปรับ เนื่องจากการควบคุมตัวไว้ในค่ายทหารทำให้บุคคลนั้น ขาดเสรีภาพ จึงมีลักษณะที่หนักกว่าโทษปรับและโทษกักขัง

ผู้ทำวิทยานิพนธ์เห็นว่า การกำหนดให้การทำควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นโทษทางอาญาอีกประเภทหนึ่งนั้น จะทำให้มีข้อจำกัดในการใช้มาตรการดังกล่าวอย่างมาก เนื่องด้วยลำดับชั้นของโทษนั้น การทำควบคุมตัวในค่ายทหารไม่ควรนำมาใช้กับความผิดทางอาญาร้ายแรงที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษไว้ค่อนข้างสูง ซึ่งควรจะลงโทษด้วยการจำคุกผู้กระทำความผิด เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษและตอบสนองต่อความรู้สึกของผู้เสียหายหรือคนในสังคม เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการทำควบคุมตัวในค่ายทหาร เห็นได้ว่าเป็นมาตรการลงโทษที่มุ่งเน้นไปที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ดังนั้นจึงควรถูกนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ไม่มีความชั่วร้ายโดยสันดาน ซึ่งได้กระทำความผิดเป็นครั้งแรกหรือพลังพลาดในคดีอาญาเล็กน้อยที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษเทียบเท่ากับโทษปรับ หรือต่ำกว่า หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าทำให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้รู้สำนึกมากกว่าการลงโทษปรับ ศาลก็จะลงโทษโดยให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารได้ทันที เนื่องจากการทำควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นโทษทางอาญาประเภทหนึ่งในลำดับที่ต่ำกว่าการลงโทษปรับจึงนำมาแทนการลงโทษปรับได้ (ซึ่งกรณีดังกล่าวแตกต่างจากการทำควบคุมตัวในค่ายทหารที่เป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติในกรณีที่ศาลสั่งให้มีการรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ)

ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงมีความเห็นว่า การควบคุมตัวในค่ายทหารควรถูกกำหนดให้เป็นโทษทดแทน (Substitute Punishment) หรือมาตรการเสริมเสมือนเป็นโทษระดับกลาง ดังเช่นที่บัญญัติในกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ กรณีที่ศาลจะลงโทษชนิดหนึ่งแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งถือเป็นโทษหลัก ศาลสามารถเปลี่ยนโทษชนิดนั้น เป็นโทษชนิดอื่นแทน เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด ดังนั้นโทษทดแทนจึงไม่ใช่โทษลำดับแรกที่ศาลจะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิด แต่ศาลจะนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุกหรือโทษปรับซึ่งเป็นโทษหลักหรือโทษลำดับแรก เมื่อศาลพิจารณาจาก

พฤติกรรมแห่งความผิด ตลอดจนประวัติส่วนตัวของผู้กระทำความผิดแล้วเห็นว่าผู้กระทำความผิดนั้นไม่เหมาะสมที่จะถูกลงโทษจำคุก ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์มากกว่าการกำหนดให้เป็นโทษทางอาญาในลำดับแรกเลย นอกจากนี้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์เห็นว่าศาลควรสามารถสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารประกอบการลงโทษจำคุกหรือกักขังได้ด้วย ดังเช่นกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เป็นการบังคับโทษนอกเรือนจำ เมื่อมีการจำคุกหรือกักขังไประยะเวลาหนึ่งแล้ว เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ๆ ฟันฟูจิตใจหรือแก้ไขผู้กระทำความผิดบางประเภทหรือป้องกันสังคม

ดังนั้น การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารรูปแบบที่เป็นโทษทดแทนนี้ (Substitute Punishment) ถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการควบคุมตัวไว้ในค่ายทหารที่แตกต่างหากจากการเป็นการควบคุมตัวเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ตามพระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

เมื่อมีการกำหนดให้การควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นมาตรการเสริม หรือโทษทดแทน (Substitute Punishment) ที่ศาลสามารถใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดได้ จะเกิดประเด็นพิจารณาว่าการให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารดังกล่าวจะเป็นการสร้าง “มลทิน” ต่อตัวผู้เสียหายหรือไม่ เนื่องจากคนส่วนใหญ่ เมื่อกล่าวถึง “โทษ” แล้วมักรู้สึกว่าเป็นผลร้ายที่มีความรุนแรง ในส่วนนี้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์เห็นว่า การสร้างตราบาปหรือมลทินแก่ผู้กระทำความผิด คือ การนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่เป็นการบังคับเอาภัยสุขภาพของผู้กระทำความผิดโดยกักตัวเอาไว้ในเรือนจำ ก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้กระทำความผิด เพราะทำให้เขาต้องถูกจำกัดอยู่ในที่แคบ ให้ปฏิบัติกิจกรรมซ้ำ ๆ ซาก มีข้อบังคับต่างๆ คอยบีบคั้นจิตใจมากมายทำให้ผู้ถูกลงโทษรู้สึกต่ำต้อย ขาดความนับถือในตัวเอง⁴ นอกจากนี้ ยังเป็นการทำให้เกิดการเรียนรู้ การกระทำความผิดระหว่างกัน และมีโอกาสกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ๆ อีก ซึ่งอาจสามารถอธิบายได้จากทฤษฎีตราหน้า (Labeling Theory) ได้ว่า บุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกมากนั้น มักถูกตราหน้าจากสังคมว่าเป็นคนผิดและไม่ยอมรับคนประเภทนี้ กลับเข้าสู่สังคมใหม่ ไม่ยอมคบค้าสมาคม หรือรับเข้ามาประกอบอาชีพในองค์กร ดังนั้น จึงอาจนำไปสู่การกระทำความผิดซ้ำ ๆ ได้อีกแต่การให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัว

⁴ อรรถนพ ชูบารุง. ทฤษฎีอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2527.

⁵ เล่มเดียวกัน, หน้า 105.

ในค่ายทหารไม่เป็นการสร้าง “มลทิน” ต่อตัวผู้กระทำความผิด เนื่องจาก “มลทิน” ไม่ได้เกิดจากกระบวนการดำเนินคดีทางอาญาของรัฐ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องกระทำเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น แต่มลทินเกิดจากกระบวนการรับโทษในเรือนจำ การทำควบคุมตัวในค่ายทหารไม่ได้ตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม แต่ให้เขาได้อาศัยอยู่ในสังคม และทำงานบริการแก่สังคม เพื่อชดใช้ความเสียหายที่ตนได้ก่อขึ้น เพื่อให้สังคมยังเห็นคุณค่า พร้อมทั้งจะให้ภัย และยอมรับเขามากขึ้นด้วย

ตัวอย่างของการกำหนดให้การทำควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นมาตรการเสริม หรือโทษทดแทน (Substitute Punishment) ที่ศาลสามารถใช้ลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เช่น จำเลยถูกศาลพิพากษาให้จำคุกเป็นระยะเวลา 3 ปี แต่จำเลยไม่เคยทำความผิดมาก่อนแต่ไม่อยู่ในเงื่อนไขที่ศาลจะสั่งรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษ หากศาลพิพากษาให้จำคุก การจำคุกจำเลยดังกล่าวไม่เกิดประโยชน์ใดๆแก่การควบคุมตัวไว้ในค่ายทหารเป็นโทษทดแทน (Substitute Punishment) หรือโทษระดับกลาง เนื่องจากการจำคุกเป็นโทษที่หนักเกินไป อีกทั้งโทษที่ได้รับนั้นก็ไม่อยู่ในเงื่อนไขของการคุมประพฤติหรือการรอกการลงโทษ ควรจะมีโทษที่มีระดับความรุนแรงอยู่ตรงกลาง โดยให้ศาลพิพากษาให้ผู้กระทำความผิดไปควบคุมตัวในค่ายทหารแทน จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิด และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในเรื่องการลงโทษผู้กระทำความผิดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้สังคมรู้สึกว่าการกระทำผิดได้รับโทษจากการกระทำผิดของตน ซึ่งมีความเหมาะสมและไม่รุนแรงเท่ากับการจำคุกในเรือนจำ

เมื่อได้ศึกษาถึงสถานะทางกฎหมายของการควบคุมตัวในค่ายทหารในคดีอาญาที่ปรากฏในประเทศต่างๆแล้ว ผู้เขียนจะวิเคราะห์แนวทางการนำวิธีการควบคุมตัวในค่ายทหารมาใช้กับความผิดในคดีอาญาในประเทศไทย ในหัวข้อนี้ จะพิจารณาในประเด็นที่สำคัญ ทั้งในด้านหลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ หน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลหรือบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้เป็นทางเลือกของศาลในการพิพากษาตัดสินคดี สามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสมและกว้างขวางขึ้น ซึ่งจะมีประสิทธิภาพในการแก้ไขผู้กระทำผิด ตลอดจนจินตนาการประโยชน์ทั้งต่อผู้เสียหายชุมชน และสังคมดังนี้

4.2 หลักเกณฑ์ของการนำการควบคุมตัวในค่ายทหารมาใช้ในคดีอาญาของประเทศไทย

หากประเทศไทยจะนำการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารมาใช้นอกจากในคดีอาญาเสพติดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันแล้ว ต้องมีการวิเคราะห์ต่อไปว่าควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการนำมาใช้อย่างไรบ้าง

4.2.1 ประเภทความผิดที่จะใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายอาญาสารบัญญัติ (Substantive Criminal Law) ทั้งในระบบกฎหมายสหรัฐและระบบกฎหมายมลรัฐ จะจำแนกประเภทความผิดออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ Felony และ Misdemeanor (บางรัฐอาจจำแนกความผิดเล็กน้อยซึ่งไม่มีโทษจำคุกโดยเรียกว่า Infraction, Violation หรือ Petty Offences) การจำแนกความผิดอาญาดังกล่าวจะอาศัยโทษตามกฎหมายของความผิดนั้นๆ กล่าวคือ โดยส่วนใหญ่ Felony จะหมายถึงความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิตหรือจำคุกเกินกว่า 1 ปี (คือ ตั้งแต่ 1 ปี 1 วัน ขึ้นไป) ส่วนความผิดที่มีโทษอัตราจำคุกตั้งแต่ 1 ปีลงมาหรือมีอัตราโทษที่เบากว่าโทษจำคุก เช่น ปรับ เป็นต้น จะเรียกว่า Misdemeanor ทั้งนี้ การจำแนกความผิดออกเป็น 2 ประเภทดังกล่าวจะเป็นการจำแนกในเบื้องต้นเท่านั้น ในรายละเอียดของ Felony และ Misdemeanor อาจจำแนกออกเป็นประเภทย่อยๆ อีก เช่น Felony อาจจำแนกออกได้เป็น Class A,B,C,D หรือ 1st 2nd 3rd 4th Degree ส่วน Misdemeanor ก็อาจจำแนกออกได้เป็น Gross Misdemeanor และ Petty Misdemeanor เป็นต้น

การแบ่งแยกประเภทความผิดออกเป็น Felony และ Misdemeanor นี้ มีประโยชน์ประการแรกในการจำแนกเขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดี โดยส่วนใหญ่แล้วคดีอาญาประเภท Felony จะตั้งต้นคดีที่ศาลซึ่งการดำเนินการโดยรัฐบาลท้องถิ่นของมลรัฐนั้นๆ และจะใช้ผู้พิพากษาอาชีพเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนคดีประเภท Misdemeanor จะขึ้นศาลที่กระจายอยู่ทั่วไปในท้องถิ่น (County) แต่ละท้องถิ่น ซึ่งจะมีผู้พิพากษาที่ไม่ใช่ผู้พิพากษาอาชีพ เรียกว่า Magistrate เป็นผู้ดำเนินการ ส่วนประโยชน์ประการที่สองก็คือ เนื่องจากการจำแนกประเภทความผิดนั้นใช้อัตราโทษในการจำแนกจึงมีผลในเรื่องสถานที่บังคับโทษด้วยกล่าวคือ หากเป็นความผิดที่ศาลลงโทษแบบ Felony จำเลยจะ

ถูกส่งตัวไปคุมขังในเรือนจำซึ่งดำเนินการโดยรัฐบาลมลรัฐ(State Penitentiary) แต่ถ้าศาลลงโทษแบบ Misdemeanor คือ จำคุกตั้งแต่ ปีลงมา จำเลยจะถูกส่งไปคุมขังในคุกของท้องถิ่น(Jail)⁶

กฎหมายอาญาสารบัญญัติในประเทศสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่แล้วจะบัญญัติการกระทำที่เป็นความผิดและอัตราโทษสำหรับความผิดนั้นๆไว้ในมาตราเดียวกัน ซึ่งอัตราโทษของแต่ละความผิดก็จะแตกต่างกันไปตามความร้ายแรงของความผิด (severity / gravity) อัตราโทษสูงที่สุดในระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกาก็คือ โทษประหารชีวิต (สำหรับบางรัฐที่ยังไม่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต) โทษที่รุนแรงในระดับรองลงไปและเป็นรูปแบบที่ใช้เป็นหลักในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ โทษจำคุก

ในการกำหนดโทษจำคุกนั้น ศาลอาจกำหนดโทษจำคุกแล้วรอการลงโทษไว้โดยกำหนดเงื่อนไขให้คุมประพฤติก็ได้ แต่การคุมประพฤติในประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นมาตรการที่ศาลกำหนดได้โดยไม่ต้องวางโทษจำคุกก่อน (เทียบได้กับการรอการกำหนดโทษ) ทั้งนี้ การคุมประพฤตินี้ถือเป็นสภาพบังคับในทางอาญาที่ศาลนำมาใช้มากพอๆกับการจำคุก ส่วนโทษที่ใช้รองจากโทษจำคุกซึ่งศาลไม่ค่อยให้ความสำคัญมากนัก คือ โทษปรับ นอกจากโทษปรับแล้ว การใช้ค่ายทหาร (Boot camp) ซึ่งเป็นการลงโทษระดับกลางรูปแบบหนึ่งก็ได้ถูกนำมาใช้

ในประเทศแคนาดาก็เช่นเดียวกันความผิดที่มีโทษจำคุกน้อยกว่า 2 ปีลงมาจะอยู่ในอำนาจของรัฐบาลมลรัฐ ซึ่งศาลของรัฐบาลมลรัฐมีอำนาจส่งคนเข้าไปควบคุมตัวในค่ายทหารได้

ประเด็นที่ว่า จะบังคับใช้มาตรการควบคุมตัวในค่ายทหารกับความผิดประเภทใดบ้าง ในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยสภาพของการควบคุมตัวในค่ายทหารแล้วสามารถใช้ได้กับการกระทำ ความผิดเกือบทุกประเภท แต่ส่วนใหญ่จะนำมาใช้กับคดีที่ไม่ร้ายแรงที่ผู้กระทำผิดสามารถแก้ไขฟื้นฟูเพื่อกลับเข้าสู่สังคมได้โดยพิจารณาจากโทษจำคุกที่จะลงคือเป็นโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 7 ปี ศาลอาจสั่งให้มาควบคุมตัวในค่ายทหารหลังจากคำคุกมาแล้วระยะหนึ่งแล้วมาควบคุมในค่ายทหารก่อนปล่อยตัวก็ได้ เนื่องจากระบบการกำหนดโทษในปัจจุบันได้นำมาตรการคุมประพฤตินำมาใช้ใน

⁶ สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรมกำหนดขึ้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา.(กรุงเทพมหานคร ,2551), 115.

รูปแบบต่างๆซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบหลัก คือ การใช้มาตรการคุมประพฤติในฐานะที่เป็น มาตรการเลี้ยงโทษจำคุก และการใช้มาตรการคุมประพฤติประกอบการลงโทษจำคุก

ส่วนในประเทศไทยประมวลกฎหมายอาญานั้นมิได้จำแนกประเภทของความผิดเอาไว้ ดังเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาหรือประเทศอังกฤษ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เห็นว่า การให้ควบคุมตัวใน ค่ายทหารนั้น อาจอยู่ในดุลพินิจของศาลโดยดูจากอัตราโทษจำคุกที่ไม่สูงมาก เช่น โทษจำคุกไม่เกิน ปี อาจกำหนดให้ถูกควบคุมตัวในค่ายทหารประกอบการลงโทษจำคุกหรือเลี้ยงโทษจำคุก

อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่มี การจำกัดประเภทของความผิดที่ศาลสามารถสั่งให้ควบคุมตัวใน ค่ายทหารได้ แต่ก็ควรมีการกำหนดอัตราโทษจำคุกขึ้นสูงที่ศาลจะสามารถให้ผู้กระทำความผิดถูก ควบคุมตัวในค่ายทหารได้ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดอาญาแผ่นดินที่ได้กระทำความผิดอันก่อให้เกิดผล เสียหายที่ร้ายแรงจนเกินไป หรือเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ต้องได้รับโทษอย่างสาสมกับความผิดที่ เขาได้กระทำลง และเพื่อป้องกันสังคมด้วย เพราะการกำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิด อาญาร้ายแรงมากเข้าไปอยู่ในค่ายทหาร ในบางครั้งไม่อาจทำให้ผู้กระทำความผิดนั้น ซัดสลาย ทั้ง ยังสร้างภาระแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลให้ทำงานครบตามเงื่อนไขของศาลอีกด้วย ดังนั้น ผู้ทำวิทยานิพนธ์มีความเห็นว่า เมื่อมีการกำหนดให้การควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นมาตรการ เสริม หรือโทษทดแทน (Substitute Punishment) ที่ศาลสามารถใช้เป็นทางเลือกแทนการลงโทษ ปรับหรือจำคุก

การให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารควรนำหลักการรอกการลงโทษหรือการคุม ประพฤติตาม มาตรา 56 แห่งประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ ในกรณีที่ศาลจะใช้ดุลพินิจว่าจะ ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนั้นไว้ในค่ายทหารหรือไม่นั้น เป็นกรณีที่ศาลพิจารณาจากพฤติการณ์คดี และ ประวัติของผู้กระทำความผิด ตลอดจนพฤติการณ์แวดล้อมแล้วเห็นว่า จำเลยได้กระทำความผิดจริง ไม่สมควรที่จะให้มีการรอกการลงโทษ หรือรอกการกำหนดโทษ แต่การกระทำความผิดของจำเลยนั้น มี เหตุผลอันสมควร ควรจะต้องมีการลงโทษจำเลยโดยใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการลงโทษจำคุก โดยการให้ผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัวในค่ายทหาร ดังนั้น การทำควบคุมตัวในค่ายทหารจึงอาจ นำมาใช้กับการกระทำความผิดที่มีพฤติการณ์ค่อนข้างรุนแรง ความเสียหายมาก แต่ไม่ควรนำการ ควบคุมตัวในค่ายทหารมาใช้ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก หรือเคยมีประวัติการ กระทำความผิดอื่นมาก่อนซึ่งไม่ใช่การกระทำความผิดโดยประมาทหรือลหุโทษ ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่

สมควรให้มีการลงโทษในชุมชนแทนการจำคุกได้อยู่ในตัว ซึ่งจุดนี้เองที่ทำให้การควบคุมตัวในค่ายทหารที่เป็นโทษทดแทนนั้นแตกต่างกับการควบคุมตัวในค่ายทหารที่เป็นการควบคุมตัวไว้ในชั้นก่อนฟ้อง ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

4.2.2 ประเภทบุคคลที่จะใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร

สำหรับประเทศไทย หากมีการกำหนดให้การทำควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นโทษทดแทน (Substitute Punishment) แล้ว บุคคลที่สามารถถูกสั่งให้ควบคุมตัวในค่ายได้ควรที่จะต้องได้รับการพิพากษาว่ามีความผิด และถูกกำหนดโทษทางอาญาก่อน แล้วศาลเปลี่ยนโทษดังกล่าวนั้นเป็นการให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหาร

เมื่อพิจารณาอายุของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กตามมาตรา 73 - 76 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งได้วางหลักไว้ว่า ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กที่จะต้องรับโทษทางอาญา คือ บุคคลที่มีอายุมากกว่า 15 ปีขึ้นไป แต่หากอายุไม่เกิน 20 ปีจะเป็นเหตุให้ศาลในการลดมาตราส่วนโทษนั้นได้ เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ตามมาตรา 75 และ 76 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ทำให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายว่า บุคคลผู้ที่มีอายุมากกว่า 15 ปีบริบูรณ์ กฎหมายถือเป็นผู้ที่มีความคิดเพียงพอและสามารถรู้ผิดชอบในการกระทำของตนเองแล้ว จึงควรที่จะได้รับโทษในทางอาญาได้ เพียงแต่ด้วยความเป็นเด็กซึ่งมีวุฒิภาวะยังไม่สูงนัก ระดับความรู้ผิดชอบชั่วดีของเด็กจึงยังด้อยกว่าผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ศาลจึงมีอำนาจและดุลพินิจในการกำหนดโทษตามมาตรา 18 โดยลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นได้ตามความเหมาะสมของผู้กระทำความผิดได้

ส่วนผู้กระทำความผิดที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปีบริบูรณ์ กฎหมายถือว่าหากได้กระทำการอันฝ่าฝืนต่อกฎหมายอาญา ก็ถือเป็นความผิด แต่เนื่องจากความเป็นผลร้ายของโทษทางอาญา ทำให้ไม่มีโทษใดที่เหมาะสมสำหรับบุคคลดังกล่าว ด้วยเหตุนี้เอง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 - 75 จึงกำหนดมาตรการพิเศษเอาไว้ปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กนั้น โดยเฉพาะ เช่น การว่ากล่าวตักเตือน การให้มีการส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรม เป็นต้น ซึ่งผู้ทำวิทยานิพนธ์เห็นว่ามาตรการที่ปฏิบัติต่อเด็กดังที่ได้ยกตัวอย่างไปนี้ ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะลงโทษ ทางอาญา ตามมาตรา 18 แต่มีวัตถุประสงค์ในการดัดนิสัย และฝึกอบรมเด็กให้กลับตัวเป็นคนดี มีความ

ประพจน์ที่ดีต่อไปในอนาคต ดังนั้นการให้ผู้กระทำความผิดที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปีบริบูรณ์ทำ
 ควบคุมตัวในค่ายทหารได้จึงย่อมเป็นการไม่ยุติธรรมและไม่เหมาะสม เนื่องจากผู้กระทำความผิดนั้น
 แม้ว่าจะต้องรับผลของการกระทำความผิดของตน แต่ก็ไม่ใช่การลงโทษทางอาญา เพราะกฎหมาย
 ได้กำหนดมาตรการพิเศษไว้เฉพาะแล้วนั่นเอง

อย่างไรก็ตามเกณฑ์อายุที่ให้เข้าควบคุมตัวในค่ายทหารขั้นต่ำ ในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ
 13 ปีและสูงสุดไม่เกิน 45 ปี ส่วนในประเทศอังกฤษจะใช้การควบคุมตัวในค่ายทหารกับเยาวชนอายุ
 ระหว่าง 18-21 ปีและในประเทศแคนาดาอายุระหว่าง 16-29 ปี แสดงให้เห็นว่าการควบคุมตัว
 ผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารของต่างประเทศนั้น ใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุไม่มากประกอบกับลักษณะ
 ของค่ายทหารสำหรับควบคุมตัวผู้กระทำความผิดนั้นมีลักษณะที่เป็นการฝึกฝนร่างกาย และปฏิบัติตนให้
 อยู่ในระเบียบวินัยเหมือนการฝึกทหาร

ดังนั้น ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงมีความเห็นว่า เมื่อมีการกำหนดให้การทำควบคุมตัวในค่ายทหาร
 เป็นโทษทดแทน (Substitute Punishment) ทางอาญาแล้ว ย่อมเป็นการเพิ่มทางเลือกในการลงโทษ
 ผู้กระทำความผิด ซึ่งเมื่อพิจารณาจากลักษณะของการให้ทำควบคุมตัวในค่ายทหารนั้น เห็นได้ว่า
 เป็นการให้ผู้กระทำความผิดต้องทำงานหรือใช้แรงงาน เพื่อการแก้ไขพฤติกรรม ดังนั้น จึงควร
 กำหนดให้อายุขั้นต่ำของผู้กระทำความผิดที่สามารถถูกสั่งให้ทำควบคุมตัวในค่ายทหารได้จะต้องไม่
 เด็กจนเกินไป และเนื่องจากการเป็นมาตรการเสริมที่นำมาใช้แทนโทษจำคุก ผู้กระทำความผิดจึง
 ต้องมีความผิดและต้องได้รับโทษตามกฎหมายอยู่แล้ว จึงสามารถถูกสั่งให้ทำควบคุมตัวในค่าย
 ทหารได้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์จึงมีความเห็นว่าผู้กระทำความผิดที่สามารถบังคับใช้การควบคุมตัวในค่าย
 ทหารได้ จะต้องมีความมากกว่า 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปเท่านั้น เพราะกฎหมายอาญาถือว่าบุคคลดังกล่าว
 มีความรู้ผิดชอบ ซึ่งกฎหมายสามารถลงโทษบุคคลดังกล่าวได้ อีกทั้งยังมีสรีระทางร่างกายที่มีความ
 พร้อมในการทำงานแล้ว และควรมีความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ เป็นผู้กระทำความผิดที่สามารถปฏิบัติ
 ตามคำสั่งได้ ไม่เป็นผู้มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพไม่เป็นผู้เจ็บป่วย หรือโรคติดต่อร้ายแรง และไม่
 เป็นผู้ที่มีจิตบกพร่องหรือมีอาการแทรกซ้อนทางจิตประสาทหรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความ
 เสียหายต่อบุคคลอื่นหรือหน่วยงาน ก็ไม่สมควรที่จะถูกสั่งให้ทำควบคุมตัวในค่ายทหาร เช่น เป็นผู้
 กระทำความผิดอาญาโดยใช้กำลังอย่างรุนแรงหรือเป็นผู้ที่มีประวัติการทำผิดทางเพศหรือกระทำ

อนาจารต่าง ๆ ด้วยความวิปริตทางเพศ ซึ่งไม่สามารถทำควบคุมตัวในค่ายทหารประเภทนั้นได้ โดยก่อนเข้าควบคุมตัวจะต้องมีการตรวจสุขภาพร่างกายและจิตใจโดยแพทย์ละนักจิตวิทยาเสียก่อน

4.2.3 ความยินยอมของผู้กระทำความผิดในคำสั่งให้ใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร

วิธีการบำบัดผู้ติดยาเสพติดในสถานที่ควบคุมตามระบบราชทัณฑ์ดั้งเดิมก็คือการใช้กฎระเบียบอย่างเข้มงวด และการฝึกวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะได้รับอิสรภาพ โดยตั้งสมมติฐานที่ว่า ถ้าผู้ถูกควบคุมปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสั่งของเจ้าหน้าที่แล้ว ผู้ถูกควบคุมจะกลายเป็นพลเมืองดีต่อไป หากแข็งขืนไม่ปฏิบัติตามกฎที่ได้วางไว้ก็จะกลายเป็นปรปักษ์ต่อระบบราชทัณฑ์ หรือเป็นศัตรูกับสมาชิกคนอื่นที่อยู่ในเรือนจำหรือสถานฝึกอบรม ดังนั้นผู้ติดยาเสพติดจึงเรียนรู้อย่างรวดเร็วถึงวิธีการที่จะเอาตัวรอดด้วยการทำตนเป็นคนดี ประพฤติถูกต้องตามกฎหมาย แต่จิตใจเต็มไปด้วยความเกลียดชัง และหมดความเชื่อถือในตัวเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หรือพนักงานควบคุม

ระบบการบำบัดผู้ติดยาเสพติดในสถานที่ควบคุมตามแบบดั้งเดิมจึงมีแต่ความเป็นระเบียบที่ฉาบไว้ภายนอกอย่างผิวเผิน แต่ลึกลงไปภายในจิตใจของผู้ติดยาเสพติดยังมิได้รับการเยียวยาแก้ไข บุคคลเหล่านี้ เรียนรู้ แต่วิธีการที่จะเอาตัวรอดเพื่อให้หลุดพ้นจากสถานที่ควบคุมให้เร็วที่สุด แม้ว่าจะต้องใช้เล่ห์เหลี่ยมหรือความตลบตะแลงโคงก็ตาม

ด้วยเหตุนี้ จึงมีแนวความคิดใหม่ในการนำระบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (Rehabilitation) เข้าไปใช้ในสถานที่ควบคุม ไม่ว่าจะเป็นเรือนจำ หรือสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนก็ตาม เช่น โครงการ Stay'n Out ที่ทางกรมราชทัณฑ์และแผนกสารเสพติดของรัฐนิวยอร์ก ได้ทำสัญญาว่าจ้างแบบปีต่อปีให้ New York Therapeutic Communities, Inc. อันเป็นบริษัทเอกชนจัดทำโปรแกรมบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดในเรือนจำชาย Arthur Hill บนเกาะ Staton และในเรือนจำหญิง Bayview บนเกาะ Manhattan นครนิวยอร์ก นับตั้งแต่นั้นมา ซึ่งเป็นแบบอย่าง

ให้เรือนจำอื่นได้นำไปเป็นตัวอย่างในการใช้ระบบบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดซึ่งอยู่ในสถานที่ควบคุม

7

ในประเทศไทยก่อนปี พ.ศ.2545 ประเทศไทยมีการนำระบบบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษมาใช้เพียงสองระบบ คือ ระบบต้องโทษและระบบสมัครใจ ต่อมานับตั้งแต่พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2545 ระบบบังคับบำบัดได้ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในบางพื้นที่เมื่อวันที่ มีนาคม 2546 โดยกรมคุมประพฤติ สังกัดกระทรวงยุติธรรม ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นหน่วยงานหลักในการนำนโยบายการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ไปดำเนินการ ซึ่งกรมคุมประพฤติได้รับผิดชอบนำนโยบายฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดดังกล่าวไปปฏิบัติงานแบบพหุภาคีร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุด ศาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ สังกัดกระทรวงกลาโหม กรมการปกครอง สังกัดกระทรวงมหาดไทย กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต สังกัดกระทรวงสาธารณสุข กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สังกัดกระทรวงยุติธรรม และจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายดังกล่าว โดยการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูฯ เป็นการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายภายใต้การดูแลของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบแทนคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

การควบคุมตัวตามพระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดมีแตกต่างจากโทษทางอาญาที่ถือเป็นการตอบแทนที่รัฐกระทำต่อผู้กระทำความผิด มีสภาพบังคับเด็ดขาดโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้กระทำความผิดก่อน หากประเทศไทยกำหนดให้การควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นมาตรการเสริม หรือโทษทดแทน (Substitute Punishment) เช่นเดียวกับประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งในประเทศดังกล่าวจะใช้มาตรการนี้ได้ก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากผู้กระทำความผิดเสียก่อน แต่ผู้ทำวิทยานิพนธ์มีความเห็นว่า แม้สถานะทางกฎหมายของการควบคุมตัวในค่ายทหารแม้จะไม่ได้เป็นโทษหลักที่ศาลใช้เป็นลำดับแรกในการลงโทษผู้กระทำความผิด แต่การควบคุมตัวในค่ายทหาร

⁷ วิชา มหาคุณ, การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสร้างเครือข่าย – การส่งต่อ - การติดตามและประเมินผล เด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม , กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551, หน้า 36-37.

ในฐานะโทษทดแทนหรือมาตรการเสริมนี้ ก็เป็นมาตรการที่เท่าเทียมกับโทษหลักคือการจำคุก เพียงแต่ศาลหลีกเลี่ยงที่จะลงโทษลำดับแรก ซึ่งก็คือการจำคุกโดยเปลี่ยนมาสั่งให้ผู้กระทำความผิด ทำควบคุมตัวในค่ายทหารแทน เนื่องจากผู้กระทำความผิดยังไม่มีความเหมาะสมที่จะได้รับโทษนั้น หากลงโทษประเภทนั้น ๆ แล้วจะเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ดังนั้น ศาลจึงมีดุลพินิจในการสั่งใช้การ ควบคุมตัวในค่ายทหารได้ทันทีโดยไม่ต้องอาศัยความยินยอมของผู้กระทำความผิด เพื่อให้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการหลีกเลี่ยงโทษหลัก และการเป็นโทษทดแทน (Substitute Punishment) อย่างไรก็ตาม หากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ก็จะมี มาตรการบังคับ (Sanction) อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

หากประเทศไทยกำหนดให้การควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นมาตรการเสริม หรือโทษทดแทน (Substitute Punishment) จะทำให้การควบคุมตัวในค่ายทหารมีลักษณะเฉพาะซึ่งแตกต่างจากการ เป็นเพียงเงื่อนไขหนึ่งของการคุมความประพฤติ กล่าวคือ การควบคุมตัวในค่ายทหารจะมีสภาพ บังคับเด็ดขาดที่ทำให้ศาลมีดุลพินิจในการสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารแทนการ ลงโทษจำคุกได้เลย เมื่อเห็นว่าผู้กระทำความผิดนั้น ยังไม่สมควรถูกจำคุก หรือไม่ควรลงโทษปรับ ผู้กระทำความผิดนั้น โดยไม่จำเป็นต้องสอบถามความยินยอมจากผู้กระทำความผิดก่อนว่าจะยินยอม ทำควบคุมตัวในค่ายทหารแทนการถูกจำคุกหรือถูกปรับหรือไม่ แม้ผู้กระทำความผิดนั้น ไม่ยินยอมที่ จะทำควบคุมตัวในค่ายทหาร ศาลก็ยังสั่งให้ทำควบคุมตัวในค่ายทหารได้

4.2.4 มาตรการบังคับกรณีมีการฝ่าฝืนการควบคุมตัวในค่ายทหาร

เมื่อมีการกำหนดให้การทำควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นโทษทดแทน (Substitute Punishment) หรือเป็นมาตรการเสริมทางอาญา แทนการพิพากษาลงโทษจำคุกหรือปรับผู้กระทำความผิด ทำให้การควบคุมตัวในค่ายทหารนั้นมีสภาพบังคับในตัวเองแตกต่างหากจากการเป็น เงื่อนไขของการคุมความประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ซึ่งหากมีการฝ่าฝืน เงื่อนไขการทำควบคุมตัวในค่ายทหารประกอบการคุมประพฤติ ศาลมีทางเลือกอยู่เพียง 2 ประการ คือ ประการแรก ตักเตือนผู้กระทำความผิดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข หรือประการที่สอง คือ ศาลจะ กำหนดโทษจำคุกที่ยังไม่ได้กำหนด หรือจะลงโทษจำคุกซึ่งรอไว้วันนี้ก็ได้ ทำให้ผลสุดท้ายของการ

ควบคุมตัวในค่ายทหารจึงไม่ได้ช่วยให้วัตถุประสงค์ในการหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดสัมฤทธิ์ผล แต่หากมีการใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร เพื่อทดแทนการลงโทษจำคุก หากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้ทำควบคุมตัวในค่ายทหารที่ศาลกำหนด ศาลไม่ควรจะลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดทันที เนื่องจากขัดต่อวัตถุประสงค์ของมาตรการลงโทษด้วยการให้ทำควบคุมตัวในค่ายทหารที่ต้องการหลีกเลี่ยงการจำคุก และการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดโดยใช้เรือนจำ

เมื่อมีการฝ่าฝืนคำสั่งให้ทำควบคุมตัวในค่ายทหารก็อาจกำหนดให้เจ้าหน้าที่ทหารผู้ควบคุมดูแลตักเตือนผู้กระทำความผิดก่อน เมื่อยังคงฝ่าฝืนอีก จึงรายงานต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่ง โดยอาจเปลี่ยนแปลงประเภทควบคุมตัวในค่ายทหารให้ฝึกฝนร่างกายหรือใช้แรงงานหนักขึ้น เพื่อเป็นการข่มขู่มิให้ผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนเงื่อนไขการทำควบคุมตัวในค่ายทหารอีก และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดนั้นยังคงฝ่าฝืนเงื่อนไขของศาลต่อไป ศาลจึงจะพิจารณาเปลี่ยนจากการใช้การควบคุมตัวในค่ายทหารกลับมาเป็นการจำคุกผู้กระทำความผิดในเรือนจำ อันเป็นโทษหลักหรือโทษลำดับแรกที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาซึ่งเป็นโทษที่ศาลจะลงแก่ผู้กระทำความผิดก่อนที่ศาลจะเปลี่ยนเป็นการให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารแทน แต่ทั้งนี้ ต้องมีการหักลบวันต้องโทษจำคุกจากระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดถูกควบคุมตัวในค่ายทหารไปแล้วด้วย โดยการจำคุกนี้ จะเป็นมาตรการสุดท้ายที่ศาลจะใช้กับผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดนั้นต้องกลับใจใช้ความผิดในเรือนจำ เนื่องจากเขาเป็นผู้ไม่เหมาะสมที่จะขอใช้ความผิดของตนในสังคมหรือชุมชนแล้วนั่นเอง

ดังนั้น การควบคุมตัวไว้ในค่ายทหารมีลักษณะที่ไม่ร้ายแรงเท่ากับการถูกตัดสินให้จำคุกในเรือนจำ ดังนั้นหากมีการฝ่าฝืนข้อบังคับในการควบคุมตัว ผลก็คือผู้กระทำผิดที่จะได้รับโทษหนักขึ้น โดยในขั้นแรกอาจตักเตือนก่อน จากนั้นทำทัณฑ์บน ก็บังคับให้ทำงานที่ใช้แรงงานหนักขึ้น ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดฝ่าฝืนเงื่อนไขในการควบคุมตัวหรือหลบหนีมีบطلโทษ ให้ไปจำคุกในเรือนจำ

กรณีที่ผู้กระทำความผิดที่ถูกควบคุมตัวในค่ายทหารนั้นหลบหนี เมื่อพิจารณาสถานะของตัวผู้กระทำความผิด จะเห็นว่าเมื่อศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดให้ไปควบคุมตัวในค่ายทหาร ผู้กระทำความผิดนั้นจึงมีสถานะเป็นนักโทษแล้ว ผู้เขียนวิทยานิพนธ์เห็นว่าเจ้าหน้าที่ทหารที่ทำหน้าที่ควบคุมตัว

ผู้กระทำผิดควรมีอำนาจในการจัดการกับผู้กระทำผิดนั้น เช่นเดียวกับนักโทษในเรือนจำ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช 2479 มาตรา 12⁸ และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 16 และมาตรา 17⁹ จะเห็นได้ว่าการควบคุมนักโทษในเรือนจำทหารหรือ

⁸พระราชบัญญัติเรือนจำทหาร พุทธศักราช 2479

มาตรา 12 ผู้บังคับบัญชาเรือนจำ หรือเจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้หรือสั่งให้ใช้อาวุธแก่ผู้ต้องขังได้ภายในบังคับดังนี้

(ก) ใช้อาวุธอื่นนอกจากอาวุธปืน ในกรณี

(1) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังกำลังหลบหนี หรือพยายามจะหลบหนี และไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ

(2) เมื่อผู้ต้องขังก่อการวุ่นวาย หรือพยายามใช้กำลังเปิด หรือทำลายส่วนหนึ่งส่วนใดของเรือนจำ

(3) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังจะทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น

(ข) ใช้อาวุธปืน ในกรณี

(1) ผู้ต้องขังไม่ยอมวางอาวุธ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้วาง

(2) ผู้ต้องขังที่กำลังหลบหนีไม่ยอมหยุด ในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุดและไม่มีทางอื่นที่จะจับกุม

ได้

(3) ผู้ต้องขังตั้งแต่สามคนขึ้นไป ก่อการวุ่นวายหรือพยายามใช้กำลังเปิด หรือทำลายส่วนหนึ่ง

ใดของเรือนจำ หรือทำร้ายเจ้าพนักงาน หรือผู้อื่น และไม่ยอมหยุดในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุด

อนึ่ง ในการจับกุมผู้หลบหนีภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับตั้งแต่วันที่หนีไป เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อำนาจตามมาตรานี้ได้โดยอนุโลม

⁹พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

มาตรา ๑๖ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธนอกจากอาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังกำลังหลบหนีหรือพยายามจะหลบหนีและไม่มีทางจะป้องกันอย่างอื่นนอกจากใช้อาวุธ

(๒) เมื่อผู้ต้องขังหลายคนก่อการวุ่นวายหรือพยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายประตู รั้ว หรือกำแพงเรือนจำ

(๓) เมื่อปรากฏว่าผู้ต้องขังจะใช้กำลังกายทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่น

มาตรา ๑๗ เจ้าพนักงานเรือนจำอาจใช้อาวุธปืนแก่ผู้ต้องขังได้ในกรณีต่อไปนี้

(๑) ผู้ต้องขังไม่ยอมวางอาวุธ เมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้วาง

(๒) ผู้ต้องขังที่กำลังหลบหนีไม่ยอมหยุดในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุดและไม่มีทางอื่นที่จะจับกุม

ได้

(๓) ผู้ต้องขังตั้งแต่สามคนขึ้นไป ก่อการวุ่นวายหรือพยายามใช้กำลังเปิดหรือทำลายประตู รั้วหรือกำแพงเรือนจำหรือใช้กำลังกายทำร้ายเจ้าพนักงานหรือผู้อื่นและไม่ยอมหยุดในเมื่อเจ้าพนักงานสั่งให้หยุดถ้ามีเจ้า

เรือนจำราชทัณฑ์มีวิธีการในการจัดการนักโทษที่หลบหนีการควบคุมตัวในลักษณะเดียวกัน คือ สามารถใช้อาวุธปืนหรืออาวุธอื่นกับผู้ต้องขังที่หลบหนีได้ ดังนั้นหากนำการควบคุมตัวผู้กระทำผิดใน ค่ายทหารมาใช้กับผู้กระทำผิดในคดีอาญาผู้เขียนวิทยานิพนธ์เห็นว่าควรนำเกณฑ์ตามกฎหมาย ดังกล่าวมาใช้กับผู้กระทำผิดที่หลบหนีด้วย

4.3 วิธีการของการนำการควบคุมตัวในค่ายทหารมาใช้ในคดีอาญาของประเทศไทย

เมื่อมีการกำหนดให้การทำควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นมาตรการเสริม หรือโทษทดแทน (Substitute Punishment) ในทางอาญา และมีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการให้อำนาจแก่ศาลนำ การควบคุมตัวในค่ายทหารมาใช้กับผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษทางอาญาแล้ว ก็จะต้องมีการ กำหนดกระบวนการหรือวิธีการในการสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารด้วย โดยใน หัวข้อนี้ ผู้ทำวิทยานิพนธ์จะขอวิเคราะห์ถึงประเด็นดังต่อไปนี้

4.3.1 กระบวนการทำคำสั่งให้ใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร

เมื่อมีการกำหนดให้การทำควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นมาตรการเสริม หรือโทษทดแทน (Substitute Punishment) โดยให้ดุลพินิจแก่ศาลในการสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่าย ทหารแทนการลงโทษจำคุก หรือนำมาประกอบการลงโทษจำคุก โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจาก ผู้กระทำความผิด จึงควรจะเป็นกระบวนการในชั้นศาลทั้งหมด ศาลจะเป็นผู้ทำคำสั่งโดยกำหนด ระยะเวลาของการควบคุมตัววันเริ่มต้นและวันสิ้นสุดของการควบคุมตัว ตลอดจนเงื่อนไขอื่น ๆ ของ การควบคุมตัวไว้ในคำพิพากษา โดยที่ศาลจะต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์แห่งคดี ความเหมาะสม ของผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล จากการพิจารณารายงานของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งได้ ประมวลข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เกี่ยวพันกับผู้กระทำความผิดแล้ว ซึ่งแตกต่างกับการ ควบคุมตัวในค่ายทหารตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่กระบวนการสั่งให้ ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหาร เป็นอำนาจของคณะอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งโดย

พนักงานเรือนจำผู้มีอำนาจเหนือตนอยู่ในที่นี้ นัควะใช้อาวุธปืนได้ก็ต่อเมื่อได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานผู้ นั้นแล้ว เท่านั้น

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ในรูปแบบของการทำควบคุมตัวในค่ายทหารที่เป็นโทษทดแทน เนื่องจากเป็นการที่ศาลจะใช้ดุลพินิจนำมาตรการดังกล่าวมาใช้แทนการลงโทษจำคุก จึงควรเป็นกระบวนการซึ่งศาลเป็นผู้ทำคำสั่ง เนื่องจากผู้เขียนวิทยานิพนธ์เห็นว่า เมื่อศาลต้องพิจารณาจากรายงานการสืบเสาะของพนักงานคุมประพฤติถึงความเหมาะสมของบุคคลที่จะทำควบคุมตัวในค่ายทหาร ในเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของจำเลย ตลอดจนสภาพแห่งความผิด และเหตุอื่นอันควรปรานีต่างๆประกอบแล้ว ก็จะทำให้ศาลพิพากษาทราบข้อมูลเบื้องต้นเพียงพอแล้ว เพื่อช่วยให้ศาลตกลงใจพิพากษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนั้นศาลจึงควรเป็นผู้สั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหาร ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุด

กระบวนการซึ่งศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารทดแทนการลงโทษจำคุกและระยะเวลาในการควบคุมตัว ศาลจะต้องพิจารณาพิพากษาให้ได้สัดส่วนกับการกระทำความผิดและเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดด้วย อีกทั้งการควบคุมตัวในค่ายทหารที่เป็นโทษทดแทนนี้ จะต้องแสดงออกถึงการลงโทษ จึงแตกต่างกับการเป็นเงื่อนไขของการคุมประพฤติ กล่าวคือ มีความรุนแรงกว่าการเป็นเพียงเงื่อนไขคุมประพฤติ เช่น มีการฝึกฝนร่างกายที่เข้มงวด การฝึกทักษะวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งผู้ทวิวิทยานิพนธ์จะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

หลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้วผู้กระทำความผิดจะอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่ทหาร ในสหรัฐอเมริกาบางมลรัฐจึงกำหนดให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการควบคุมตัว เช่น กรมราชทัณฑ์ หรือกรมคุมประพฤติพิจารณาอนุมัติรับตัวผู้กระทำความผิดนั้นเข้ามาควบคุมตัวในค่ายทหารอีกชั้นหนึ่งด้วย

กรณีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาชญากรรมในประเทศไทยนั้นใช้ทหารและค่ายทหารในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด หากนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีอาญาเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการควบคุมตัวคือ เจ้าหน้าที่ทหาร ดังนั้นควรให้เจ้าหน้าที่ทหารนั้น มีอำนาจพิจารณาอนุมัติอีกชั้นหนึ่งด้วย เพื่อเป็นการคัดกรองตัวบุคคลที่จะถูกควบคุมตัว และเป็นการถ่วงดุลอำนาจของศาล หากเจ้าหน้าที่ทหารไม่อนุมัติให้บุคคลที่กระทำความผิดนั้น เข้ารับการควบคุมตัวในค่ายทหาร ศาลจะต้องมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดนั้นเข้าไปรับโทษในเรือนจำต่อไป

สำหรับการเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหาร เมื่อข้อเท็จจริงและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าว โดยการร้องขอของผู้กระทำความผิดเอง หรือเจ้าหน้าที่ทหารที่ทำการควบคุมตัว เมื่อศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจริงๆ ศาลอาจลดระยะเวลาในการควบคุมตัว เนื่องจากหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของควบคุมตัวในค่ายทหารจะทำให้การใช้การควบคุมตัวในค่ายทหารเพื่อทดแทนการลงโทษจำคุก จะไม่มีประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดตามที่ศาลและสังคมคาดหวังไว้

4.3.2 ระยะเวลาในการใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร

การควบคุมตัวไว้ในค่ายทหารในคดีอาญาเสพติดจะใช้ระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือนนับตั้งแต่ถูกส่งตัวเข้าฟื้นฟู ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พศ. 2545 มาตรา 25 และอาจขยายหรือลดระยะเวลาลงได้ หากจะนำการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีอาญา ควรกำหนดระยะเวลาไว้ไม่เกิน 6 เดือนเหมือนดังที่ได้ใช้อยู่ นอกจากนี้ ภายในระยะเวลาที่ควบคุมตัวดังกล่าว อาจแบ่งการฝึกอบรมหรือแก้ไขฟื้นฟูเป็น 4 ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ 1 รับเข้า ระยะนี้ ประกอบด้วย การตรวจวินิจฉัยและการทำกิจกรรมปรับตัว
- ระยะที่ 2 ทำงานหรือฝึกฝนระเบียบวินัย ระยะนี้ ประกอบด้วย การฝึกฝนและระเบียบวิธีการแต่ไม่หนักมากนัก โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปลูกฝังความรับผิดชอบให้แก่ผู้กระทำความผิดโดยผ่านวิธีการทำซ้ำ ๆ ระยะนี้ ผู้กระทำความผิดอาจเริ่มรับการศึกษาหรือทำอย่างอื่นในระหว่างนี้
- ระยะที่ 3 หลักสูตร (programming) ในระยะนี้ การฝึกฝนก็ยังไม่เน้นหนักเท่าใดนัก ผู้กระทำความผิดจะได้รับการศึกษาในเรื่องอื่น ๆ รวมทั้งการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ทักษะการใช้ชีวิต
- ระยะที่ 4 ระยะก่อนปล่อยตัว สำหรับระยะสุดท้ายของการฝึกค่ายทหารนี้ ผู้กระทำความผิดจะถูกส่งตัวไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น หมอหรือนักสังคมสงเคราะห์ ในระยะนี้ ผู้กระทำความผิดจะได้รับการให้ความรู้เกี่ยวกับการหางาน การสมัครและการสัมภาษณ์งาน นอกจากนี้ ที่ปรึกษา ก่อนการปล่อยตัวจะให้คำแนะนำในการวางแผนหลังจากที่ได้รับ การปล่อยตัวไปแล้ว เช่น การเดินทางกลับภูมิลำเนา การหาที่อยู่อาศัย การหางานทำ ระยะนี้ ผู้กระทำความผิดจะได้รับอนุญาตให้ครอบครัวหรือเพื่อนเข้าเยี่ยมได้

ระยะเวลาของการกำหนดให้รับโทษผ่านการควบคุมตัวในค่ายทหาร ซึ่งขึ้นอยู่กับความผิด และโทษและศาลสามารถขยายหรือลดระยะเวลาได้ตามความเหมาะสมกับผู้กระทำผิด

4.3.3 กิจกรรมที่ให้ทำในระหว่างการควบคุมตัวในค่ายทหาร

การสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารทดแทนการลงโทษจำคุก เนื่องจากการลงโทษจำคุกนั้น เน้นไปที่วัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด เมื่อศาลเปลี่ยนจากการลงโทษจำคุก แล้วสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารแทน ก็จะต้องพิจารณาถึงประเภทควบคุมตัวในค่ายทหารให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย และทำให้เกิดความยุติธรรมและเสมอภาคด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด และทำให้การทำควบคุมตัวในค่ายทหารนั้นเกิดประโยชน์ต่อผู้กระทำความผิดและชุมชนจริงๆ จึงควรพิจารณากำหนดประเภทกิจกรรมให้มีความชัดเจน หลากหลาย และเหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และบุคลิกภาพของบุคคลของผู้กระทำความผิดแต่ละราย เช่น การฝึกฝนระเบียบวินัย อบรมจริยธรรม รวมทั้งการให้ความรู้ การฝึกวิชาชีพ ซึ่งการให้ผู้กระทำความผิดทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับลักษณะความรู้ ความสามารถ และลักษณะเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด จะเป็นประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำความผิดนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล ตลอดจนกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง

4.3.4 หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการควบคุมตัวในค่ายทหาร

ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พศ.2545 นั้น จะมีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด¹⁰ ที่เกิดจากความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆของรัฐ เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายต่างๆ¹¹ เช่น การพิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการฟื้นฟู

¹⁰ มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พศ.2545

¹¹ มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พศ.2545

สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การกำหนดกฎเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการต่างๆในการดำเนินการตามกฎหมายนี้

หากจะนำการควบคุมตัวผู้กระทำผิดในค่ายทหารมาใช้ในคดีอาญาหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลควรให้เป็นหน้าที่ของกองทัพ เนื่องจากมีทรัพยากรบุคคลและสถานที่ที่สามารถรองรับผู้กระทำผิดได้อย่างจะประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานทหาร ในระดับนโยบายผ่านการส่งเสริมและมอบงบประมาณพิเศษแก่หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน และควรเสริมศักยภาพของครูฝึกทหารเหล่านี้ ทางด้านความรู้ ทักษะ และทักษะในเรื่องของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผน¹²

4.3.5 การสิ้นสุดของการใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร

เมื่อผู้กระทำผิดถูกควบคุมตัวอยู่ในค่ายทหารครบตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดแล้ว ภายหลังจากปล่อยตัวควรมีโปรแกรมการติดตามประเมินผลก่อนปล่อยตัวในประเทศสหรัฐอเมริกา ภาครัฐอิทธิพลจะใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามผู้กระทำผิดที่ถูกปล่อยตัวในระยะแรก หลังจากนั้น อาจให้มารายงานตัวเป็นระยะเวลาหนึ่งก่อนที่จะกลับไปใช้ชีวิตตามปกติต่อไป

ผู้เชี่ยวชาญนิพนธ์เห็นว่าควรมีการติดตามและประเมินผลภายหลังการปล่อยตัว แม้ว่าในประเทศไทยยังไม่มีการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามผู้กระทำผิดที่ถูกปล่อยตัว แต่สามารถให้เจ้าหน้าที่ทหารที่ทำหน้าที่ควบคุมตัวติดตามผลการควบคุมตัว โดยอาจให้ผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวไปแล้วมารายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ตามระยะเวลาที่กำหนด

ดังที่ได้วิเคราะห์ไปแล้วข้างต้น ผู้เชี่ยวชาญนิพนธ์มีความเห็นว่าควรมีปรับปรุงรูปแบบของการควบคุมตัวไว้ในค่ายทหาร โดยมีการกำหนดให้เป็นโทษทดแทน (Substitute Punishment) หรือมาตรการเสริมทางกฎหมาย เพื่อทดแทนการลงโทษจำคุก หรืออาจใช้ประกอบการลงโทษจำคุก

¹² ศักดิ์ ชัย เลิศพานิชพันธ์. การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตราการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2551. หน้า 10

หรือกักขังในระยะสั้นได้ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และฟื้นฟูจิตใจ โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการในการบังคับใช้มาตรการดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม การแก้ไขกฎหมายอาญากำหนดให้การควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นโทษทดแทน (Substitute Punishment) หรือมาตรการเสริมทางกฎหมาย เพื่อให้ศาลมีดุลพินิจในการนำมาใช้แทนการลงโทษจำคุก หรือใช้ประกอบการลงโทษจำคุกหรือกักขังในระยะสั้นได้นั้น จะต้องมีการคำนึงถึงกระบวนการบริหารงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในกระบวนการทำควบคุมตัวในค่ายทหารของผู้กระทำความผิดด้วย เพราะการแก้ไขกฎหมายในประเด็นดังกล่าวทำให้ปริมาณคดีที่ศาลอาจใช้การควบคุมตัวในค่ายทหารกับผู้กระทำความผิดได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะต้องเป็นหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติทำการสืบเสาะข้อเท็จจริงทั้งหลาย ทั้งประวัติของผู้กระทำความผิด ตลอดจนพฤติการณ์ทั้งหลายอันเกี่ยวพันกับการกระทำความผิด เมื่อศาลร้องขอ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ศาลใช้ประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหารแทนการลงโทษทางอาญา ผลที่อาจเกิดตามมา คือ จำนวนของพนักงานคุมประพฤติอาจไม่เพียงพอ หรืออาจเกิดปัญหาคดีล้นมือ (Case Load) พนักงานคุมประพฤติได้

นอกจากนี้เมื่อมีการสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำควบคุมตัวในค่ายทหาร ก็จะต้องมีองค์ที่เข้ามามีหน้าที่ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้กระทำความผิดให้ทำงานครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการด้วย ซึ่งหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบันอาจยังมีทรัพยากรไม่เพียงพอเพื่อที่จะรองรับผู้กระทำความผิดเข้าควบคุมตัวในค่ายทหารตลอดจนความร่วมมือกันระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งพนักงานคุมประพฤติ ศาล กองทัพและผู้กระทำความผิด ปัญหาเหล่านี้ ก็จะต้องมีการคำนึงถึงและมีการพัฒนาไปพร้อมๆ กับการแก้ไขกฎหมายด้วย เพื่อให้การควบคุมตัวในค่ายทหารของศาลต่อผู้กระทำความผิดนั้น มีความเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด ทั้งมีความร่วมมือประสานงานกันระหว่างพนักงานคุมประพฤติ กองทัพที่รองรับการทำงานนั้น เพื่อควบคุมให้ผู้กระทำความผิดทำงานครบถ้วนตามเงื่อนไข และก่อประโยชน์สูงสุดต่อทั้งตัวผู้กระทำความผิด ชุมชน และสังคมโดยรวม

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การลงโทษทางอาญาเป็นบทบังคับกฎหมายที่ใช้ในการตอบโต้ผู้กระทำความผิดที่ไม่เชื่อฟังปฏิบัติตามกฎหมายและเพื่อเป็นการจำกัดขอบเขตความประพฤติของบุคคลในอันจะรักษาความปลอดภัยให้กับสังคม การลงโทษผู้กระทำความผิดมีวิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามกาลสมัย ค่านิยม วัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งทัศนคติของคนที่มีต่อผู้กระทำความผิด กล่าวคือ ในสมัยโบราณวิธีการลงโทษมักปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นการแก้แค้นและข่มขู่ให้เกิดความเกรงกลัว อีกทั้งยังเชื่อว่ายิ่งลงโทษรุนแรงเท่าใดยิ่งทำให้ยับยั้งการกระทำความผิดได้ผลดีมากขึ้นเท่านั้น ต่อมาเมื่อสังคมเจริญมากขึ้น การลงโทษเริ่มเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะของการลงโทษเท่าที่จำเป็นและมองถึงผลประโยชน์ที่สังคมจะได้รับประกอบด้วย ไม่มุ่งเน้นแต่หลักการแก้แค้นทดแทนเช่นในอดีต โทษในปัจจุบันจึงมีมนุษยธรรมมากขึ้น โดยยึดหลักแนวทางการป้องกันสังคมและการแก้ไขพฤติกรรมประกอบกันไป

วัตถุประสงค์ในการลงโทษทั้ง 4 ประการ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 คือ การแก้แค้นหรือตอบแทน (Retribution) การข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) การตัดโอกาสในการกระทำความผิดหรือแยกตัวออกจากสังคม (Incapacitation) และการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation) ดังกล่าวมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอยู่ การลงโทษนั้นมิได้นำแนวคิดเดียวมาใช้แต่จะเป็นไปอย่างผสมผสาน โดยอาจเน้นบางวัตถุประสงค์เป็นหลัก เช่น การลงโทษประหารชีวิต มีวัตถุประสงค์ในเรื่องของ Retribution, Deterrence และ Incapacitation ผสมผสานกัน เป็นต้น แต่วัตถุประสงค์ของการลงโทษนั้นจะมุ่งเน้นไปตามวัตถุประสงค์ในเรื่องใดมากกว่าคงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล ซึ่งจะพิจารณาจากลักษณะของจำเลย ผลกระทบของการกระทำ และพฤติการณ์แห่งคดีเป็นรายๆ ไป เช่น รายที่กระทำความผิดติดนิสัยและเกิดความเสียหายมาก ศาลอาจเน้นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งหรือเพื่อแก้แค้น

ตอบแทนมากกว่าบำบัดฟื้นฟู แต่ในรายที่กระทำความผิดเล็กน้อย ศาลอาจเน้นลงโทษเพื่อการบำบัดฟื้นฟูมากกว่าการตัดโอกาสการกระทำความผิด

ผู้เสียหายเสพติดก็เช่นกันต้องถือเป็นผู้ป่วยที่จำเป็นจะต้องได้รับการบำบัดรักษาหรือควบคุมไว้ในเขตกักกัน เพื่อให้ตัดขาดจากสภาพแวดล้อมที่ล่อแหลมต่อการเสพยาเสพติด แต่ต้องไม่ใช่ควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ ต้องไม่ใช่โทษจำคุก ซึ่งจะทำให้มีสถานภาพเป็นนักโทษ แม้ว่าจะมีพฤติกรรมในการจำหน่ายยาเสพติดเล็กน้อยๆติดตามด้วยก็ตาม

เมื่อใช้เรือนจำเป็นที่คุมขังเฉพาะผู้ต้องขังที่เป็นผู้ร้ายสำคัญ เรือนจำก็ไม่แออัดยัดเยียดและสามารถปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้การดูแลอบรมแก้ไขได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถที่จะจำแนกลักษณะ หาสเหตุการกระทำผิด ความบกพร่องทางจิตใจ หรือทางสังคม เพื่อวางแผนแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเป็นรายบุคคล รวมทั้งการควบคุมตัวผู้ร้ายสำคัญที่แก้ไขไม่ได้หรือผู้ร้ายที่เป็นอันตรายต่อสังคมไว้นานๆ โดยไม่ลดโทษ เพื่อเป็นการป้องกันสังคมจากคนกลุ่มนี้ ที่จะออกไปทำร้ายสังคมอีก แต่หากเรือนจำมีความแออัดยัดเยียด ปะปนกันของผู้ต้องขังประเภทต่างๆ ผู้ต้องขังที่มีลักษณะร้ายกับผู้ต้องขังที่กระทำโดยพลั้งพลาด ทั้งผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเหล่านี้ นอกจากจะเกิดความยากลำบาก ดูแลไม่ทั่วถึง ยังทำให้มีการปฏิบัติต่อคนที่มีลักษณะร้ายด้วยโทษเบาเกินไป และปฏิบัติต่อคนพลั้งพลาดด้วยโทษหนักเกินไป เพราะผู้กระทำผิดทั้งสองประเภทจะเข้าสู่ระบบการลดโทษที่เหมือนกัน

การจะสร้างเรือนจำประเภทต่างๆ ขึ้นมารองรับจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มขึ้น นับเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น เพราะถ้าตราบไต่ที่สังคมยังไม่มีมาตรการลงโทษที่เป็นทางเลือกอื่นๆ ในแบบก้าวหน้า แทนโทษจำคุกสำหรับผู้กระทำผิดบางประเภทแล้ว จะสร้างเรือนจำเพิ่มอีกเท่าไรก็ไม่เพียงพอ อีกทั้งยังต้องจัดหาเจ้าหน้าที่เรือนจำเพิ่มขึ้น และต้องใช้งบประมาณอีกมหาศาลเป็นค่าอาหารในการเลี้ยงดูผู้ต้องขัง ทั้งที่ผู้ต้องขังส่วนหนึ่งไม่จำเป็นต้องมามาตรการควบคุมตัวในเรือนจำ ผลเสียจึงตกอยู่กับ

¹ ดล นุญนาค. กระบวนการยุติธรรมไทย:ทิศทางของการพัฒนาที่คลาดเคลื่อน. ใน รายงานการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 7. หน้า 252-269. 1-2 กันยายน 2552 ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี. 2552.

ประเทศในการสูญเสียงบประมาณในการเลี้ยงดูผู้ต้องขังและในการก่อสร้างเรือนจำเพิ่ม ในขณะที่สังคมยังไม่ได้รับประโยชน์จากมาตรการดังกล่าว

โทษจำคุกไม่ใช่ “เป้าหมาย” ของการลงโทษ และไม่ใช่ยาครอบจักรวาลสำหรับผู้กระทำ ความผิดทุกประเภท หากเป็น “วิธีการ” อย่างหนึ่งในการปฏิบัติต่อคนที่กระทำผิด ซึ่งยังมีวิธีการอื่นๆ อีกหลายวิธี ตามแต่ลักษณะของความหนักเบาของคดีและลักษณะของผู้กระทำผิด แต่อย่างไรก็ตามโทษจำคุกและโทษกักขังเป็นโทษที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดที่จะทำให้ผู้ต้องโทษกลับตนเป็นคนดีได้ เพราะทำให้เจ้าพนักงานราชทัณฑ์มีโอกาสพิจารณาผู้ต้องโทษเป็นรายบุคคลว่าการปฏิบัติ (Treatment) ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังได้ทำให้ผู้ต้องโทษกลับตนได้หรือไม่เพียงใด

ประกอบกับในการประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 การวิจัยครั้งนี้ใช้ตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน ประกอบด้วย สถิติผู้พ้นการฟื้นฟู ที่มีผลการฟื้นฟู เป็นที่น่าพอใจของคณะกรรมการฟื้นฟู สถิติการกลับมาเสพยาซ้ำ การบรรลุเจตนาสมณของพระราชบัญญัติฟื้นฟู ทั้งด้านผลการฟื้นฟู ที่ประเมินจากการรับรู้ ของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟู ได้แก่ กลุ่มผู้เข้ารับการฟื้นฟู ครอบครัวและกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกกลุ่ม และผลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้เข้ารับการฟื้นฟู ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟู โดยประเมินจากการรับรู้ของกลุ่มผู้เข้ารับการฟื้นฟู และกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ซึ่งผลการประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติฟื้นฟู สรุปได้ดังนี้

สถิติผู้พ้นการฟื้นฟู ที่มีผลการฟื้นฟู เป็นที่น่าพอใจของคณะกรรมการฟื้นฟู ได้ใช้ฐานข้อมูลจากผู้เข้ารับการฟื้นฟู ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่เข้ารับการฟื้นฟู ในปีงบประมาณ 2547 คือ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2546 จนถึง 30 กันยายน 2547 ในเขตพื้นที่ 6 ภาค (19 สำนักงานคุมประพฤติ) ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คณะอนุกรรมการฟื้นฟู ได้

² นที จิตสง่าง.หลักทัณฑ์วิทยา:หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิพิบูลย์สงเคราะห์, 2541.

³ หุตุย แสงอุทัย. กฎหมายอาญาภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547, หน้า 178.

มีคำวินิจฉัยให้มีผู้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู ตามพระราชบัญญัติฟื้นฟู รวมทั้งสิ้น ๑๐,149 คน โดยจำแนกเป็นแบบควบคุมตัว 4,097 คน (ร้อยละ 44.78) และไม่ควบคุมตัว 5,052 คน (ร้อยละ 55.22)

สิ่งที่สำคัญ พบว่า เฉพาะในช่วงปีงบประมาณ 2547 มีผู้ฟื้นฟูฟื้นฟูจำนวน 4,225 คน (ร้อยละ 46.18) และยังมีผู้อยู่ระหว่างการฟื้นฟู อีกจำนวน 4,924 คน (ร้อยละ 53.82) ที่ยังอยู่ในระหว่างดำเนินการ ซึ่งจากสถิติผู้ฟื้นฟูฟื้นฟู 4,225 คน พบว่าผลการฟื้นฟู เป็นที่น่าพอใจของคณะกรรมการฟื้นฟู จำนวนทั้งสิ้น ๘,177 คน (ร้อยละ 75.2) ของผู้ฟื้นฟูฟื้นฟู

จากสถิติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการนำการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีอาญา จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจประกอบกับการลงโทษประเภทต่างๆ แม้จะเป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมอาชญากรรม แต่ก็มีภาระทำความผิดบางอย่างที่ไม่มีความรุนแรง ไม่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี ความผิดเหล่านั้น อาจเป็นความผิดที่เป็นข้อห้ามทางกฎหมาย (Mala Prohibita) เมื่อกฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำความผิดต้องโทษจำคุกหรือโทษปรับ ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกหรือโทษปรับที่ผู้กระทำความผิดไม่อาจชำระค่าปรับได้นั้นโดยตรง เป็นเหตุให้รัฐไม่ได้รับประโยชน์เพียงพอจากการลงโทษผู้กระทำความผิดตามที่ประมวลกฎหมายอาญากำหนดไว้

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้เพื่อรับโทษนั้น ระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดได้รับโทษจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมและนิสัยของผู้กระทำความผิดได้ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานพอสมควรจนแน่ใจได้ว่าผู้ นั้นจะไม่เป็นอันตรายต่อสังคมหรือผู้ที่มีความเป็นอาชญากรโดยกมลสันดานเท่านั้น แม้ว่าการลงโทษจำคุกจะมีศักยภาพมากเพียงใด แต่ในทางตรงกันข้ามก็มีข้อเสียหลายประการเช่นกัน ได้แก่ ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ผลกระทบทางสังคม และผลกระทบต่อตัวผู้ต้องโทษ

ด้วยเหตุนี้ การลงโทษจำคุกจึงไม่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดบางประเภท ได้แก่ ผู้กระทำความผิดครั้งแรก ผู้กระทำความผิดด้วยความพลั้งพลาด หรือผู้กระทำความผิดแม้จะกระทำความผิดในคดีอาญาร้ายแรงแต่เมื่อพิจารณาพฤติการณ์และตัวตนแก่นแท้แล้วกลับไม่มีนิสัยเป็นอันตรายหรือความเป็นอาชญากรจากจุดนี้ ทำให้นักอาชญาวิทยาเกิดแนวความคิดนำมาตรการป้องกันไม่ให้คนที่ไม่สมควรเข้าคุกมี

⁴ คุมประพฤติ, กรม. รายงานประจำปี 2545 . กรุงเทพมหานคร: กรมคุมประพฤติ, 2545. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

ช่องทางที่เหมาะสมในการแก้ไขฟื้นฟูให้สามารถประพฤติตนเป็นคนดีในสังคมได้ด้วยการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมาใช้แทนโทษจำคุก ซึ่งสามารถบังคับใช้ในทุกระดับขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเป็นการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดให้ออกไปจากกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ การใช้ศาลหมู่บ้าน การเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานตำรวจ การชะลอฟ้องของพนักงานอัยการ การรอกการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษ โดยกำหนดเงื่อนไขคุมความประพฤติในขั้นต้นตอนการพิจารณาของศาล แม้แต่กรณีผู้กระทำผิดได้รับโทษจำคุกแล้วก็จะผ่อนปรนให้ออกจากเรือนจำก่อนกำหนดอย่างมีเงื่อนไข เช่น การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ เป็นต้น มาตรการต่างๆ เหล่านี้ จะเป็นทางเลือกเพื่อลดผลกระทบจากการจองจำ และเป็นมาตรการที่เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวผู้กระทำผิดและต่อสังคมส่วนรวมได้มากกว่า

นอกจากนี้ในต่างประเทศได้มีการลงโทษที่เรียกว่า มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate Punishment) มีสถานะเป็นโทษที่อยู่ระหว่างโทษคุมประพฤติแบบปกติและโทษจำคุกในเรือนจำ ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำเช่นกันที่มีวิธีการที่หลากหลายซึ่งมีประสิทธิภาพและมีความรุนแรงที่เหมาะสมกับพฤติการณ์ที่ผู้กระทำผิดสมควรได้รับโทษที่ตนได้กระทำลง แต่ทั้งนี้ โทษที่ได้รับนั้นไม่รุนแรงเหมือนการจำคุกในเรือนจำ อีกทั้งยังเป็นมาตรการทางเลือกให้แก่ผู้กระทำผิดที่ไม่มีนิสัยเป็นอันตรายหรือผู้ที่กระทำผิดมีโทษไม่สูงมากนัก เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ได้รับประสบการณ์อันเลวร้ายในเรือนจำโดยไม่จำเป็น

สำหรับรูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลางมีหลายวิธีการด้วยกันได้แก่ การทำงานบริการสังคม การปรับแบบคำนวณจากรายได้ การจ่ายค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย การกำหนดให้ต้องไปรายงานตัวที่ศูนย์รายงานตัว การกักขังให้อยู่ในบ้านโดยใช้หรือไม่ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การใช้ศูนย์ควบคุมในชุมชน การคุมประพฤติแบบเข้ม และการควบคุมตัวในค่ายทหารซึ่งเป็นมาตรการที่ได้เสนอไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ดังนั้น งานวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการควบคุมตัวผู้กระทำผิดในคดีอาญาไว้ในค่ายทหารของต่างประเทศเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการนำมาใช้เป็นทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดในคดีอาญาในประเทศไทย โดยตั้งสมมติฐานไว้ว่า “ปัจจุบันประเทศไทยได้นำหลักการควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหารมาใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในคดีอาญาเสพติด ซึ่งเป็นวิธีการที่ประกอบด้วยหลักเกณฑ์และกระบวนการที่ช่วยแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ

ความผิดได้ แต่การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารนี้ ได้นำมาใช้กับคดีอาญาเสพติดเท่านั้น ในขณะที่บางประเทศมีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในคดีอาญาไว้ในค่ายทหาร ดังนั้น จึงควรมีมาตรการทางกฎหมายเรื่องการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารมาใช้กับความผิดฐานอื่นๆ ในคดีอาญาของประเทศไทย ”

จากการศึกษาการใช้การควบคุมตัวในค่ายทหารในต่างประเทศ ประกอบกับข้อดี ข้อเสีย และข้อจำกัดของมาตรการลงโทษดังกล่าว เห็นว่า ประเทศสหรัฐอเมริกามีการใช้การควบคุมตัวในค่ายทหาร (Shock Incarceration หรือ Boot Camp) มาตั้งแต่ปี 1983 ในมลรัฐจอร์เจีย และต่อมามีค่ายทหารเกิดขึ้นในหลายมลรัฐ

ในประเทศอังกฤษมีการใช้การควบคุมตัวในค่ายทหารเช่นกัน โดยรับเอาแบบอย่างมาจากประเทศสหรัฐอเมริกามาใช้เพื่อแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน โดยแรกเริ่มมีอยู่ 2 แห่ง คือ HIT (Thorn Cross High Intensity Training) และ MCTC (Colchester Military Corrective Training Centre) ก่อตั้งขึ้นในปี 1996 และ 1997 ตามลำดับ แต่ปัจจุบัน เหลือเพียงแห่งเดียวคือ HIT เนื่องจาก MCTC นั้นถูกรัฐบาลยกเลิกไปในปี 1998

นอกจากนี้ ในประเทศแคนาดา รัฐบาลมลรัฐออนตาริโอ ได้ก่อตั้งสถานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมวินัยอย่างเข้มงวดโดยเฉพาะ เรียกว่า Project turnaround (PT) ขึ้นในปี 1997 แต่ภายหลังมีการประเมินผลพบว่าไม่มีความแตกต่างจากการควบคุมในเรือนจำทั่วไป ทำให้รัฐบาลได้ยุติโครงการ PT ลงในปี 2004

จากการศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารของต่างประเทศ และในประเทศไทยแล้ว เห็นควรจะทำมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีอาญาในประเทศไทยดังนี้

1. สถานะทางกฎหมายของการควบคุมตัวในค่ายทหาร

การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในค่ายทหารในคดีอาญานั้น มีสถานะเป็นโทษอย่างหนึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้เป็นโทษทดแทนโทษจำคุกในเรือนจำหรือโทษกักขัง โดยสภาพของการควบคุมตัวในค่ายทหารสามารถใช้ได้กับการกระทำความผิดเกือบทุกประเภท แต่ส่วน

ใหญ่จะนำมาใช้กับคดีที่ไม่ร้ายแรงที่ผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไขฟื้นฟูเพื่อกลับเข้าสู่สังคมได้ โดยพิจารณาจากโทษจำคุกที่จะลงคือเป็นโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี

2. หลักเกณฑ์และวิธีการของการควบคุมตัวในค่ายทหาร

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารที่มีการบังคับใช้ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา หรืออังกฤษ ต่างก็ใช้การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารกับผู้กระทำความผิดในคดีที่ไม่ร้ายแรง หรือลักษณะนิสัยส่วนตัวของผู้กระทำความผิดโดยแท้แล้ว มิใช่ผู้กระทำความผิดที่มีสันดานอาชญากรหรือมิใช่ผู้ที่มีลักษณะอันตรัยร้ายแรง ฉะนั้น การบังคับใช้มาตรการนี้ จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกผู้กระทำความผิด การแบ่งแยกประเภทผู้กระทำความผิดและใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงในการกระทำความผิดที่ไม่สูงเท่านี้ ไปด้วย ฐานความผิดที่เห็นควรให้ควบคุมตัวในค่ายทหารนั้น สังคมไทยปัจจุบันมีปัญหานักเรียนทะเลาะวิวาทกันมากกระทรวงศึกษาธิการจึงเสนอให้บังคับใช้มาตรการนี้สำหรับผู้กระทำความผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมในวงกว้าง หรือเป็นความผิดจากพฤติกรรมที่ขาดระเบียบวินัย เช่น การยกพวกทะเลาะวิวาทกันระหว่างกลุ่มนักเรียนช่างกลแล้วส่งผลกระทบต่อบุคคลที่สามอย่างร้ายแรง หรือกลุ่มมรฎักรยานยนต์อันธพาล เป็นต้น

ประเภทบุคคลที่จะใช้มาตรการควบคุมตัวในค่ายทหาร เมื่อพิจารณาจากประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา และประเทศอังกฤษ พบว่าการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารนั้น เป็นวิธีการลงโทษที่ให้ความสำคัญกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน ประกอบกับค่ายทหารเป็นการฝึกฝนร่างกาย และปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยเหมือนการฝึกทหาร ดังนั้นผู้กระทำความผิดที่เหมาะสมในการมาควบคุมตัวในค่ายทหารควรมีความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ ดังนั้นประเภทบุคคลที่เหมาะสมจะนำมาควบคุมในค่ายทหารจึงควรเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นเยาวชน สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ไม่เป็นผู้มีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ ไม่เป็นผู้เจ็บป่วย หรือโรคติดต่อร้ายแรง และไม่เป็นผู้มีจิตบกพร่อง หรือมีอาการแทรกซ้อนทางจิตประสาท

ระยะเวลาของการกำหนดให้รับโทษผ่านการคุมความประพฤติแบบฝึกค่ายทหารนี้ ควรอยู่ระหว่าง 2-6 เดือน และสามารถขยายหรือลดระยะเวลาได้ตามความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด

กิจกรรมที่ทำให้ทำในระหว่างการควบคุมตัวในค่ายทหาร ควรมีทั้งการฝึกฝนระเบียบวินัย
อบรมจริยธรรม รวมทั้งการให้ความรู้ การฝึกวิชาชีพ เพื่อให้กลับเข้าสู่สังคมได้

หน่วยงานที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการควบคุมตัวในค่ายทหารให้กองทัพเป็นผู้รับผิดชอบ
ในการควบคุมตัวเนื่องจากมีกำลังเจ้าหน้าที่ และสถานที่เหมาะสำหรับใช้ควบคุมตัวผู้กระทำผิด

การสิ้นสุดของการใช้มาตรการควบคุมตัวในค่ายทหารควรมีโปรแกรมการติดตาม
ประเมินผลก่อนปล่อยตัว

การควบคุมผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหารจึงถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ศาลอาจพิจารณา
นำมาใช้เพื่อเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ให้กลับคืนสู่สังคมทำให้สังคมมีความสุข

5.2 ข้อเสนอแนะ

การควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหารเป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำ
ความผิดและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ การกำหนดให้ศาลมีทางเลือกในการใช้การควบคุมตัว
ผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหารจึงถือเป็นแนวคิดใหม่ในการเพิ่มทางเลือกให้กับศาลในการกำหนดโทษ
เพื่อช่วยให้การกำหนดโทษของศาลนี้ บรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและยับยั้งการ
หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ และบรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดของการลงโทษ คือ เพื่อความสุขของ
ประชาชนในสังคม สำหรับแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดหลักเกณฑ์การนำมาตรการควบคุมตัว
ผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหารมาใช้เป็นโทษในคดีอาญานั้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การนำมาใช้เป็นโทษสำหรับบุคคลที่กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญานั้น
ควรที่จะแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาให้มีการบัญญัติเรื่องความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคล
ให้ชัดเจน และปรับปรุงกฎหมายเรื่องโทษให้เหมาะสมด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมาย
อาญา ภาค 1 ลักษณะ 1 หมวด 3 ซึ่งเป็นส่วนที่บัญญัติเกี่ยวกับโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย
โดยกำหนดให้มีบทบัญญัติที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเภทของโทษที่สามารถบังคับใช้ "โทษสำหรับลงแก่
ผู้กระทำความผิดมีดังนี้....."

การควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหาร

และควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการควบคุมตัวในค่ายทหาร ดังนี้

“ในกรณีที่ศาลให้จำเลยไปควบคุมตัวในค่ายทหาร ให้ศาลกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติ ตามคำพิพากษาตามที่เห็นสมควร

หากจำเลยที่ต้องโทษให้ควบคุมตัวในค่ายทหารไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลภายใน ระยะเวลาที่กำหนด ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการแจ้งต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณาลงโทษ จำคุกในเรือนจำสำหรับผู้กระทำผิดนั้นต่อไป”

2. การนำมาใช้เป็นบทลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีโทษ ทางอาญานั้น อาจแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นบทกำหนดโทษให้การประกาศโฆษณาการกระทำ ความผิดของนิติบุคคลเป็นบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว ดังนี้

“บุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา... ต้องระวางโทษปรับ... และให้ควบคุมตัวบุคคลนั้น ไว้ในค่ายทหาร”

3. ก่อนที่จะยกร่างหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้การประกาศโฆษณาการควบคุมตัว ผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหารเป็นโทษสำหรับบุคคล ควรจะต้องมีการประชาสัมพันธ์และจัด ประชุมสัมมนาทางวิชาการเพื่อระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาค ธุรกิจ รวมถึงภาคประชาชน ว่ามีผลตอบรับการใช้การลงโทษในลักษณะดังกล่าวมากน้อยเพียงใด และทำให้ได้ข้อคิดเห็นตลอดจนแนวทางในการนำมาปรับใช้ เพื่อลดปัญหาหรือข้อขัดแย้งที่อาจ เกิดขึ้นในทงปฏิบัติ อันจะทำให้การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายมีความเหมาะสม และสามารถนำมาใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การลงโทษด้วยการควบคุมตัวผู้กระทำผิดนั้นไว้ในค่ายทหารยังคงเป็นเรื่องใหม่สำหรับ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย การนำมาใช้จึงควรต้องสร้างความเข้าใจให้กับ สังคมด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตลอดจนประชาชนทั่วไปเข้าใจถึงการลงโทษใน ลักษณะดังกล่าว เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสที่จะเตรียมตัวหรือวางแผนงานในการดำเนินกิจการ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำความผิดกฎหมาย

5. ควรกำหนดแนวทางปฏิบัติในการนำการมาตรวจการควบคุมตัวไว้ในค่ายทหารใช้อย่าง เป็นธรรมและเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด เช่น พกติดการณ์หรือลักษณะของบุคคลที่ควรลงโทษ ด้วยวิธีการดังกล่าว ระยะเวลา กิจกรรมที่ต้องทำ เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ศาลในการลงโทษ บุคคลที่กระทำความผิด นอกจากนี้ ควรมีการจัดอบรมผู้พิพากษาเกี่ยวกับการลงโทษด้วยการ ควบคุมตัวผู้กระทำผิดไว้ในค่ายทหาร ซึ่งจะทำให้การลงโทษเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดและ ลักษณะของการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น

6. ควรจัดเตรียมความพร้อมของหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลหรือบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกาศโฆษณาการกระทำความผิดของนิติบุคคลผ่านสื่อต่าง ๆ ด้วยการอบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลงโทษดังกล่าว หลักเกณฑ์ วิธีการ การบังคับโทษ ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ และกำหนดแนวทางปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ รวมถึงยกร่างระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การควบคุมดูแลและการบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การควบคุมตัวในค่ายทหารเป็นมาตรการลงโทษที่มีประโยชน์ และสามารถนำมาปรับใช้เป็นโทษสำหรับการกระทำความผิดทางอาญาของบุคคลในประเทศไทย การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตลอดจนการดำเนินการในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการนำมาใช้ในทางปฏิบัติ ย่อมทำให้การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในค่ายทหารสามารถนำมาใช้ได้เป็นอย่างดี และทำให้การลงโทษทางอาญามีความหลากหลาย เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดและลักษณะของการกระทำความผิดมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้การลงโทษมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดล บุญนาค. กระบวนการยุติธรรมไทย:ทิศทางของการพัฒนาที่คลาดเคลื่อน. ใน รายงานการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 7. หน้า 252-269. 1-2 กันยายน 2552 ณ ศูนย์ประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี. 2552.

เดชา สังขวรรณ และคณะ. รายงานผลการวิจัย เรื่องมาตรการเลี้ยงโทษจำคุกระยะสั้น, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

นันทิ จิตสว่าง. หลักทัณฑ์วิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์. กรุงเทพมหานคร:มูลนิธิพิบูลย์สงเคราะห์, 2541.

นันทิ จิตสว่าง. แนวทางการปฏิรูปการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในประเทศไทยวิกฤตยุติธรรมกับนวัตกรรมใหม่ในการบริหารงานยุติธรรมและการลงโทษผู้กระทำผิด ธันวาคม 2541.

นันทิ จิตสว่าง. โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด กรุงเทพมหานคร: วัฒนพงศ์การพิมพ์, 2546.

เบญจพร สันติเวส. มาตรการบังคับโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่สถานที่กักขัง. ใน โครงการสัมมนาทางวิชาการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมระหว่างคณะบดีคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยภาครัฐ และภาคเอกชนครั้งที่ 3, เมษายน 2551.

ประธาน วัฒนาวาณิชย์. การปฏิรูประบบการลงโทษ แนวทางสหวิทยาการโดยเน้นทางอาชญาวิทยาการ บทบัญญัติ 54 (ธันวาคม 2541): 17.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด (Treatment of Offenders) หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร: แผนกวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2540.

ราชทัณฑ์, กรม. ศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านอาชญาวิทยา สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการราชทัณฑ์. โครงการศึกษาวิจัย เรื่อง “การรับรองมาตรฐานเรือนจำกับประสิทธิผลของงานราชทัณฑ์ไทย” เสนอสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม (7 กันยายน 2548): 25-29.

วิชา มหาคุณ, การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การสร้างเครือข่าย – การส่งต่อ - การติดตามและประเมินผล เด็ก เยาวชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

วิไลพร ขาวสุข, แนวทางพัฒนาการทำงานบริการสังคมของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีในพื้นที่ของสำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร และธนบุรี, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ศักดิ์ ชัยเลิศพานิชพันธ์, การศึกษาแนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกแทนการจำคุกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย, กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ศูนย์รวมใจด้านกายยาเสพติด53. คู่มือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด, 2551 (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

สมคิด ศรีสังคม. การคุมประพฤติเด็ก. พระนคร: สำนักพิมพ์เมธี, 2504.

สุดสงวน สุธีสร, เอกสารคำสอนวิชา สค.467 การป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด, (ม.ป.ท. : ม.ป.พ.), 2545.

สุพจน์ สุโรจน์. ทฤษฎีการลงโทษและทฤษฎีวิธีการเพื่อความปลอดภัย ใน เอกสารการสอนชุดศึกษากฎหมายอาญา 1: ภาคบทบัญญัติทั่วไป เล่มที่ 2 หน่วยที่ 13. หน้า 521 นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536.

สุพจน์ สุโรจน์ แนวคิดและทฤษฎีในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เอกสารการสอนวิชาการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด หน่วยที่ 1-7 กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2526.

สุรศักดิ์ กิตติพงษ์พัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับงานคุมประพฤติผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคุมประพฤติกลาง, 2529.

สุวิทย์ นิ่มน้อย, เดชา ศิริเจริญ และอัมรินทร์ ปาณิกบุตร. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2518.

สำนักกิจการยุติธรรม. กระทบทัศนียภาพใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ในรายงานการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1, หน้า 28-31. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2546.

สำนักงานกิจการยุติธรรม. กระทบทัศนียภาพใหม่ของกระบวนการยุติธรรมในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ในเอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 1. (เอกสารไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม การกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา. (กรุงเทพมหานคร, 2551), 115.

สำนักวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม. งานราชทัณฑ์เปรียบเทียบ : มาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง กรุงเทพมหานคร: กลุ่มงานพัฒนาระบบการพัฒนาพฤตินิสัย 2551.

หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญาภาค 1. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

อรนิตย์ บุญยรัตพันธุ์. มาตรการทางกฎหมายในการใช้วิธีการคุมประพฤติแบบเข้ม. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2547.

อรศรี อธิกิจ. มาตรการบริการสังคมกับโทษในคดีอาญา. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชา นิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2552.

อัณณพ ชูบำรุง. ทฤษฎีอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2527.

อรัญ สุวรรณบุบผา, หลักอาชญาวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518.

อุททิศ แสตนโกติก, กฎหมายอาญาภาค1, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2525.

ภาษาอังกฤษ

Abadinsky and Howard, Probation and Parole : Theory and Practice , New Jersey : Prentice-Hall Inc.; 1997.

Belinda Rodgers McCarthy, Bernard J. McCarthy and Matthew C. Leone, Community-Based Corrections. United States : Wadsworth, 2001.

Correctional Service Canada, Community Corrections , [Online] Available from: <http://www.csc-scc.gc.ca/text/faits/03-eng.shtml> [2010, September 5]

David P.Farrington, John Ditchfield, Philip Howard and Darrick Jolliffe, Evaluation of two intensive regimes for young offenders, Home Office Research Study 239, pp.2, Development and Statistics Directorate, 2002.

David P.Farrington, John Ditchfield, Philip Howard and Darrick Jolliffe. Finding 163 Two intensive regimes for young offenders : a follow – up evaluation. [Online] Available from: <http://rds.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs2/r163.pdf> [2010, July 2]

Dennis J. Stevens. Community Corrections an Applied Approach. Upper Saddle River, N.J.: Pearson Prentice Hall, 2006.

Doris L.MacKenzie, Ph.D, and Eugene E. Hebert, Correctional Boot Camps: A Tough Intermediate Sanction Research Report , *University of Maryland: National Institute of Justice*, 1996.

Edwin H. Sutherland and Donald R. Cressey, Principles of Criminology. 10th ed, New York: Lippincott, 1978.

Grant Duwe and Deborah Kerschaer, Removing a nail from the boot camp coffin, an outcome evaluation of Minnesota's challenge incarceration program. Crime & Delinquency. 2008. [Online] Available from: <http://cad.sagepub.com/content/54/4/614.full.pdf+html> [2010, September 24]

Harry E. Allen, Clifford E. Simonsen, Edward J. Latessa. Corrections in America : an introduction , 4th ed. New York : Macmillan Pub., 1986.

Herbert L. Packer. The Limits of the Criminal Sanction , California: Stanford University Press, 1968.

Ian Burrell, Boot Camps for the young offenders were a failure, The Independent, (4 April 2002).

Illinois Department of Correction . Appendix A / Impact Incarceration Program Description , [Online] Available from: http://www.idoc.state.il.us/subsections/reports/impactincarceration/iip_part4.shtml [2010, September 1]

Johannes Andenaes, The General part of the criminal law of Norway, London: Sweet & Maxwell Limited, 1965.

Levin, P. M., Musheno, C. and Palumbo J. Criminal Justice. New York: Brace Jovanovic Inc. , 1980.

McCarthy, Belinda Rodgers and McCarthy, Bernard J, Community-Based Corrections, United States : Wadsworth Publishing Company, 1997.

R.Alan Lewis ,Michael A.Jones ,Susan M.Plant..Boot Camp Planning Grants : An Analysis of Correctional Program Planning.Final Report , [Online] Available from: <http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/grants/192009.pdf>. [2010, August 20]

Skyes,G.M. and Cullen F.T. Criminology. 2nd edition. Florida: Harcourt Brace Javanovice. 1992.

Susan Easton and Christine Piper. Sentencing and punishment : A Quest for Justice. Oxford: Oxford University Press, 2005.

Susan L.Miller. Crime control and women : feminist implications of criminal justice policy. Thousand Oaks : Sage Publications, 1998.

The John Howard Society of Ontario, Fact Sheet#14 Updates on Juridicial Review, [Online] 1999. Available from: <http://www.johnhoward.on.ca/pdfs/fctsh-14.pdf> [2010, September 18]

The John Howard Society of Ontario, Fact Sheet#23 Updates on Incarceration Trends, [Online] 2007. Available from: <http://www.johnhoward.on.ca/pdfs/fctsh-23.pdf> [2010, September 18]

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545

ศูนย์วิทยพัชัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติ
ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
พ.ศ. ๒๕๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ปร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕
เป็นปีที่ ๕๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่ เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

พระราชบัญญัตินี้ มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๑ มาตรา ๓๕ มาตรา ๒๓๗ และมาตรา ๒๓๘ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า “พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
พ.ศ. ๒๕๕๕”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติหมวด ๓ จะให้ใช้บังคับเมื่อใด ในท้องที่ใด ให้รัฐมนตรีประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา แต่ทั้งนี้ให้ใช้บังคับทั่วราชอาณาจักรภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่
พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและ
ยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

“ติดยาเสพติด” หมายความว่า เสพยาเสพติดเป็นประจำติดต่อกัน และตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นว่านั้นได้ตามหลักวิชาการ

“ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด” หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการบำบัดการติดยาเสพติดและฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติด รวมตลอดถึงการรักษาสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ซึ่งเสพยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยไม่เสี่ยงต่อการเป็นผู้ติดยาเสพติด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อัยการสูงสุด เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม อธิบดีกรมการจัดหางาน อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมควบคุมโรคติดต่อ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน อธิบดีกรมราชทัณฑ์ อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อธิบดีกรมสุขภาพจิต เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกไม่เกินสี่ คน โดยในจำนวนนี้ให้เป็นผู้แทนองค์กรเอกชนซึ่งปฏิบัติงานด้านการป้องกันหรือฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและมีประสบการณ์การทำงานโดยตรงกับผู้ติดยาเสพติดอย่างน้อยสองคนเป็นกรรมการ และให้อธิบดีกรมคุมประพฤติเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการจะแต่งตั้งข้าราชการในกรมคุมประพฤติไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

มาตรา ๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) เสนอแนะรัฐมนตรีในการประกาศเกี่ยวกับศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตาม

มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖

(๓) แต่งตั้งและถอดถอนอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๔) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาของคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๑๓

(๕) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีในการกำหนดสถานที่ เพื่อกำหนดตรวจพิสูจน์การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัว

(๖) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการส่งตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ

(๗) วางระเบียบเกี่ยวกับการควบคุมและการย้ายตัวผู้ต้องหาในระหว่างการตรวจพิสูจน์หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๘) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

(๙) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการตรวจสอบและติดตามผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของผู้ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

(๑๐) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๓๘

(๑๑) วางระเบียบเกี่ยวกับการเยี่ยมและการติดต่อผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระหว่างการตรวจพิสูจน์หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๑๒) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ในการลดและการขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๑๓) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรายงานผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อคณะกรรมการ และวิธีการรายงานผลการตรวจพิสูจน์ รวมทั้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ

(๑๔) วางระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เงื่อนไข และข้อบังคับตามมาตรา ๓๒

(๑๕) วางระเบียบอื่น เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๖) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่ รัฐมนตรีมอบหมาย และปฏิบัติการอื่นใดที่ กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ ของคณะกรรมการ

มาตรา ๘ กรรมการซึ่ง รัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระการดำรงตำแหน่งสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๙ กรรมการซึ่ง รัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีให้ออก

(๔) เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๕) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๖) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ในกรณีที่ กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นขึ้นเป็นกรรมการแทนได้

ในกรณีที่ มีการแต่งตั้งกรรมการในระหว่างที่ กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่ มขึ้นหรือแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วนั้น

มาตรา ๑๐ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ ประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่ม ขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑ คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่ อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้ และให้นำความในมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ให้คณะกรรมการพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการที่ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในเขตพื้นที่ ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน คณะอนุกรรมการ แพทย์หนึ่งคน นักจิตวิทยาหนึ่งคน นักสังคมสงเคราะห์หนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีคุณสมบัติตามที่ กำหนดในกฎกระทรวงไม่เกินสองคนเป็นอนุกรรมการ และให้ผู้แทนกรมคุมประพฤติหนึ่งคนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

แพทย์ตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาแต่งตั้งจากจิตแพทย์ ถ้าไม่อาจแต่งตั้งจิตแพทย์ให้แต่งตั้งจากแพทย์อื่นที่ เหมาะสม

จำนวนคณะอนุกรรมการที่ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะมีกั คณะ ให้คณะกรรมการพิจารณาแต่งตั้งโดยคำนึงถึงปริมาณคดีเกี่ ยวกับยาเสพติดที่ เกิดขึ้นในพื้นที่ นั้น

อนุกรรมการที่ ไม่ได้เป็นข้าราชการประจำศูนย์ที่ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ได้รับค่าตอบแทนตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง

ให้นำความในมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับกับคณะอนุกรรมการที่ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ คณะอนุกรรมการที่ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพหรือติดยาเสพติดหรือไม่

- (๒) ติดตามดูแลการควบคุมตัวผู้ต้องหาในระหว่างการตรวจพิสูจน์หรือการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ คณะกรรมการกำหนด
- (๓) พิจารณาย้ายตัวผู้เข้ารับการบำบัดการติดยาเสพติดหรือเข้ารับการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากสถานบำบัดหรือพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง รวมทั้ง พิจารณาลดหรือขยายระยะเวลาการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
- (๔) พิจารณานุญาตให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้รับการปล่อยชั่วคราว
- (๕) แจ้งผลการตรวจพิสูจน์หรือผลการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต่อคณะกรรมการ พนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี
- (๖) พิจารณาแผนการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแก่ผู้ต้องหาที่ ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในฐานความผิดที่ ระบุไว้ในมาตรา ๑๙
- (๗) ติดตามดูแลการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของผู้เข้ารับการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในเขตอำนาจของตนให้เป็นไปตามแผนการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
- (๘) พิจารณาผลการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๓๓
- (๙) เสนอแนะต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับวิธีการตรวจพิสูจน์ และวิธีการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
- (๑๐) ปฏิบัติการอื่น ตามที่ กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ ของคณะกรรมการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
- (๑๑) พิจารณาเรื่องอื่น ๆ ตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย
- หลักเกณฑ์และวิธีการในการพิจารณาตาม (๑) (๓) (๖) และ (๘) ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด

หมวด ๒

สถานที่ เพื่ อการตรวจพิสูจน์และการพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

มาตรา ๑๔ เพื่ อประโยชน์แก่การพินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้รัฐมนตรีมีอำนาจจัดตั้งและยุบเลิกศูนย์พินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ศูนย์พินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นสถานพยาบาลตามประมวลกฎหมายอาญา ให้ศูนย์พินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

มาตรา ๑๕ ประกาศจัดตั้งศูนย์พินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดเขตของศูนย์พินิจ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ชัดเจนโดยมีแผนที่ แสดงเขตดังกล่าวไว้ท้ายประกาศด้วย

(๒) กำหนดท้องที่ ที่ อยู่ในเขตอำนาจของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด(๑๖)

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่ มีเหตุอันสมควร รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา เปลี่ยนแปลงเขตของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๑๕ (๑) หรือเปลี่ยนแปลงท้องที่ ที่ อยู่ในเขตอำนาจของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๑๕ (๒) ก็ได้

การเปลี่ยนแปลงเขตของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามวรรคหนึ่ง ให้มีแผนที่ แสดงเขตเดิมของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและเขตที่ เปลี่ยนแปลงให้ชัดเจนไว้ท้ายประกาศ ด้วย

มาตรา ๑๗ ในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแต่ละแห่ง ให้มีผู้อำนวยการศูนย์ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้บังคับบัญชา รับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของศูนย์ฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติดของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ที่ได้รับตัวมา ตามมาตรา ๑๙

(๒) ควบคุมตัวผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ไว้ในระหว่างการตรวจพิสูจน์หรือการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และดูแลให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดปฏิบัติตามระเบียบ เงื่อนไข และข้อบังคับต่าง ๆ

(๓) ดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามระเบียบที่ กำหนด

(๔) ติดตามผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

(๕) จัดทำรายงานผลการตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด รวมทั้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเสนอต่อคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๖) ออกข้อบังคับของศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเพื่อ ปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๗) ปฏิบัติหน้าที่ อื่น ตามที่ คณะกรรมการหรือคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมอบหมาย

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ เห็นสมควร ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้สถานพยาบาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานที่ ของราชการ หรือสถานที่ อื่นใด เป็นสถานที่ เพื่ อการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัว นอกเหนือจาก ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีอำนาจกำหนดให้ผู้ควบคุมสถานที่ นั้นมีอำนาจหน้าที่ อย่างหนึ่ง อย่างไม่ เช่นเดียวกับผู้อำนวยการศูนย์ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๑๗ ได้ตามที่ เห็นเหมาะสมกับสถานที่ ดังกล่าว

การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

มาตรา ๑๙ ผู้ใดต้องหาว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติด เสพและมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติดตามลักษณะ ชนิด ประเภท และ ปริมาณที่กำหนดในกฎกระทรวง ถ้าไม่ปรากฏว่าต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่น ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายในสี่ สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ ผู้ต้องหานั้นมาถึงที่ ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นที่ เกิดจากตัวผู้ต้องหานั้นเอง หรือจากพฤติการณ์ที่ เปลี่ยนแปลงชี้แจง ทำให้ไม่อาจนำตัวผู้ต้องหาไปศาลภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้ต้องหาไม่อายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ให้พนักงานสอบสวนนำตัวส่งศาลเพื่อ มีคำสั่งให้ตรวจพิสูจน์ภายในสี่ สิบสี่ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ ผู้ต้องหานั้นมาถึงที่ ทำการของพนักงานสอบสวน

การส่งไปตรวจพิสูจน์การเสพหรือการติดยาเสพติด ให้ศาลพิจารณาส่งตัวไปควบคุมเพื่อ ตรวจพิสูจน์ที่ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่ เพื่ อการตรวจพิสูจน์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือการควบคุมตัวตามที่ รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยคำนึงถึงอายุ เพศ และลักษณะเฉพาะ บุคคลประกอบด้วย แล้วให้ศาลแจ้งคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทราบ

ในระหว่างการตรวจพิสูจน์และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้พนักงานสอบสวน ดำเนินกระบวนการสอบสวนคดีต่อไป และเมื่อสอบสวนเสร็จให้ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงาน อัยการโดยไม่ต้องส่งผู้ต้องหาไปด้วย และแจ้งให้ทราบว่าผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ ณ ศูนย์ฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่ เพื่ อการตรวจพิสูจน์ การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พิจารณา ควบคุมตัวอย่างแห่งใด

ในระหว่างที่ ผู้ต้องหาถูกควบคุมตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานสอบสวนหรือพนักงาน อัยการไม่ต้องดำเนินการฝากขังหรือขอผิดฟ้องตามกฎหมาย

มาตรา ๒๐ ถ้าปรากฏว่าผู้ต้องหาผู้ใดเสพยาเสพติดก่อน ขณะ หรือภายหลังที่ ถูกจับกุม เพื่ อให้ตนเองได้รับการส่งตัวไปฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและไม่ต้องถูกดำเนินคดีในข้อหาฐานเสพ และมีไว้ในครอบครอง เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อ จำหน่าย หรือเสพและจำหน่ายยาเสพติด ผู้นั้นไม่มี สิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟู สมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแจ้งให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี มารับตัวผู้นั้นไป เพื่ อดำเนินคดีต่อไปตามกฎหมาย

ในระหว่างที่ รอพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมารับตัวผู้ต้องหาไปเพื่ อดำเนินคดี ให้สถานที่ ที่ รับผู้ต้องหาไว้ตรวจพิสูจน์หรือฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ ได้เท่าที่ จำเป็น ทั้งนี้ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี มารับตัวผู้ต้องหาไปในทันที ที่ สามารถกระทำได้

มาตรา ๒๑ ในการตรวจพิสูจน์ผู้ต้องหาตามมาตรา ๑๙ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดดำเนินการให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำบันทึกประวัติ พฤติกรรมในการกระทำความผิด ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ และตรวจพิสูจน์การเสพยาหรือการติดยาเสพติด

การตรวจพิสูจน์ให้กระทำให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ รับตัวผู้นั้นไว้ในสถานที่ที่ ตรวจพิสูจน์ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอาจสั่งให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวัน

หลักเกณฑ์และวิธีการตรวจพิสูจน์ให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์เป็นผู้เสพยาหรือติดยาเสพติด ให้จัดให้มีแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และให้แจ้งผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานอัยการทราบ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้พนักงานอัยการมีคำสั่งชะลอการฟ้องไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจากคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๓๓

ในกรณีที่ พนักงานอัยการเห็นว่าผู้ต้องหาซึ่ง ได้รับแจ้งผลการตรวจพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง ไม่มีสิทธิได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป และแจ้งผลให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทราบ

ถ้าผลการตรวจพิสูจน์ไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหาเป็นผู้เสพยาหรือติดยาเสพติด ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรายงานผลการตรวจพิสูจน์ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีต่อไปตามกฎหมาย

ในกรณีที่ ต้องส่งตัวผู้ต้องหาคืนให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเพื่ อดำเนินคดีต่อไปให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๓ ในการจัดทำแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๒๒ ให้กำหนดสถานที่ และวิธีการสำหรับฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยคำนึงถึงอายุ เพศ ประวัติ พฤติกรรมในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนสภาพแวดล้อมทั้งปวงของผู้นั้นประกอบด้วย

การกำหนดสถานที่ สำหรับฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือสถานที่ ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ รัฐมนตรีประกาศกำหนดจากสถานพยาบาล สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานที่ ของราชการ หรือสถานที่ อื่นที่ เห็นสมควรก็ได้

การกำหนดวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้กำหนดโดยคำนึงถึงวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างเข้มงวด ให้ส่งตัวผู้นั้นเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่มีระบบการควบคุมมิให้หลบหนี

(๒) ในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างเข้มงวด ให้ส่งตัวผู้นั้นเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในสถานที่ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามความเหมาะสมและกำหนดเงื่อนไขให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องอยู่ภายในเขตที่กำหนดในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๓) ในกรณีที่ไม่จำเป็นต้องควบคุมตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อาจกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องปฏิบัติด้วยวิธีการอื่นใดภายใต้การดูแลของพนักงานคุมประพฤติก็ได้

(๔) ในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอาจกำหนดให้ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดฝึกอาชีพ ทำงานบริการสังคม หรือให้ดำเนินการอื่นใดตามความเหมาะสม เพื่อให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตโดยห่างไกลจากยาเสพติด

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่ข้อเท็จจริงปรากฏภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา ๑๙ ว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดนั้นต้องหาหรือถูกดำเนินคดีในความผิดฐานอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกหรือต้องคำพิพากษาให้จำคุก ให้ศาลพิจารณามีคำสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๒๕ ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องอยู่รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือนนับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ในกรณีที่ปรากฏว่าผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดพิจารณาขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดออกไปอีกได้

ในระหว่างการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะพิจารณาลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามที่เห็นสมควรก็ได้

การขยายและการลดระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจะกระทำกี่ครั้งก็ได้ แต่การขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดครั้งหนึ่งต้องไม่เกินหกเดือน และรวมกันทั้งหมดแล้วต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันถูกส่งตัวเข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

มาตรา ๒๖ ในกรณีที่ มีเหตุสมควร คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอาจพิจารณาปล่อยชั่วคราวสำหรับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่ ผู้ต่องามีภูมิลำเนาซึ่งไม่สะดวกต่อการเข้ารับการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในศูนย์พินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่ เพื่ อการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือการควบคุมตัวผู้นั้น เมื่ อคณะอนุกรรมการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากผู้ต่องหา อาจมีคำสั่งให้ย้ายผู้นั้นไปเข้ารับการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือการควบคุมที่ สถานที่ แห่งอื่ นได้ แต่ต้องปรากฏว่าการย้ายดังกล่าวจะเป็นประโยชน์แก่การพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของผู้นั้นด้วย

มาตรา ๒๘ การที่ ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดถูกควบคุมตัวในลักษณะเดียวกับถูกคุมขังให้ถือว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ หรือผู้เข้ารับการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แล้วแต่กรณี เป็นผู้ถูกคุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีที่ มีการหลบหนีจากการควบคุมของศูนย์พินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่ เพื่ อการตรวจพิสูจน์ การพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัวผู้นั้น มิให้นับระยะเวลาที่ ผู้นั้นเข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือเข้ารับการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมาแล้วจนถึงวันหลบหนีเข้าในกำหนดระยะเวลาการคุมขัง

มาตรา ๒๙ ในระหว่างการตรวจพิสูจน์หรือการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ถ้าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดหลบหนีจากการควบคุมหรือหลบหนีออกนอกเขตศูนย์พินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่ เพื่ อการตรวจพิสูจน์ การพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัวผู้นั้น ให้ถือว่าผู้นั้นหนีการคุมขังตามมาตรา๑๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญาและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ แจ่งให้พนักงานสอบสวนทราบทันที ในกรณีนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจออกติดตามจับกุมผู้นั้นได้

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งในส่วนที่ เกี่ยวกับความผิดและโทษตามมาตรา๙๐ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มิให้นำมาใช้บังคับกับผู้ที่มีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา๒๖วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งให้คณะอนุกรรมการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีอำนาจเปรียบเทียบคดีได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่ อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๐ ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องปฏิบัติตามระเบียบและเงื่ อนไขต่าง ๆ ที่ คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดกำหนด รวมทั้งข้อบังคับของศูนย์พินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่ เพื่ อการตรวจพิสูจน์ การพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัวผู้นั้นโดยเคร่งครัด

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่ ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งได้รับการปล่อยชั่วคราวไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนระเบียบ เงื่ อนไข หรือข้อบังคับที่ กำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ จับตัวผู้นั้นกลับเข้าไว้ในศูนย์พินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด สถานที่ เพื่ อการตรวจพิสูจน์ การพินทุสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือการควบคุมตัวได้โดยมิต้องมีหมาย

มาตรา ๓๒ ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๐ ให้ผู้อำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ควบคุมสถานที่ที่รับตัวผู้นั้นไว้มีอำนาจลงโทษสถานหนึ่งหรือหลายสถาน ดังต่อไปนี้

- (๑) ภาคทัณฑ์
- (๒) ตัดการอนุญาตให้รับการเยี่ยมหรือการติดต่อไม่เกินสามเดือน
- (๓) จัดให้อยู่เดี่ยวครั้งละไม่เกินสิบวัน

ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการลงโทษบุคคลตามวรรคหนึ่งซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุไม่ถึงสิบแปดปี บริบูรณ์ให้นำมาตรการลงทัณฑ์ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๓ เมื่อคณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดวินิจฉัยว่าผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบถ้วนตามที่กำหนดในแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นที่พอใจแล้วให้ถือว่าผู้นั้นพ้นจากความผิดที่ ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๑๕ และให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีคำสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป แล้วแจ้งผลให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการซึ่งดำเนินคดีอยู่ทราบ แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผู้ใดแม้จะได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดจนครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕ แล้ว แต่ผลการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดยังไม่เป็นที่พอใจ ให้คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรายงานความเห็นไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินคดีผู้นั้นต่อไป และให้นำความในมาตรา ๒๒ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๔ ในการพิจารณาพิพากษาคดีของผู้ต้องหาที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแล้วตามมาตรา ๓๓ วรรคสอง ศาลจะลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดหรือไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงระยะเวลาที่ผู้นั้นได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแล้ว

มาตรา ๓๕ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๔

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๓๖ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจค้นและจับตัวผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ ฝ่าฝืนมาตรา ๒๙ หรือมาตรา ๓๑ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่าบุคคลดังกล่าวหลบซ่อนอยู่ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเนื่องจากการนี้ เข้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไป

(๒) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดที่ เกี่ยวข้องกับผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือส่งเอกสารหรือหลักฐานใดมาเพื่อ การตรวจสอบเพื่อ ประกอบการพิจารณาในการปฏิบัติการตามมาตรา ๒๗

(๓) สอบปากคำผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์ ผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือบุคคลอื่นใดที่ สามารถให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีตามที่ ระบุไว้ในมาตรา ๒๗

(๔) สั่งหรือจัดให้ผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดรับการตรวจหรือทดสอบว่ามียาเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่

พนักงานเจ้าหน้าที่ ตำแหน่งใดหรือระดับใดจะมีอำนาจตามที่ ได้กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะต้องได้รับอนุมัติจากบุคคลใดก่อนดำเนินการ ให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการกำหนดโดยระบุไว้ในบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ได้รับมอบหมายนั้น

ในการปฏิบัติหน้าที่ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามวรรคหนึ่ง ให้บุคคลที่ เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๓๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อบุคคลที่ เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่ คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๕

การอุทธรณ์

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีคำวินิจฉัยตามมาตรา ๒๒ ว่าผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์นั้น เสพหรือติดยาเสพติด หรือมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยผู้เข้ารับการตรวจพิสูจน์หรือผู้เข้ารับการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดชั่วคราวตามมาตรา ๒๖ หรือมีคำสั่งขยายระยะเวลาการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดออกไปอีกตามมาตรา ๒๕ ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยดังกล่าวต่อคณะกรรมการภายในสิบสี่ วันนับแต่วันที่ ได้รับทราบคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของ คณะอนุกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่ สิ้นสุด

มาตรา ๓๙ หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๐ ในการพิจารณาอุทธรณ์ ให้คณะกรรมการมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) แจ้งให้ผู้อุทธรณ์มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งวัตถุ เอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นที่ เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือเรียกให้บุคคลที่ เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หรือ พยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณา

ในกรณีที่ ผู้อุทธรณ์ไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานตามคำสั่ง ของคณะกรรมการตาม (๑) โดยมีได้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการภายในสามวันนับแต่ วันที่ได้รับคำสั่งของคณะกรรมการ ให้ถือว่าผู้อุทธรณ์ไม่ประสงค์จะมาให้ถ้อยคำหรือส่งวัตถุ เอกสาร หรือ พยานหลักฐานเพิ่มเติม และให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ต่อไปตามที่ เห็นสมควร

หนังสือเรียกมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานตาม (๒) ต้องระบุ ด้วยว่าจะให้มาให้ถ้อยคำหรือส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานในเรื่องใด

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดนำข้อเท็จจริงหรือเอกสารหลักฐานใดอันเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่ ได้มาจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ไปเปิดเผยต่อบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือ ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติตามหน้าที่ การสอบสวน หรือการพิจารณาคดี หรือได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา เสพติด

ผู้ใดได้มาหรือล่วงรู้ข้อเท็จจริงใดจากบุคคลตามวรรคหนึ่ง แล้วเปิดเผยข้อเท็จจริงนั้นต้อง ระวางโทษเช่นเดียวกัน เว้นแต่เป็นกรณีที่ อาจเปิดเผยได้ตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือของพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา๓๖ (๒) หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา๓๖ วรรคสาม หรือไม่ปฏิบัติตามหนังสือ เรียกของคณะกรรมการตามมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่น บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๓ ความผิดตามมาตรา ๔๒ คณะกรรมการมีอำนาจเปรียบเทียบได้และในการนี้ คณะกรรมการมีอำนาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการที่ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหรือพนักงาน เจ้าหน้าที่ ประจำศูนย์ที่ นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดดำเนินการเปรียบเทียบได้ ตามหลักเกณฑ์หรือ เงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ
ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือโดยที่ ปัญหาเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดให้โทษ ในปัจจุบันมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งโดยหลักการแล้วผู้เสพยาเสพติดมีสภาพเป็นผู้ป่วยอย่างหนึ่ง มีใช้ยาเสพติด การฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติดจึงสมควรกระทำให้กว้างขวาง และโดยที่ผู้เสพยาเสพติดจำนวนหนึ่งถูกบังคับให้ไปจำหน่ายยาเสพติดเพื่อแลกกับการได้ยาเสพติดไปเสพด้วยสมควรขยายขอบเขตของการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ครอบคลุมถึงผู้เสพและมีไว้ในครอบครองผู้เสพและมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และผู้เสพและจำหน่ายยาเสพติดจำนวนเล็กน้อยด้วย นอกจากนั้นเนื่องจากบุคคลที่ติดหรือเสพยาเสพติดมีจำนวนมากและเป็นปัญหาสำคัญของประเทศสมควรขยายสถานที่เพื่อการตรวจพิสูจน์การเสพยาเสพติด และสถานที่เพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะนอกจากมีหน่วยงานของกระทรวงยุติธรรมแล้วยังมีหน่วยงานอื่นของรัฐ และหน่วยงานเอกชนที่มีขีดความสามารถเข้าร่วมในการตรวจพิสูจน์การเสพยาเสพติดและการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคลดังกล่าว อาทิเช่น สถานที่ของหน่วยงานในราชการทหาร เขตอำเภอ และกิ่งอำเภอ สถานพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข สถานพยาบาลของเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ซึ่งสมควรรวมทรัพยากรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อมรรัตน์/แก้ไข

วคิน/ตรวจ

๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ภาคผนวก ข

Public Act 095-1052 State of Illinois

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Public Act 095-1052

SB0100 Enrolled

LRB095 03581 DRJ 24845 b

AN ACT concerning criminal law.

adding Article 4.5 to Chapter V as follows:

Section 5. The Unified Code of Corrections is amended by

represented in the General Assembly:

(730 ILCS 5/Ch. V. Art. 4.5 heading new)

ARTICLE 4.5. GENERAL SENTENCING PROVISIONS
Be it enacted by the People of the State of Illinois,

(730 ILCS 5/5-8-1.1) (from Ch. 38, par. 1005-8-1.1)

Sec. 5-8-1.1. Impact incarceration.

(a) The Department may establish and operate an impact incarceration program for eligible offenders. If the court finds under Section 5-4-1 that an offender sentenced to a term of imprisonment for a felony may meet the eligibility requirements of the Department, the court may in its sentencing order approve the offender for placement in the impact incarceration program conditioned upon his acceptance in the program by the Department. Notwithstanding the sentencing provisions of this Code, the sentencing order also shall provide that if the Department accepts the offender in the program and determines that the offender has successfully completed the impact incarceration program, the sentence shall be reduced to time considered served upon certification to the court by the Department that the offender has successfully completed the program. In the event the offender is not accepted for placement in the impact incarceration program or the offender does not successfully complete the program, his term of imprisonment shall be as set forth by the court in its sentencing order.

(b) In order to be eligible to participate in the impact incarceration program, the committed person shall meet all of the following requirements:

- (1) The person must be not less than 17 years of age nor more than 35 years of age.
- (2) The person has not previously participated in the impact incarceration program and has not previously served more than one prior sentence of imprisonment for a felony in an adult correctional facility.
- (3) The person has not been convicted of a Class X felony, first or second degree murder, armed violence, aggravated kidnapping, criminal sexual assault, aggravated criminal sexual abuse or a subsequent conviction for criminal sexual abuse, forcible detention, residential arson, place of worship arson, or arson and has not been convicted previously of any of those offenses.
- (4) The person has been sentenced to a term of imprisonment of 8 years or less.

(5) The person must be physically able to participate in strenuous physical activities or labor.

(6) The person must not have any mental disorder or disability that would prevent participation in the impact incarceration program.

(7) The person has consented in writing to participation in the impact incarceration program and to the terms and conditions thereof.

(8) The person was recommended and approved for placement in the impact incarceration program in the court's sentencing order.

The Department may also consider, among other matters, whether the committed person has any outstanding detainers or warrants, whether the committed person has a history of escaping or absconding, whether participation in the impact incarceration program may pose a risk to the safety or security of any person and whether space is available.

(c) The impact incarceration program shall include, among other matters, mandatory physical training and labor, military formation and drills, regimented activities, uniformity of dress and appearance, education and counseling, including drug counseling where appropriate.

(d) Privileges including visitation, commissary, receipt and retention of property and publications and access to television, radio and a library may be suspended or restricted, notwithstanding provisions to the contrary in this Code.

(e) Committed persons participating in the impact incarceration program shall adhere to all Department rules and all requirements of the program. Committed persons shall be informed of rules of behavior and conduct. Disciplinary procedures required by this Code or by Department rule are not applicable except in those instances in which the Department seeks to revoke good time.

(f) Participation in the impact incarceration program shall be for a period of 120 to 180 days. The period of time a committed person shall serve in the impact incarceration program shall not be reduced by the accumulation of good time.

(g) The committed person shall serve a term of mandatory supervised release as set forth in subsection (d) of Section 5-8-1.

(h) A committed person may be removed from the program for a violation of the terms or conditions of the program or in the event he is for any reason unable to participate. The Department shall promulgate rules and regulations governing conduct which could result in removal from the program or in a determination that the committed person has not successfully completed the program. Committed persons shall have access to such rules, which shall provide that a committed person shall receive notice and have the opportunity to appear before and address one or more hearing officers. A committed person may be transferred to any of the Department's facilities prior to the hearing.

(i) The Department may terminate the impact incarceration program at any time.

(j) The Department shall report to the Governor and the General Assembly on or before September 30th of each year on the impact incarceration program, including the composition of

the program by the offenders, by county of commitment, sentence, age, offense and race.

(k) The Department of Corrections shall consider the affirmative action plan approved by the Department of Human Rights in hiring staff at the impact incarceration facilities. The Department shall report to the Director of Human Rights on or before April 1 of the year on the sex, race and national origin of persons employed at each impact incarceration facility.

(Source: P.A. 93-169, eff. 7-10-03.)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

GEORGIA CODE TITLE 42. PENAL INSTITUTIONS.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

View: [Full](#) | [Custom](#)

◀ 1 of 1 ▶

[Return to Results](#) | [Book Browse](#)
O.C.G.A. § 42-8-35.1 ([Copy w/ Cite](#))

Pages: 2

O.C.G.A. 42-8-35.1

GEORGIA CODE
Copyright 2009 by The State of Georgia
All rights reserved.

*** Current through the 2009 Regular Session ***

TITLE 42. PENAL INSTITUTIONS
CHAPTER 8. PROBATION
ARTICLE 2. STATE-WIDE PROBATION SYSTEM

O.C.G.A. 42-8-35.1 (2009)

42-8-35.1. Special alternative incarceration

(a) In addition to any other terms or conditions of probation provided for under this chapter, the trial judge may provide that probationers sentenced for felony offenses committed on or after July 1, 1993, to a period of time of not less than one year on probation as a condition of probation must satisfactorily complete a program of confinement in a "special alternative incarceration--probation boot camp" unit of the department for a period of 120 days computed from the time of initial confinement in the unit; provided, however, the department may release the defendant upon service of 90 days in recognition of excellent behavior.

(b) Before a court can place this condition upon the sentence, an initial investigation will be completed by the probation officer which will indicate that the probationer is qualified for such treatment in that the individual does not appear to be physically or mentally disabled in a way that would prevent him from strenuous physical activity, that the individual has no obvious contagious diseases, that the individual is not less than 17 years of age nor more than 30 years of age at the time of sentencing, and that the department has granted provisional approval of the placement of the individual in the "special alternative incarceration--probation boot camp" unit.

(c) In every case where an individual is sentenced under the terms of this Code section, the sentencing court shall, within its probation order, direct the department to arrange with the sheriff's office in the county of incarceration to have the individual delivered to a designated unit of the department within a specific date not more than 15 days after the issuance of such probation order by the court.

(d) At any time during the individual's confinement in the unit, but at least five days prior to his expected date of release, the department will certify to the trial court as to whether the individual has satisfactorily completed this condition of probation.

(e) Upon the receipt of a satisfactory report of performance in the program from the department, the trial court shall release the individual from confinement in the "special alternative incarceration--probation boot camp" unit. However, the receipt of an

unsatisfactory report will be grounds for revocation of the probated sentence as would any other violation of a condition or term of probation.

(f) The satisfactory report of performance in the program from the department shall, in addition to the other requirements specified in this Code section, require participation of the individual confined in the unit in such adult education courses necessary to attain the equivalency of a grade five competency level as established by the State Board of Education for elementary schools. Those individuals who are mentally disabled as determined by initial testing are exempt from mandatory participation. After the individual is released from the unit, it shall be a special condition of probation that the individual participate in an education program in the community until grade five level competency is achieved or active probation supervision terminates. It shall be the duty of the department to certify to the trial court that such individual has satisfactorily completed this condition of probation while on active probation supervision. The receipt of an unsatisfactory report may be grounds for revocation of the probated sentence as would any other violation of a condition or term of probation. Under certain circumstances, the probationer may be exempt from this requirement if it is determined by the probation officer that community education resources are inaccessible to the probationer

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสรนันท์ สรณาคมน์ เกิดเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2527 มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัด นครราชสีมา สำเร็จการศึกษาระดับชั้นปริญญานิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2549 สำเร็จการศึกษาคณะรัฐศาสตร์บัณฑิต สำนักอบรม กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัยที่ 62 ปีการศึกษา 2552 และศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญานิติศาสตร มหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี การศึกษา 2551

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย